

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

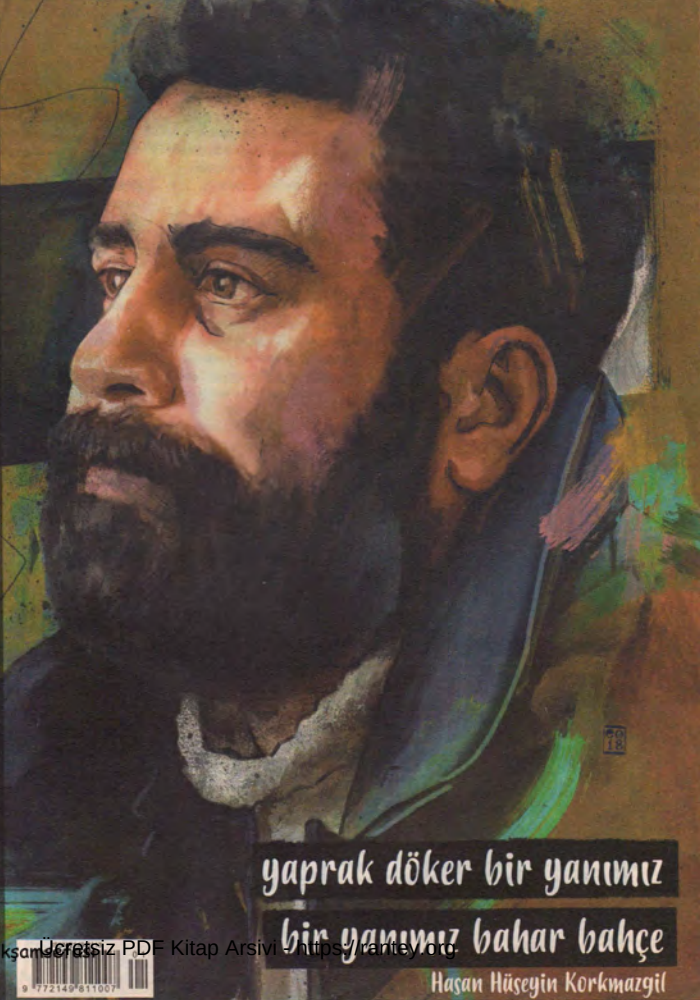
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun. Kasım 2018 Sayı: 38 Fiyat: 9 TL KKTC Fiyat: 10 TL

Zülfü Livaneli
Ataol Behramoğlu
Şükrü Erbaş
Ercan Kesal
Barış İnce
Gülten Kaya
İsmail Saymaz
Zehra Çelenk
Zafer Köse
Ali Murat İrat
Nevşin Mengü
İrfan Değirmenci
Selen Baranoğlu
Otisabi
Şermin Yaşar
Ayşen Şahin Aksakal
Emre Kongar
Haydar Ergülen
Evrin Kuran
Alpay Erdem
Esin İris
Gökhan Horzum
Ali Deniz Uslu
Mahmut Çınar
Orhan Aydın
Pınar Ergün
Sedef Orman
Burak Ağdemir
Y. Emre Ceren
Derya Aydoğan
Zehra Rüstemoğlu
Rıfat Yılmaz
Önder Abay

yaprak döker bir yanımız

bir yanımız bahar bahçe

Hasan Hüseyin Korkmazgil

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://arxiv.org>

Yanık Saraylar Primadonnası:

Sevim Burak

Kendim için yazacağım. Erken bunamışlara, hayalperestlere, çok açkılara, bu dünyadan gitmek için hazırlık yapanlara yazacağım. Yalnız aklını kaybetmişlerle bu dünyayı paylaşacağım. Aşkta aklını oynatanlara, şizo frenlere, aşın romantiklere ve aşırı sadistlere... Delilere yazacağım.

Öykü, tiyatro oyunu, roman vb. türlerde eserleriyle tanınan Sevim Burak birçok kaynağa göre 29 Haziran 1931'de Ortaköy'de dünyaya gelir. Babası bir kaptan olan yazarın annesi Bulgaristan göçmeni Yahudi bir ailenin kızıdır. 10 yaşındayken kalp hastalığı olduğu anlaşılır, ortaokulu Alman Lisesi'nde bitirdikten sonra okula devam etmez. 17 yaşında annesini, birkaç ay sonra da babasını kaybeder ve 21 yaşına kadar Kuzguncuk'ta babaannesi ve dedesi ile yaşar.

Annesinin ölümünden sonra Olgunlaşma Enstitüsü'nde olan bir arkadaşının vasiyetiyle burada manken olarak defilelere çıkmaya başlar. Mankenliğin yanında bir kitapçıda tezgahtarlık yapar, bu da birçok yazarla yolunun kesişmesini sağlar. 1949'da Orhan Borar ile evlenir. 1950'lerin ilk yarısında Olgunlaşma Enstitüsü'nün mankeni olarak Amerika'ya ve İtalya'ya gider, hatta ABD'de mankenlik ve reklam teklifleri olsa da kabul etmez ve Türkiye'ye döner.

Daha sonra İstanbul'da kendine ait bir modaevi açar.

1955 yılında oğlu dünyaya gelir. Aynı yıllarda Peyami Safa ile tanışan Sevim Burak ondan ders alır. Bu dönemde

öykü yazmaya başlar. 1961 yılında Ömer Uluç ile evlenir. Bu evliliğinden de bir kızı olacaktır. İlk kitabı *Yanık Saraylar* 1965'te yayımlanır. Üslubuyla oldukça tartışmaya yaratan ve beğenilen bu kaptan sonra Sevim Burak bir süre hiçbir şey yayımlamaz. Bu dönemde 1972 yılında yazmaya başladığı romanı *Ford Mach 1* üzerinde çalışır. 70'li yıllarda kalp rahatsızlığının nüksetmesiyle tedavi sürecine girer. 1980 yılında Ömer Uluç'la ayrılan Sevim Burak, 1982 yılında *Sahibinin Sesi* adlı tiyatro oyununu yayımlar ve *Palyaço Ruşen* adlı öyküsüyle Sabahattin Ali öykü yarışmasına katılır ancak kazanamaz. 1983'te Afrika Dansı adlı öykü kitabının yayımlanmasıyla üslubu ve kullandığı teknikler birçok tartışmaya neden olur. Romanı üzerinde çalışmaya devam eder.

Diyebilirim ki bütün ömrümü geri dönüş yolunda harcadım.

31 Aralık 1983'te ameliyat olmak üzere bulunduğu hastanede yaşamını yitirir. Üzerinde çalıştığı romanı *Ford Mach 1*, oyunları *Everest My Lord* ve *İşte Baş İşte Cövde İşte Kanatlar* ve *Palyaço Ruşen* öyküleri ölümünden sonra yayımlanır.

Kendisinin montaj olarak ifade ettiği, şu anda kes-yapıştır olarak kullandığımız bir tekniği vardır. Yazdığı metinleri parçalara ayırarak daha sonra bunları başka biçimlerde bir araya getirerek metinlerini oluşturur. Kadın ana karakterleri, bunları ele alışı ve kendine ait diliyle dikkat çeker. Öteki olarak görülenleri anlatır.

HER ŞEYİNİZ VAR
OTOMOBİLİNİZ
YATINIZ
7 CÜCELİ EVİNİZ
BONOLARINIZ
ÇOCUKLARINIZ
BENSE, ÖLÜMDEN KORKMAYACAK KADAR
YALNIZIM.

BAVUL

yaprak döker bir yanımız

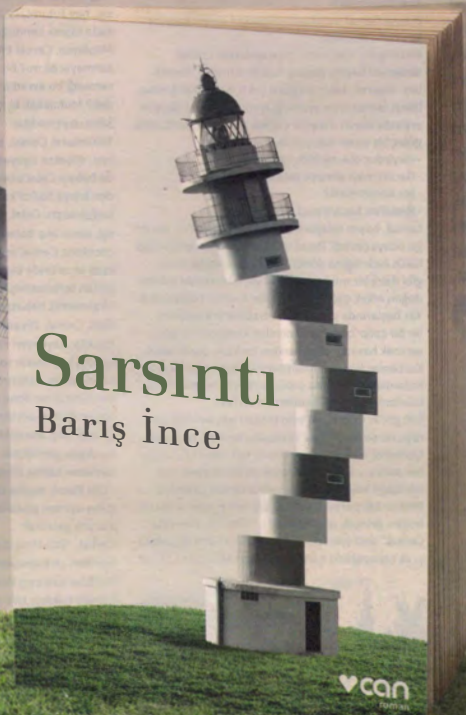
bir yanımız bahar bahçe

Ücretsiz PDF

Hasan Hüseyin Korkmazgil

Gerçek, sizi bulur.

Barış İnce, çok ses getiren *Çelişki* adlı romanından sonra okuyucularını isimsiz bir adaya davet ediyor. Kötülüğün kol gezdiği ama aşkın ve arkadaşlığın yaşamaya devam ettiği, sürprizlerle dolu bir adaya...

KASIM AYINDA TÜM KİTAPÇILARDA!

Mehmet Ali & Akınlar Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>
canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/caoyayinlari

can
Yayınları

İSMAİL SAYMAZ

Bacartma

“
Cemal salona
dönerken, kapının
üzerindeki el
yazması notu
gördü. Çarpık
harfle yazılmış
notta, “Bir kuzu
kadar değerim
yokmuş. Ben
gidirem” diye
yazılmıştı. Cemal,
motor sesini
işıtınca balkona
koştı.”

Tulumların Cemal'in demir kapısı yumruklarla dövüldüğünde, yatısı ezanı okunalı bir yarım saat olmuştu. Kıvrıldığı divandan, “Heyr'ola, kimsiz? Neyin nesi bu saatta!” diye bağırdı, Cemal. Yıpranmış kasketini ararken, bir ay önce duvarları ördükten sonra yerleştiği dairesine gürurla baktı. Doksan hanelik köyde, babadan yadigar kalan ahırın üstüne kat atıp şehirli gibi bir daire kurmuştu. Köye bakan balkonu bile vardı. Say ki, kaloriferli apartman. Söyle hele, Cemal gurur duymasın da kim duysundu?

İç sesi, Cemal'in ruhunu okşarken demir kapı bir kez daha dövüldü. Hırlar gibi, “Gelirem!” diye seslendi, Cemal. Kasketini başına geçirip kapıya yürüdü. “Bismillah” diyerek, kalın sürgüyü çekti. Kapı aralığında, lüks lambasının aydınlığı içeriye vurdu. Lüksün ardında köyün askerlik çağına gelmiş üç delikanlısı güleç bir yüzle bakıyordu:

- Heyirdür ola, ne oldi, ne istirsiz?
- Bacartmayı almaya geldük.
- Ne bacartması?
- Resul'un bacartması...

Cemal, başını telaşla içeriye, yeğeni Resul'un uyuduğu odaya çevirdi. Resul'un uyuduğundan emin olup lüks aydınlığa döndü. Işığa kapılmış bindiricin gibi daldı bir müddet. Doğru ya, yüzüllardır adetti; doğan erkek çocuk için köylüye kurban bağışlarındı. Yaz başlarında gençler taze babaların kapılarını bir bir çalıp “bacartma” denilen kurbanları toplar; verecek hayvanı olmayandan bir kuzu parası alırdı. Kurbanlar köy okulunun avlusunda kesilip irice kazanlarda kavurma yapılır ve köylülere dağıtılırdı. Günlere süren bir şenlikti, bacartma.

Gel gör ki Cemal, ne evin inşaatı için ayırdığı parayı, ne de ahırındaki kuzusunu vermek istiyordu. Gurbette hamallıkta sırtını ve kırk yılını çürüttükten sonra, canını biraz olsun dinlendirmek için döndüğü köyünde bir ev sahibi olmak istemişti. Biriktirdiği parayı bacartmaya verse, evin sıvası ve boyası gelecek yıla kalacaktı. “Kim öle, kim kala Cemal” dedi içinden. Cuma namazından dışlanmayı ve cenazesinin namazsız kılınmasını göze alarak,

“Ben bacartma vermirem” dedi.

Delikanlılar çok şaşırđ. İlk kez bir köylü bacartmaya itiraz etmişti:

- Niyevermirsen?

- Bir kere Resul, öz oğlum değil. Kardeşimin oğlı. Nüfusuma almamışam. Evvel alım, ondan sonra... Delikanlıların güleçyüzü, Cemal'in hesabına ar ettikleri için birdenbire kızla kesti. Öyle ya, emmi dediğin baba yanırsı; Resul dediğin ayn'evin yetimi değil miydi? Bir kuzu nedir ki, köylünden esirgersin, hey Tulumların Cemal? Kurtlu cenazen muşalla taşına konduğunda, imam bize “Ey cemaati Müslimin, Cemal Efendi'yi nasıl bilirsi?” diye sormayacak mı? Bir Müslüman da “Bacartmasını vermedi bu avradını s.ktiğim” demeyecek mi, hey deli? Muhakkak ki, diyecek.

Sözü uzatmadılar.

Tulumların Cemal, kapıyı kapatıp salona dönerken, döşekte uyuyan yeğeni Resul'e baktı. Nasıl da babası Celal'e benziyordu. Bildir Rize'de gemiden kıyıya hamı kasası indirirken denizde düşüp boğulmuştu Celal. O, rahmete kavuştuktan sonra eşi, kızını alıp babasının evine dönmüştü. Resulise, çocuksuz Cemal'e kalmıştı. Şu iki ayda çakallar ve kum at sırtında taşındıysa, duvarlar örlüldüye, bıyıkları terlememiş Resul'ün sayesindeydi. İçinden, “İrahmetlik babası da böyle maharetili oğlandı” dedi, Cemal. Divan kırılıp kasketini yüzüne örttü. Uzakta, kaynayan kavurma kazanları balkona toplanmış köylülerin tok güllüçükleri olmasa, Tulumların Cemal, kafasını yastığa koyar koymaz uyurdu. Divanda döne döne uykuya daldı.

Sabah dilinde acı bir tatla uyandı. Bacartma rüyasına girmiş, ahırdaki kuzunun kör bıçakla boğazlandığını görmüştü.

Gecedan kalma öfkeyle Resul'e seslendi:

- Ola Resul, bugün duvarların sıvası olacak, sen daha uyrısın gavurun oğlı! Di kalk!

Karşılık gelmedi.

Cemal, “Ola kime diyirem!” diye bağırdı.

İçerden çıt çıkmıyordu.

Küfürler savurup Resul'ün yattığı odaya girdi.

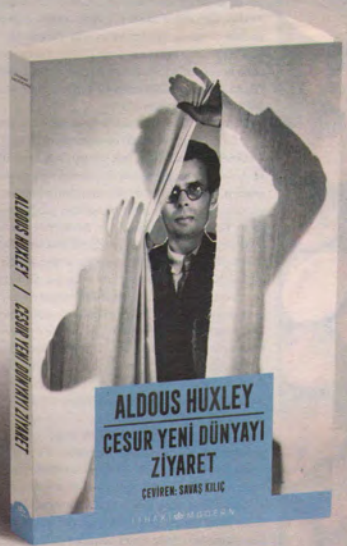
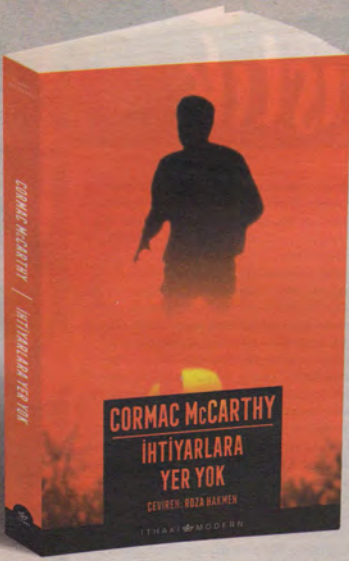
Dürüldü haldeki kirlü döşekten başkası yoktu. Resul, pantolonunu giyip çıkmıştı. Cemal salona dönerken, kapının üzerindeki el yazması notu gördü.

Çarpık harfle yazılmış notta, “Bir kuzu kadar değerim yokmuş. Ben gidirem” diye yazılmıştı. Cemal, motor sesini işıtınca balkona koştı. Külüstür bir minibüsün sağık ocağının önündeki yoldan kasabaya saptığını gördü. Resul, işte bu minibüsteydi. Telaşa ceketini sırtına geçirip kapıya koştı, Cemal. Sağ adını dışarıya atmıştı ki, yerdeki kan gölünü ve kuzusunun kesik başını gördü. Kuzunun donuk gözleri Cemal'e bakıyordu.

İTHAKİ'DEN YEPYENİ BİR SERİ!

Modern dünya edebiyatının
önde gelen isimleri **İthaki Modern**
dizisi altında bir araya geliyor.

Yaşadığım
her güzel şey,
derinlerden gelen
o görüntülerle,
gülerken yediğim
beklenmedik bir
tokat gibi
kesilir.

Tuzlu fıstık

ŞERMİN YAŞAR

Öğlenarasi bankadan çıkıp biraz yürüdüm, dönüştü kuruyemişçinin önünden geçenken burnuma kavrulmuş leblebi kokusu geldi. Bu

hazza kapılıp içeriye girdim. Biraz taze kavrulmuş leblebi aldım. "Tuzlu fıstık ne kadar koyayım?" diye sordu kuruyemişçi. Farkında olmadan fıstıklara bakıyordum. Başımı iki yana salladım, hızlıca yan tezgâha geçtim. Tezgâhta iki tür karışık kuruyemiş vardı. Birinde lüks karışık yazıyor-du, diğeriinde sadece karışık... Lüksü lüks yapan ne diye dikkatlice baktım, içinde antepfıstığı ve badem olmayışı sıradan yapıyordu diğerlerini, üç antepfıstığı ve iki bademle lüksü yaşıtıyordu sana kuruyemişçi. Bu fırsatı kaçırma istemedim, "Bana 250 gram lüks karışık" dedim, "mümkünse tuzlu fıstık koymayın..."

Ben Emel... Hikâyesini anlatmaya değer bir tarafı yok. Bir adamın karısı, iki çocuğun annesiyim. Bankacım. İnsanlarla çok konuşmam. Cenelde söylenenleri yaparım, çok düşünmemeye gayret ederim, çünkü bütün düşüncelerimin altından yüzümü buruşturup karnımı ağrıtan görüntüler çıkar. Yaşadığım her güzel şey, derinlerden gelen o görüntülerle, gülerken yediğim beklenmedik bir tokat gibi kesilir. Bu yüzden ağzımın kenarında yamuk bir tebessüm taşımaktansa, hiç gülmemeyi tercih ederim. Yine aynı şey oldu. Nispeten mutlu girdiğim kuruyemişçiden ağlayacak gibi çıktım. Elimdeki kuruyemiş poşetini, bütün bir ömrümü kimse görmeden çekemecinin içine saklıyormuş gibi tikiştirdim dolabımın içine. Koltuğuma otur-dum ve şişşinin açılmasını, öğle sonu mesaisinin ilk müşterisinin gelmesini bekledim. Ağlamamak için dudagımın içini ısır-dım.

Tuzlu fıstık yemiyorum ben. Çok uzun zamandır yemiyorum. Görünce tüylerim diken diken oluyor. Gözlerimi hızlıca kapatıp bir anlık titriyorum. Mide bulantısı, korku, iğrenme her şey aynı anda oluyor, dilime zehir gibi bir tat yapıyor. O küçük tuzlu fıstık tanesi, büyüyor, büyüyor, çocuk oyun alanlarındaki içinde insan olan dev pelüş kostüm-ler gibi kocaman bir fıstığa dönüp üstüme çökü-yor sanki. Fıstık büyüdükçe ben küçülüyorum, korkup kaçarken yer düşen, yerin dibine geçen bir kız çocuğu oluyorum. Fıstık daha da büyük görünüyör aşağıdan bakınca. Sonra kendi eliyle başlığım çıkartıyor. Pelüş fıstığın içinden sarhoş babam geliyor.

Eskiden babamdan çok korkardım. Büyüyünce bu korkunun yanına öfke de eklendi. Sonraları korku silindi, yerini müthiş bir öfke aldı. Yıllar geçtikçe öfkem de geçti. Şimdi annelere her gittiğimde salondaki yatağında yatan, ağzı dişsiz, yüzü kah-

verengiyi dönmüş, pijamaları üstünden dökülen bu zayıf ve hasta adama baktıkça iğrenç bir acıma duygusuyla baş etmek zorunda kalıyorum. Oysa biliyorum ki, yıllar önce fıstık gibi bir adamdı, dev bir fıstık adam.

On dört yaşımdaydım. Köyedeki evimizde yer yatağında yatıyordum o gece. Kardeşim yanımda, evde yatılı misafir var, bütün odalar dolu, bizim için salona yer yatağı atmış annem. Gece salonun kapısı açılıyor ve kapı sesine uyanan bütün çocukların diyeceği gibi "Sen misin baba?" diyor. Babam gelmiş, sarhoş, odanın içine bira kokusu giriyor kendinden önce. "Benim ulan, kim olacak, kendi evimde girenken de mi sizden izin alıcaz, salona da mi giremeyecez" diye burunundan soluya-rak yatağa yürüyor babam. Sarhoş. Orda akıl yok, düşünce yok, karp yok, merhamet yok, ne yapıyo-rum ben yok. Başka geceler anneme yaptığı gibi vuruyor bana. Saçlarımdan tutup vuruyor. Başımı yastığa gömüyör sert elleriyle. Bağırıyorum, çünkü evde misafir var. Halamın oğlunun düşünü için gelmişler, babamın uzaktan akrabaları. Onlar için Salt; gündüz de hayırsız, gündüz de işe yara-mazın teki ama geceleri bunlara ilaveten bir de sarhoş. Babam böyle görünürl, bilisliner istemiyor. İnleyerek dayak alıyorum. Sonra bir anda kendine geliyor babam. Annemi döverken de böy-le oluyor. Yumrukların arasında bir anda sarılıyör anneme. Çok dayaklı gecelerin sonunda odalarına çekilip sevişiyorlar. Duyuyoruyom seslerini. Babamı anlamadığım gibi, annemi de anlamıyorum. Duruyor öyle, vurduğunun bir hayvan olmadı-ğının ayır-dına varıyor. Yatağın kenarına oturup sarılıyör bana. Leş gibi bira kokuyor. "Kızım benim" diyor. Elini cebine sokuyor, deri ceketini cebinden bir avuç tuzlu fıstık çıkartıp "Al ye bunları" diyor. Avuçları terler babamın, elleri hep ıslaktır. O terli ve kocaman ellerinin arasında yapış yapış tuzlu fıstıklar duruyor. Koridordan vuran turuncu gece lambasının ışığında, yer ya-tağının üzerinde, uyuyor gibi yatan kardeşim, bir ben, bir babam, bir avuç tuzlu fıstık ve uyanan ev halkı... Tuzlu fıstıklara bakıyorum. "Yemiyem" diyorom sessizce. "Ye dedim" diye zorla bir tane sokuyor ağzıma. Çiğniyorum ama yutamıyorum. Ağlıyorum. Ağlarken bir şey yiyemem ben, hâlâ yiyemem. Avcunu ağzıma kapatıyor babam, "Ye dedim sana" diyor dişlerini sıkarak. O geceleri bira aleminden kalan bütün o fıstıklar, babamın terli eli ağzıma kapanıyor. Başıma bir yumruk daha geçirip çıkıp gidiyor odadan. Yer yatağında, ağzım gözüm tuzlu fıstık içinde öylece kalıyorum. Tuzlu fıstıkların kabukları tuzlu göz yaşlarıma yapıyor. Şube müdürünün topuk sesleriyle uyanıyorum, çekmedeki kuruyemişçileri unutmaya çalışıp sıra çağırma butonuna basıyorum...

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Ötesi... Çok ötesi

Toplum olarak cinnet geçiriyoruz, dedi.

Yok, dedim, toplum olarak aptallık geçiriyoruz.

Cinnet, akılla ilgili bir uyumsuzluğun, bir büyük çatışmanın sonucudur. Aptallık, kapikulu bilgisiyle yetişmiş bir toplumun, aklından utandığı, içindeki iyilikten korktuğu, varlığını kasıklarının arasına kısırdığı, hileli bir sevgiyle, daha doğrusu sevgisizlikle bütün canlıları küçük düşürdüğü, tepeden tırnağa bir uyuşma halidir. Bir ruhsal çöküntü, bedensel büzüşmedir. Bütün bildiklerin saçmalığa dönüşür. Cehalet, bilginle küçük düşürür seni. Yüksek ses teslim alır. Bir süre sonra sen de fısıldayacağın bir güzelliği bağırarak söylediğini görürsün. Ev boğar, sokak korkutur. Önce gözlerin kocaman kocaman olur. Sonra öfkelenirsin. Sonra bütün bir toplum salak olamayacağına göre deyip, olup biteni kendi akılsızlığına verirsin. Sonra "dünyaya bir kere gelinir" sözüne inandırır seni o düşün dar çevre. Hâlâ topuklarında sızlayan bir vicdanın son seslerini oturarak boğarsın. Giderek saçaklı bir yalnızlığa dönüşürsün. Her ağzını açığında başını uzatan kapanmaz bir eziklik seni teslim alır. En sonunda da, aptallığın, bencilliğin ve şiddetin büyük fotoğrafında, haysiyetsizliğin bütün gururuyla, o hamam taşı kafalı ailene sınıtır durursun.

Aptallık bile değil diyeceğim de, başka ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Ağır demezsen, "halktan kopuk bir aydın tavnı" gibi bir başka saçmalıkla üstüne gelmezsen, bir şiirle susalım olur mu:

İncinme değil bu
Öfke değil
Ah! değil.

Ötesi... çok ötesi.

Tam bir yürek çöküntüsü
Ruhun taşa dönmesi
Aklın büyük yalnızlığı.

İnsana olan inancını yitirme!

(Otların Uğultusu Altında) 2018

**İncinme değil bu
Öfke değil
Ah! değil.
Ötesi... çok ötesi.**

EVİRİM KURAN

Yaralanmaya açıklık

İngiliz romanının kimilerine göre en karamsar bana göre gerçekçi ismi Thomas Hardy 1908 yılında günlüğüne şöyle yazar: "Eğer tüm yürekler açık olsaydı, tüm arzular bilinseydi, insanlar ruhlarını gösterebilseydi, etrafta bol miktarda açık kalmış ağız, çekilen iç, sıkılı yumruk, çatık kaş, dev sırtış ve kurtmızı göz görecektik." Hardy'nin tasvir ettiği bu olasılığa sık rastlanmıyorsa sebebi insanın kuşaklar boyunca etrafına barikatlar örerek yaşamayı becermiş bir mahlûk olduğundandır. Bildiğimizin dışındaki dünyanın tehlikelerinden korunmanın en güvenli yolu budur: Kalbi kapatmak.

İnsan kalbini açarsa ne olur? Yaralanmaya açık olur. İngiliz dilinin en sevdiğim ve Türkçemize bir türlü layıkıyla çeviremediğini düşündüğüm sözcüklerindendir: Vulnerability. Bu sözcüğün farklı bağlamlarda ko-

runmasızlık, kırılganlık, savunmasızlık veya sistem açığı olarak çevrildiğini görebilirsiniz. Bense yaralanmaya açıklık demeyi tercih edeceğim. Böylece sözcük tüm bağlamları karşılayabilecek.

Sahicilik için ön şartın yaralanmaya açıklık olduğunu idrak ettim. Sahicilik nedir? Diğerlerinin fikirlerinden ziyade gerçeklerle ilgili olmak. Sözü ve eylemi bir olmak. Kendin olamayacağın meclalardan yürüyüp gitmeye gönüllü olmak. Kendini, ruhundaki tüm faşalarla sevmek, kabul etmek.

Herkesin en güzel, en yakışıklı, en güçlü, en mutlu, en başarılı, en etkili, en seksi, en keyifli, en aydın, en inançlı, en sık, en komik, en zeki olduğu sosyal platformlarda yaralanmaya açık insanları pek fazla görmezsiniz. Bu dijital zirhlar, insanlığın yeni nesil ruhunu saklama kaplarıdır. Her yeni app'le, her neşeli emojiyle ruhumuzu biraz daha saklarız, sıkıca kaplarız ki yaralanmayalım. Oysa insan yaralanmaya açık doğar; yetişkinliğe geçene kadar da öyle

kalır. Yetişkin olmak filtreler koymaktır. Bir dirhem filtre bin ayıp kapatır. Oysa insan kusurlarıyla tamdır.

Yaralanmaya açıklık insanın en büyük gücüdür. Yine de insan bu iki ucu keskin bıçaktan korkar. Yaralanmaktan imtina eden, derin, anlamlı ve sahici ilişkileri peşinden feda eder. Yaralanmaya açıklık cesurların işidir. Korkaklara acılarını yaralı bir hayvan gibi savunur.

Geçtiğimiz günlerde sevdiğim bir davranış bilimci dostumla sohbet ederken, aldığım ağrı kesici ilaç dikkatini çekmiş olmalı ki, baş ağrısıyla başa çıkma biçimini sordu. O mavi hapin ne kadar etkili olduğunu anlatıyordum ki, boş ver dedi ve ekledi: *Ağla. Bol ağla.* Kendi ayakları üzerinde duran, güçlü bir kadın olmak üzere yetiştirildim. Yumruklarımı sıkarak, dudaklarımı kemirerek, tırnak etlerimi yolarak ağlamaya direndim. Ağlamak ancak yorganın altında söz konusu olabilecek denli mahremdi benim için. Yaşım 42. Ruhumdaki tüm faşaları sevmeye ve kabul etmeye başladığım çağımdayım. Artık daha sık ağlıyorum; yaralanmaya açığım.

Liderlik dünyası da son yıllarda yaralanmaya açıklıktan daha çok bahsedir oldu. Bunca belirsizliğin, kaosun ve bu denli hızlı değişimin arasında cereyanda kalmış halklar, topluluklar, yönetilenler, artık başka türlü bir liderliğe ihtiyaç duyuyor. Lider yaralanmaya açık olursa ne olur? *Bilmiyorum* ya da *özür dilerim* gibi alışık olunmayan cümleleri kurmaya daha elverişli olur. Bu cümlelerin satır aralarında öğrenmeye, iyileştirmeye, yeniliğe samimiyetle açıklık yatar. Yaralanmaya açık lider defansif olmaz, umut verdiği yüzlerin, binlerin ya da milyonların karşısına klişe önermelerle, uyduruk mazeretlerle değil, en sahici duygusuyla çıkar.

Pek çok bilimsel araştırmanın ortaya koyduğu bir gerçek var: Yaralanmaya açıklık bağışlayıcılığı da beraberinde getiriyor. Bağışlayıcı kültürlerde güven katlanarak çoğalıyor. Topluluklar birbirlerine güvendiklerinde ise hem üretkenlikleri hem de zor zamanlarda dayanıklılıkları artıyor.

Haruki Murakami'nin *İmkânsızın Şarkısı* romanında "İnsanlar kalbini açınca ne oluyor?" sorusuna Reiko şöyle yanıt verir: "İyileşiyorlar."

Bireyler olarak kalbimizi, toplum olarak vicdanımızı yaralanmaya açabilirsek, iyileşeceğiz.

Bireyler olarak kalbimizi, toplum olarak vicdanımızı yaralanmaya açabilirsek, iyileşeceğiz.

"Öyle duracağınıza müdahale etsenize, bir çift laf da siz etsenize. Hiçbir şey yapmıyorsanız kalabalık etmeyin bari" diye bağırır. Kuşlar şehre dağıldı...

Kısmet Apartmanı

İRFAN DEĞİRMENCİ

"Ne demek meslekten ihraç edildi-niz? İki satır yazı bu? Ne gerek-çeyle? Ne ilgilim var benim bu suçlamayla? Nerede Müdür Bey? Ben, bir de ona sorayım. Hayırdır inşallah? Doğru mu isim? İsim benzerliği olmasın?"

Meryem öğretmen, tam da sınıfa girip Bizans İmparatorluğu'nu anlatmaya hazırlanıyordu ki o tebligatı aldı. Öğretmenler odasında duyduğunu kadarıyla Coğrafyacı Candan'a da aynıyı getirip vermişlerdi. İkinin ortak noktası üyesi oldukları sendikaydı. Müdürün odasında soluğu aldı Meryem, Candan kendisinin önce davranmıştı. "Müdür Bey, siz beni çok iyi tanıyorsunuz. Bakın bana bir bakın, teröriste benziyor muyum ben? Yıllardır sınıfta ne anlatmışım çocuklara, tek bir şikâyet var mıymış hakkımda? Coğrafi bölgeleri mesleğe başladığımdan beri aynı anlatıyorum ben. Hem o son eyleme giden de yalnızca ben değilim" diye Candan'a tıknaz müdürün yanıtı kısıya ve netti: "Hukuki yollara başvurun Candan Hanım, benim elimden ne gelir, aklının dönün aramıza inşallah"

"Ne aklanması Müdür Bey, suçlama getiren suçlamasını ispatla yükümlü değil mi? Hani nerede bu ağır suçun ispatı? Candan arkadaşla ayından bana da göndermişler. Hem hukuki bir yol yok ki bu karara itiraz hakkı kapalı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne mi gidelim? Kaç yıl işsiz kalacağız anlamı-na geliyor bu biliyor musunuz? Bizi torbaya atmışlar resmen. Beni öğrencilerimden nasıl ayırırlar?" dedi Meryem. Müdür, kısa kesmek istiyordu, "Meryem Hanım kusura bakma da ileri geri konuştuğunuza hepimiz şahit olduk şimdi son zamanlarda. Kim hain, kim değil biz bilemeyiz, onu avukat tutup halleder-siniz artık. Size geri kalan hayatınızda başanlar ve vatana millete faydalı vazi-

felere dilerim, Candan Hanım aynı temennileri size de sunuyorum" dedi, iki genç kadına kapıyı işaret etti İtste bu kadardı! Tutkuyla bağlı olduğu öğretmenlik mesleğine veda zamanı gelmişti Meryem'in, kadın öğretmen-ler tuvaletinde Candan'la birbirlerine sarılıp ağladılar, Candan makyajını düzeltti, Meryem yüzünü yıkadı, kıktılar. Son bir kez en sevdiği sınıfa girip öğrencileriyle vedalaşmak istedi Meryem, sınıfta Siyer-i Nebi dersine girmiş olan Müştak, buna izin vermedi, "Meryem Hanım, zorluk çıkarmayın, Müdür Bey'in kesin talimatı var" dedi. Meryem, kapı aralığından sınıfa el salladı, çantasını topladı çıktı. Candan, "Valiliğe itiraz dilekçen yaz yine de canım" diye bağırıp arabasına bindi, Meryem otobüs durağına kadar yürüdü, aklından mes-leğe başladığı ilk yıllar geçti, ilk girdiği derste duyduğu heyecan, son girdiği derste karnını tekmeleyen bebeği, "tüm çocuklar için para-ve, çağdaş eğitim" diye haykırdığı o miting ve Yusuf geçti aklından sonra. Bu haberi zaten yıllardır atama bekleyen, bir türlü çalısacak iş bulamayan kocasına nasıl vermiyordu acaba Meryem? Eve gidince yemek hazırlayıp kocası-nın en keyifli anında paylaşmayı uygun gördü. İlk gelen otobüs çok dolu olduğu için binme-di, bekledi, 'gelecek olan belki boş olur' diye düşündü, gelecek hafta doktor kontrolüne gitmesi gerektiği aklına geldi 4 ay önce Meryem'in, "kızım mı olacak oğlum mu acaba" diye düşündü sonra, kız istiyordu. "Öyle bir kız yetiştiirecek ki dünyayı değiştirecek güçte olacak, mutlu olacak, adaletsizlikle-rin karşısında dimdik duracak benim kızım" dedi kendi kendine. Otobüs geldi, arkasından ittiren birkaç eski öğrencisinin desteğiyle ön kapıya soför arasındakı boşluğa sığırdı bedenini Meryem, once yolu ayakta gitti, eve en yakın durakta indi, eve doğru yürürken kalabalığın giderek artmakta olduğunu gö-rdü. Kalabalığın zirve noktası tam da Kısmet Apartmanı'nın önüydü. Kimi cep telefonunun kamerasıyla olup biteni kaydediyor, kimi 'at

at daha at' diye tempo tutu-yordu. Belediyenin hafriyat kamyonu uyarılma giril-mişine çekilmiş, bitişteki Demir Apartmanı'ndan bugüne kadar hiç gör-me-diği meraklı komşular çıkmış, olup biteni çekirdek çitlere rek izliyordu.

Meryem, kalabalığın arasından kendine yol açmaya çalıştı, başaramadı, "Geçmeyin şimdi bayan, başınıza bir şey düşer" dedi belediye görevlilerinin biri. Çıttıda Belkis ablayı fark etti sonra Meryem. Emrullah'ın şikâyetiyle belediyeden gelmişler, çatıdaki güvercin kafeslerini zorla söküyorlardı. Belkis abla, olanca gücüyle "Söktürmem, söktürmem, kış gününü ne işiyorsunuz bu kuşlardan, yuva bozanın iyusu mı olur? Kim şikâyet etmiş bir söyleyin hele. Ekolojik dengeyi benden iyi mi bileceksiniz? Ben konuşuyorum, onlar-la konuşuyorum. Anlar bunlar beni, benim yavrularım bunlar. Sen de söylese ne Kitmirsu, konuşmuyor muyum onlarla? Şu bembeyaz olan Fadik, şu iri gözlü olan Bestami, şu en ileriler Toraman. Ay uçtu Toraman. Kedilere yem yapacakmışın yavrularımı. Çekilin ulam yuva öyle sökülmez bak ben göstereceğim size nasıl sökülüyor. Kendim yaptım ken-dim yıkamır" deyip kümelerin ahaş çıkılara-rın tek tek söküp aşağı atıyordu Belkis abla. Kitmirsu boyuna havlıyordu. "Sultan filminde böyle yapmıştı Türkân Şoray, kendi evini kendi yıktıydı, hatırlar mısın kız ne vahşi adamdı o, Bulut Aras mıydı o yakışıklının ismi öyle kocam olsun istedim de bula bula bu Fahr'i'yi buldum ben" dedi yan apartmandan gerdani kat kat bir kadın yanında duran çılgın komşu-suna. Meryem, kalabalığın arasına yurayı seslenmeye çalıştı: "Belkis abla, dur yapma, kendine zarar vereceksin. Bekle geliyorum yukarı, bir de ben konuşayım bu görevlilerle."

Belkis abla, Meryem'i duyacak durumda de-ğildi. Sesini yukarı ulaştıramadığını düşünen Meryem, meraklı kalabalığa öfkelen-di sonra, "açılısanıza, yok mu sizin işiniz gücünüz, gör-müyor musunuz? Kuşların yuvasını bozuyor bu adamlar. Öyle duracağınıza müdahale etsenize bir, çift laf da siz etsenize. Hiçbir şey yapmıyorsanız kalabalık etmeyin bari" diye bağırır. Kuşlar şehre dağıldı...

(İrfan Değirmenci'nin Bir Uyuyup Uyanalım adlı romanından)

10 KASIM 1930

"İki Mustafa Kemal vardır
Bir ben, di ve kemik, geçici Mustafa Kemal...
İkinci Mustafa Kemal, onu "ben" kelimesiyle ifade edemeyen;
o, ben değil, bizdir!
O, memleketin her köşesinde
yeni fikir, yeni hayat ve büyük ülkü için uğraşan
aydın ve savaşçı bir topluluktur. Ben, onların rüyasını temsil ediyorum.
Benim teşebbüslerim,
onların özlemleri ve istedikleri şeyleri tatmin içindir.
O Mustafa Kemal sizsiniz, hepimizsiniz.
Geçici olmayan, yaşaması ve başarılı olması gereken
Mustafa Kemal odur!"

Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir.

Benim fikirlerimi, benim duygularımı
anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâifîdir.

Büyük ölçüde matem gerekmez, fikirlerine bağlılık gerekir.

Ben, manevî müstesna olarak hiçbir anısa tesit, hiçbir dogma, hiçbir dogma
ve teşkilatlanma bırakmıyorum. Benim manevî mirasım, fikir ve akıldır.
Benden sonrakiler, bütün aynak zamanı düşününce, çetin ve 1938 anımsatıcı
durumda, bütün gayelere tamamen eremediklerini, fikri aklı teriz vermediklerini,
akıl ve fikir rehberi edindiklerini tesit edemediklerini, zaman süratle dönüyor,
milliyetler, cemiyetler, fertlerin cinsleri ve bedensal ihtiyaçları bile değişiyor.
Tüm bu dünyada, aklı değişimlerecek; fikirler getirdiği için emek,
akıl ve fikir gelişimini fikir emek olur.

Benim, Türk millet için
yapmak istediklerim
ve başarmaya
çalışıklarım ortadadır.
Benden sonra, beni
benimsenmek isteyenler,
bu temel misliyer üzerinde
akıl ve fikir rehberliğini
kabul ederlerse,
manevî miraslarım
olurlar.

Bir zamanlar gelir,
beni unutmak veya
unutturmak isteyen
gayretler belirebilir.
Fikirlerimi inkâr edenler ve
beni yerenler çıkabilir.
Hatta bunlar,
benim yakın bildiğim ve
inandıklarım arasından bile
olabilir. Fakat, ettiğimiz tohumlar o kadar azalır
ve kuvvetlenir ki bu fikirler,
Hittiten, Mısır'dan döner dolur gene gelir,
verimli neticeleri kalpleri doldurur.

BARIŞ İNCE

Olamadıkları mı sana sakladım

İzmir'in kıyı şeritlerinde kaçak yaşamaları kendine göre zorlukları vardı. Bu zorlukların başında gamsız ve alaycı yöre halkı geliyordu. Kaçağa saygı kalmamıştı. Okeye adam arayan mı ararsın, denizin dalga raporunu veren mi ararsın, canlı müziğe davet eden mi, ot çöp toplama çağıran mı... Her cins insan vardı da kaçığın halinden anlayan yoktu. Böyle bir yerde insan neden ve neyden kaçtığını unutup ortaya kapılırdı. Her tür tedbirsizliği yapabiliydik. Bizim bir silah edinmemiz gerekirdi. Silah bizi kötülüklerden koruyacağı gibi aynı zamanda zihnimizi zinde tutacak ve bizi gevşek davranışlardan alıkoyacaktı. O zaman o silah çok acil bulunmalıydı ama nereden?

"Silahlanmalısınız Savaş!"

"Pelin abla öyle demiyordu ama... Koşullar olgunlaşmadı diyordu, olgunlaştı mı?"

"Hem de armut gibi olgunlaştı."

"Peki kimi vuracağız?"

"Karıncayı bile vurmayacağız, zaten istesek de denk getirip vurmamız. Dosta güven düşmana korku salacağız. Silahlarla zalimlerden hesap isteyeceğiz, getirirlerse de üstü kalsın diyeceğiz. Kullanılmayan harf kaldıysa bulup önce oluşumumuza bir isim, sonra da kendimize çekidüzzen vereceğiz."

"Söylediklerin tamamen saçmalık... Ama seni ikna edemeyeceğimi bildiğim için önerimi sunuyorum. Ahmetbeyli'de balonları para karşılığı vurmamız sağlayan bir yaşlı adam olur ya hep. Onun tüfeğini ödünç alabiliriz!"

"Ya sen var ya sen, ilk kez kafan çalıştı ha! O zaman köfteciyi boş veriyoruz ve acilen Ahmetbeyli'ye gideliyoruz. Baloncucu amcadan tüfeğini istiyoruz, vermezse de kolunu hafifçe büküp gasp ediyoruz. Kaçağız biz, buna hakkımız vardır."

Kaçaklık mücadelenizin silahlı bir evreye geç-

mesi heyecan vericiydi. Zaten nedense her şeyi en heyecan verici anı silahlı evreye geçtiğindeki andır. Ama zorun ve şiddetin nerede başladığı ve ne kadar ilerletici olduğu hep muammasıdır. Bizim o dönemde senle işin içinden çıkamayacağımız şeye dair bugün ne kadar ortaklaştığımız da tartışmalıdır. Albert Camus, "Her başkaldırı bir suçsuzluk özetimidir, varlığı yönelen bir sesleniş tir. Ama bir gün olur özlem silahları kendi eline alır, tüm suçluluğu, yani öldürmeyi ve şiddeti omuzlarına yüklenir," der. İnsanı yaşatmak için yarattığımız en güzel ve en kolektif fikirlerin ölüme sıkışıp kalması ne kadar çelişkilidir. Hiçbir zaman senin dışında bir insanı öldürebileceğimi düşünmedim. Ama insanların da toplumların da bir çile sınırı olduğunu bildim. Sınır aşıldığında her canlı çilesinden kurtulacaktır. Bu durumu idealize etmek ve kafayı bunla yormak anlamsız... Önemli olan kavgada dahi etik olandan kaçmamak ve ideallere kara çıkmamak. Neyin olgunlaşp neyin olgunlaşmadığını dan daha önemli mesele bu... "Meyve tam olmuş da kendinden geçmiş artık, Mansûr gibi darağacına asılmaya gidiyor," demiş ya hazret... Biz de öyle gidelim be Savaş... Baharı öyle saf bekleyelim, sonunda ne gelirse gelsin.

"Ahmetbeyli'ye gidecek halim kalmadı benim. Bir araç bulalım, bir şeye binelim."

"Ben yürüme taraftanım Savaş, çünkü son otostop maceramızda şeriatçıların elimizi kolumuzu kesmesinde ramak kalmıştı. Bu riski bir daha alamam."

"O zaman ayrıalım, daha çabuk buluruz."

"Neyi?"

"Aradığımız şeyil"

"Savaş sen geri zekâlı mısın? Ahmetbeyli bu tarafta, gideceğimiz yol belli, alacağımız şey belli..."

"Ben ters taraftan gideceğim. Seninle bu yolu yürümek istemiyorum. Yorgunum."

"Acıyı hissetmeyen adam yorgunluğu hissediyor! Niye? Bana gıcıklık olsun diye. O silahı bulamayalım da kaçaklığımız son bulsun diye... Sen değil miydin yaşlı adamdan tüfeği alalım diyen?"

"Kardeşim yürüyemeyeceksin işte, boşa maval okuma. Binelim şuradan bir arabaya..."

"Sana inat yürüyeceğim ulan! Hatta depara kalacağım! Aha bak, nasıl koşuyorum, bak! İşte görüyor musun? Dağlan tepeleri saniyede aşıyorum. Ciğerlerime dolan havayı hissediyorum, bacaklarımdaki kuvvetle kilometrelerce yol geçiyorum. Bu hızla gidersem birazdan Kuşadası'ndayım sonrası yer elini Muğla hatta Bodrum. Öyle umarsız, öyle kendinden emin koşuyorum. Ben buyum!"

Bayılmışım!

Güçlü olmaya çalıştığım anlarda mızımız olan sen oldun, bitap düştüğüm zamanlarda ise atak ve hareketli... Bu durum beni motive etmediği gibi tam ters etki yaptı. Beni daha da içime kapattı ya da daha bir dışarıya açtı. Ortasını bulamadım. Örneğin bir işi çok maharetli yapıyorsan ve hatta gözüne sokuyorsan bu beni hırslandırmadı. Bilakis o işten vazgeçmeme yol açtı. Ama her beceriksizliğin beni o işi yapmaya sevk etti. Yorulduğunda koş-tum, kalktığında düştüm, sevdiğimde kaçtım, güldüğünde ağladım... Olamadıkları mı sana sakladım.

Mehmet Ali & Akşen Savaş - Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İSTANBUL'UN AKCİĞERİNE SAPLANAN İLK HANÇER:

Hilton'un aşk ve savaşla yoğrulan öyküsü

EMRE KONGAR

Hilton Otel'in arkasında müthiş olaylar ve önemli isimlerle örülen karmaşık ve gizemli uzun, uzupuzun bir öykü vardır.

Önce olayın aşk ve casusluk tarafına bakalım:

Otelin İstanbul'da yapılmasına karar veren kişi Conrad Hilton, "İstanbul'un yerini haritada göstermeyi bile bilmeyen" Conrad Hilton'a, bu kentte bir otel açması fikrini verdiğini iddia eden kişi ise ünlü sinema yıldızı Zsa Zsa Gabor'dur. Zsa Zsa Gabor anılarında olayı şöyle anlatıyor: "Hâlâ Türk vatandaşsıydım. Türkiye'ye hayranlıktım. Conrad ise haritada İstanbul'un yerini bile gösteremedi. 'Türkiye'yi tanımalısın, İstanbul'a bir otel açmalısın' diye beynini yedim. Ve sonunda kabul ettirdim."

1917 doğumlu olan Zsa Zsa Gabor, asıl adı Ja Ja Faber olan Yahudi asıllı bir Macar kızdır. 19 yaşında Macaristan güzeli seçilmiştir. Hitler tehlikesi bütün Avrupa'ya tehdit ederken, ailesi o kızı kurtarmak için Türkiye'ye göndermek ister ve dostları aracılığıyla, o sırada kapatılmış olan Kadro Dergisi yazarlarından Budapeşte'de bulunan Burhan Asaf Belge (Murat Belge'nin babası) ile 1936 yılında Türkiye'ye yollarını. Ankara'da aynı evde yaşayan çift 1937 yılında da evlenir.

Ankara'da hemen sosyeteye giren Zsa Zsa Gabor, Falih Rıfkı Atay, İsmet ve Mehmed İnönü ve Atatürk ile tanışır ve yakın dostluklar kurar; adı çeşitli dedikodulara kanışır. Bunun üzerine, 1941 yılında dönem başkanını Refik Saydam'ın önerisiyle ABD'ye yollarını. Oradayken de Burhan Asaf Belge'den boşanır.

1942'de Conrad Hilton ile evlenir ve bu sırada onun kafasına İstanbul Hilton fikrini soktuğunu

belirtir.

Zsa Zsa Gabor, Conrad Hilton ile evliken ABD Askeri İstihbaratı Genel Kurmay Harp Dairesi'ne Türkiye ilgili bilgiler vermiş ve bu dairenin raporunun aslı ile Türkçe çevirisi Rifat N. Bali tarafından yayımlanmıştır.

Verdiği bilgilerin çok önemli olmadığı ve Türk ordusunun Türkçü olduğu, ordunun Müttefikler ile Almanlar arasında tercih yapmak zorunda kalırsa Müttefikler'den yana tavır koymasının muhtemel görüldüğü, gizli polisin güçlü olduğu, Panİslamizm tehlikesinin pek görülmediği, Alman nüfuzunun ülkeye sızmak istediği, İnönü'nün duruma hâkim olduğu gibi genel ifadeler dışında pek bir değer taşımadığı görülmektedir.

Şimdi olayın Soğuk Savaş bölümüne bakalım:

Conrad Hilton 19 Aralık 1950 tarihinde, Türk hükümetiyle, İstanbul'da 300 odalı bir Hilton oteli inşaatı için 5 milyon dolara anlaşıldığını açıkladı.

Aslında Hilton otelleri projesi, Marshall Yardımı çerçevesinde ABD'nin Ekonomik İşbirliği Yönetimi (Economic Cooperation Administration - ECA) tarafından desteklenen Avrupa'da kurulacak 50 milyon dolarlık çok oteli büyük bir projeydi. İşletme sermayesi sağlamanın ve otelleri yönetmesinin karşılığında kârn üçte birini alacak olan Conrad Hilton, önce Roma ve İstanbul projelerini açıklamıştı. İstanbul projesinin 1953'te kutlanacak olan Cumhuriyet'in otuzuncu yıl dönümüne yetiştirilmesi hedefleniyordu.

Conrad Hilton'a göre Demir Perde'nin yalnızca 50 km uzağında bulunan İstanbul'da, Sovyetler Birliği'nin varlığı çok yakından hissediliyordu. Amerikan hükümeti, Hilton İstanbul'un hayata

geçmesini, Türkiye'nin Batı ittifakının içinde yer almasının somut bir simgesi olarak görüyordu. Bu arada elbette, Sovyetler Birliği de boş durmuyordu. Hilton International Başkan Yardımcısı W. Houser, Conrad Hilton'a gönderdiği 23 Haziran 1951 tarihli bir mektupta, ABD'nin Hilton önerisine karşı Sovyetler Birliği'nin İstanbul'da Waldorf-Astoria benzeri 1.000 yataklı devasa bir otel inşa etmek için girişimlere başladığını bildiriyor ve yandaki masada Moskova'dan gelen otel çizimlerini gördüğünü aktarıyordu. Hilton, Soğuk Savaş'ın en önemli rekabet unsurlarından biri haline gelmişti.

Tüm bu gelişmeler, Hilton'un Porto Riko ve İspanya'dan sonra ABD dışındaki üçüncü otelinin için İstanbul'da açtığını da açıklıyordu. Türk hükümeti ile Hilton otelleri arasındaki ön protokol 15 Aralık 1950 tarihinde, asıl sözleşme ise 9 Ağustos 1951 tarihinde imzalandı.

Yatırımın 3 milyon doları Emekli Sandığı, 2 milyon doları ise ECA tarafından karşılanacaktı. Hilton otel işletme hakkını yirmi yıl süreyle almıştı.

**Otelin inşaatını
biz Çengelköy'ün
tepelerinden,
Vahdettin'in
köşkünden
içimiz kanayarak
seyrediyorduk.**

Bir ABD şirketi tarafından çizilen planlar ve in-
şaat konusunda ünlü mimarını Sedat Hakkı
Eldem danışmanlık yapıyordu.

Celal Bayar'ın "Türkiye'yi küçük Amerika
yapacağız" dediği, Menderes'in İstanbul'da,
parmağıyla işaret ettiği doğrultudaki bütün
binaların yıkılmasını emrettiği yıllardı. Conrad
Hilton ve adamları İstanbul'un akciğerine di-
mek istiyorlardı, Hilton oteli biçimindeki yeni
Amerikan bayrağını.

İstanbul İmar Müdürü Ermeni asıllı bir vatan-
daştı. Buna karşı çıktı: Hem doğa katliamını
hazmedemiyordu, hem de o yeşil alan eski
bir Ermeni mezarlığıydı. Elbette kimse onu
dinlemedi. Bunun üzerine hem istifa etti,
hem de dava açtı; ama sonuç değişmeyecek,
İstanbul'un akciğerine dököğten biçimli kaba
hançer acımasızca saplanacaktı.

**Otelin inşaatını biz Çengelköy'ün tepe-
lerinden, Vahdettin'in köşünden içimiz
kanayarak seyrediyorduk.**

Güzelim İstanbul silüetinin ortasında beyaz
kocaman bir dikdörtgen bina yükseliyordu.
İleriki yıllarda bu dikdörtgen yanına bir dik-
dörtgen daha eklenecek ve İstanbul'un akciğ-
rine saplanan hançer iyice belirginleşecekti.
Otel gayri resmi olarak 20 Mayıs, resmi olarak
da 10 Haziran 1955'te açıldı.

Açılışa Terry Moore, Olivia de Havilland, Mona
Freeman, Irene Dunne, Sonja Henie, Merle
Oberon, Ann Miller gibi ünlü yıldızlar katıl-
mıştı.

Özellikle Terry Moore'un, İlhan Demirel
tarafından çekilen ve ayağında iç çamaşın
olmadığını gösteren fotoğrafı Milliyet'te
yayınlanınca, büyük olay olmuştu. Sonradan
negatif Milliyet'in sahibi Ercüment Karacan
tarafından Terry Moore'a verilen bu fotoğrafın
orijinalinden yapılan baskıların elden ele
dolaştığı ve hatta belediye iş görmek için
rüşvet olarak bile kullanıldığı medyaya yan-
sınar dedikodulardandı.

Hilton Otel'in açılışı sadece İstanbul sosye-
tesinin değil, benim ve işli Terakki'deki sınıf
arkadaşlarımızın hayatını bile etkilemişti:
Sınıf arkadaşımız 416 Osman Diper'in (ünlü ve
değerli tiyatrocu Zafer Diper'in ağabeyi) baba-
sı Avni Diperotelin personel müdürüydü. Os-
man'ın sayesinde sık sık otele gider hem çay
filan içer, hem de kışın dondurulan havuzunun
üzerinde buz pateni yapan kızları seyrederdik.
Hatta bazen kız arkadaşlarımızı hava atmak
için, hafta sonlarında orada randevu verdiğ-
imiz bile olurdu.

Bugün nefes alınamaz hale getirilen güzel
İstanbul'unuzun yağmalanma öyküsü işte
böyle başlamıştı...

Canlı bir tanığı olarak kayda geçirmek istedim.

Aliço'nun ilk filizi

GÖKHAN HORZUM

Ali çöp topluyordu. Ali, çöp kamyo-
nunun arkasına asılıp, bütün gece
çöp topluyordu. Turuncu elbisesi ve
şapkası vardı Ali'nin. Ali ve arkadaşları bütün
gece çöp topluyordu. Ali'nin sırt çantası da
vardı. Ali beğendiği çöpleri sırt çantasına top-
lardı. Bir gece Ali bir çöp tepesinin üstünde
ay ışığını gördü. Ali'den başka kimse görmedi
ay ışığını, Ali'nin gördüğü de zaten ay ışığı
değildi. Ali bir kız görmüştü. Kız çöp tepesinin
üstündeydi. Kız beline kadar çöpe gömülmüş-
tü. Kızın üstünde bir battaniye vardı. Kız uyu-
yordu. Kız ağlıyordu. Kız uykusunda ağlıyor-
du. Ali, çöp kamyonundan indi. Çöp kamyonu
Ali'yi bıraktı gitti. Ali, kızın yanına gitti. Ali
kıza baktı. Ali kız baktı. Ali, kızın üstündeki
battaniyeyi çekti. Ali, kızın kollarının olmadı-
ğını gördü. Ali, kızın gövdesini çekti. Ali, kızın
çöpe gömülmediğini gördü. Kızın karnından
altı da yoktu. Kız uyanmıştı. Kız korkmuştu.
Kız bağırarmıştı. Ali, kızın sesinin de olma-
dığını gördü. Kızın kolları yoktu. Kızın yansı
yoktu. Kızın sesi yoktu. Kız çok güzeldi. Kız
çok ama çok güzeldi. Ali, kızı kucakladı. Ali,
kızı sırt çantasına koydu. Ali, kızı evine götür-
dü. Ali'nin deniz kıyısında bir evi vardı. Ali'nin
evi tahtaydı. Ali'nin evi naylondur. Ali'nin
evi delikti. Ali'nin evi dışarıya kadar soğuktu.
Ali sobasını yaktı. Ev ısındı. Ali'nin evi dışa-

rısı kadar karanlıktı. Ali lambasını yaktı. Ev
aydınladı. Ali kız baktı. Kız çok güzeldi. Kız
çok kirliydi. Kızın saçları yapış yapıştı. Kızın
yanığında domates çekirdekleri vardı. Kızın
üstünde böcekler vardı. Ali sobanın üstüne bir
tencere koydu. Tencerede su vardı. Su ısındı.
Ali, kızı leğene koydu. Ali, kızı yıkadı. Kız hala
ağlıyordu. Ali, kızın saçlarını Pirlil'e yıkadı.
Ali, kızın sırtını Pirlil'e yıkadı. Ali, kızın yüzünü
Pirlil'e yıkadı. Kız tertemiz oldu. Kız limon gibi
koktu. Ali, kızı kuruladı. Kız üşüyordu. Ali, kızı
yatağına yatırdı. Kız üşüyordu. Ali, kızı sarıldı.
Kız ısındı. Ali de ısındı. Ali kız baktı. Kız
Ali'ye baktı. Kız çok güzeldi. Ali kızı öptü. Kız
Ali'yi öptü. Ali pijamasını indirdi. Ali donunu
indirdi. Durdu. Kızın altı yoktu ki. Ali kızdı.
Ali çok kızdı. Ali bağırdı. Ali masayı devirdi.
Ali leğeni devirdi. Kız çok korktu. Ama hiç
ağlamadı. Ali, kızı yataktan kaldırdı. Ali, kızı
havaya kaldırdı. Ali kızı salladı. Ali bağırdı.
Oda limon koktu. Ali, kapağı bir tekme attı.
Kapağı açıldı. Ali dışarı çıktı. Ali kızı son kez
baktı. Kız çok güzeldi. Ama kızın altı yok-
tu ki. Ali kızı denize fırlattı. Tüm gücüyle
fırlattı. Kız suya düştü. Kız ağlamadı. Kız
bağırmadı. Kızın sesi yoktu ki. Kız battı. Ali
içeri girdi. Kapağı kapattı. Kız dibine kadar indi.
Kızın nefesi biterken, Tanrı kızı acıdı. Onu
Milo Venüsü yaptı.

ZÜLFÜ LİVANELİ

Deneme

Bizde hiçbir zaman yeteri kadar değer verilmediğini düşündüğüm "deneme" türü, edebiyatla felsefe arasında ilginç bir noktada durur. Yazarın topluma ve bireyle ilgili gözlemlerini, tahminlerini, tezlerini, geçmiş ve geleceğe bakışını, eleştirilerini çarpıcı bir yazı türüyle ortaya koyması "deneme" türüne girer.

Denemenin en önemli özelliklerinden biri, son derece kişisel olması. Kişisel olmayan; düşünün, gözleyin, hissedin bir insanın elinden çıkmayan; genel geçer görüşleri yansıtacak şekilde bir ideolojiyi, sistemi, tarih anlayışını, siyaseti savunan (ya da yeren) "deneme" sıfatı vermek mümkün değil.

Deneme, bilime uygun da olabilir ama bu kesinlikle bir ön şart değildir. Bilimin ölçülebilir, tekrarlanabilir, kanıtlanabilir olma şartlarından hiçbirini deneme yazarını bağlamaz. Yazar hayat, ölüm, aşk, savaş, kıskançlık, nefret, intikam, rekabet vs. gibi aklı gelen her konudaki gözlemlerini ve kişisel düşüncelerini, kanıtlamak zorunda kalmadan aktarabilir. Bu işi yaparken sıkça, sezgilerine yer verir.

Deneme sonsuz bir özgürlük alanıdır, bilimden bu özgürlük yoktur.

Deneme yazarın, çok geniş bir kültür birikimine sahip, değişik konularda bilgi ve fikir sahibi, sezgileri ve kalemi güçlü, anlatacaklarını kolayca biçimlendirebilen, merakını kısı ama özlü yazılarla anlatabilen bir insan olarak belirir kafamda. Tek konuya saplanıp kalmış biri değil, "Rönesans aydını" sıfatının içini doldurabilecek kadar çeşitli alanları kapsayan bir kültür insanı.

Sözlü deneme

Deneme yalnız yazarak değil, konuşarak da oluşturulabilir mi?

Aslında bir düzyazı türü olarak tanımlanıyor deneme. Çünkü deneme yazmak, özünde düşünmek eylemini barındırıyor.

Bir konuda derinlemesine düşünmek, bilgilerin yararlanarak ve onlar arasında bağlantılar kurarak sonuçlar elde etmek için, yazılı bir kültür oluşturmak çok önemli.

Sözlü iletişim ortamlarındaki yaşam biçimi, genelde buna engel olur. Kulaktan dolma bilgilerin karşılık bulduğu, söylentilerin yayıldığı, efsanelerin üretildiği bir ortamda, bir çerçeve belirleyip belli bir konuya yoğunlaşmak, araştırmak, özgün düşünce geliştirmek çok zordur.

Sözlü iletişimde duyduğuna inanmak, yazılı iletişimde ise sorgulamak eğilimleri daha fazladır. Bu nedenle deneme, insanlığın okur-yazarlık döneminde gelişmiş olan bir edebiyat türüdür.

Yine de, konuşarak deneme üretmenin mümkün olduğunu kabul etmeliyiz. Çünkü düşünmek etkinliğini hakıyla gerçekleştirdikten sonra, bunu kâğıda yazmak, bir bilgisayar programına yazmak veya sözlü ifade etmek gibi farkların önemi azalıyor.

Örneğin, Yunan filozoflarının, MÖ 6. yüzyılda yaşamış olan Yunan kahramanı Akademos'un adını yüceltmek için oluşturdukları bahçede (yani Akademi'de), zeytin ağaçları arasında dolaşarak yaptıkları konuşmaların her biri birer denemedir.

Sokrates'in baldıran zehrini içtikten sonra, önce ayaklarının ağırlaşmasıyla başlayacak olan mutlak ölüm sürecinde, çevresini saran arkadaşlarına "ölümden sonra hayat"ın var olduğunu kanıtlamaya çalışması, muthiş bir denemedir. Ölüme karşı hayatın savunulduğu bir deneme.

İki öğretmen

İspanyol düşünür Ortega y Gasset de de-

nemelerini gazetelerde yayımlardı ve bunu "Düşüncelerini pazar yerine çıkarmak" olarak nitelendirirdi.

Geriye doğru baktıkça, deneme kitapları okumak olmaman, kafanın ve düşünce biçiminin şekillenmesinde çok önemli bir rol oynadığını görüyorum.

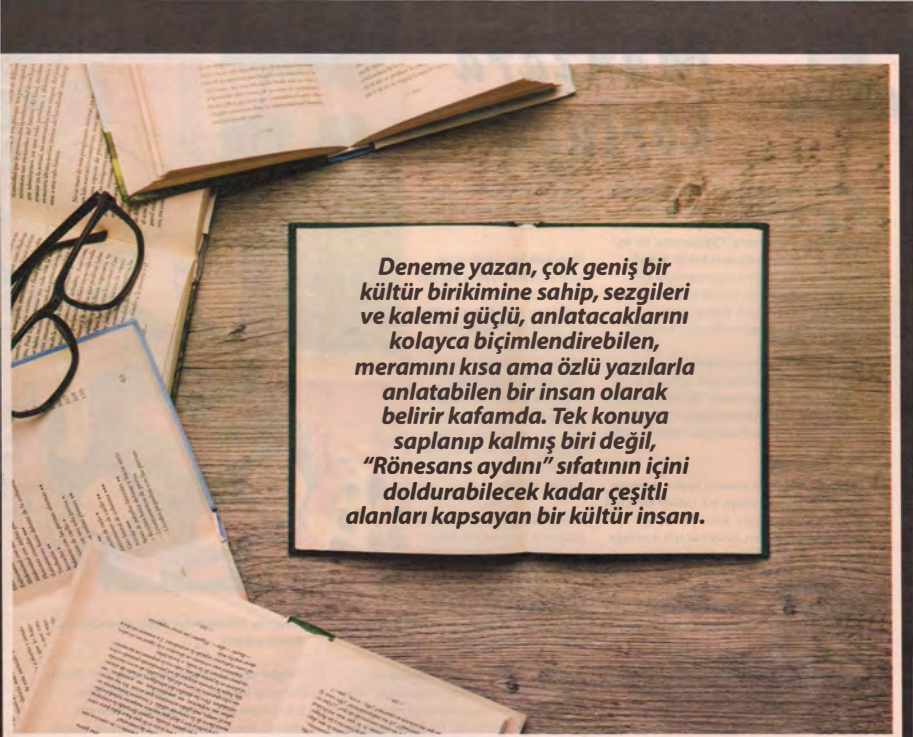
Bu noktada bir öğretmenin adını anmam şart: Yalnız beni değil, dünyadaki milyonlarca kişiyi eğiten büyük bir öğretmen bu. Adı Michel de Montaigne. 500 yıldır öğretiyor ve hiç eskimiyor. Her yıl tekrar okuduğum denemeleri, 500 yıl önce Fransa taşrasında yaşayan insanlarla günümüzün insanları arasında, temel davranışlar açısından hiçbir fark olmadığını göstermesi bakımından hayret verici.

Önce kendi içine bakarak insanlığı tanımaya çalışma yöntemini benimsemiş olan Montaigne o kadar derin gözlemler yapmış ki, modası hiç geçmiyor, hiç eskimiyor. O dönemden bu yana kaç kral, kaç rejim, kaç devlet değişti ama onun gözlemleri ve düşünceleri tazeliğinden bir şey yitirmiyor.

Üstelik etkisi sadece bununla da sınırlı değil. Her denemesinde Tacitus'tan, Cicero'dan, Vergilius'tan, Lukianos'tan yaptığı alıntılarla

Bizde hiçbir zaman yeteri kadar değer verilmediğini düşündüğüm "deneme" türü, edebiyatla felsefe arasında ilginç bir noktada durur.

Deneme yazan, çok geniş bir kültür birikimine sahip, sezgileri ve kalem güçlü, anlatacaklarını kolayca biçimlendirebilen, meramını kısa ama özlü yazılarla anlatabilen bir insan olarak belirir kafamda. Tek konuya saplanıp kalmış biri değil, "Rönesans aydını" sıfatının içini doldurabilecek kadar çeşitli alanları kapsayan bir kültür insanı.

bizi daha da eskilere, yani insanlık nehrinin binlerce yıllık birikimine bağlıyor.

Zamanı aşan böyle bir ustalık karşısında şapka çıkarmak yetmez elbette. Önünde saygıyla eğilmek gerekir.

Montaigne'den sonra deneme türünün en büyük yazarı Francis Bacon.

Amma beni asıl etkileyen denemeci, Türkiye'de pek az bilinen, hatta kitabının bile bulunmadığını sandığım Alain olmuştur (Alain de Botton'la karıştırılmasın lütfen. Bu başka bir Alain).

Alain de Montaigne gibi Fransız'dır ama 20. yüzyılda yaşamıştır ve bir lise öğretmenidir. Lise çağlarımda bir hazine gibi keşfetmiş olduğum Alain beni o kadar derinden etkilemişti ki, ister istemez bu büyük beyni kendi hocalarımın karşılaştırıyor ve içine hafif bir gençlik küstahlığının karıştığı bir ruh hali içinde, onun gibi hocalar tarafından eğitime layık olduğumuza karar veriyordum. Kendi okulum ve hocalarıma bana pek yetersiz görünüyordum.

Artık "düşünceye saygı" ortadan kalktığı için, deneme türü de eskiden olduğu kadar ilgi çekmiyor. Çünkü Amerikan üniversitelerinden yayılan "faydacı düşünce" çağında yaşıyoruz.

Faydadan da tek şey anlaşıyor: Para kazanmak. Eğer bir düşünce para kazandırmaya yaramıyorsa, tamamen gereksiz bir çaba olarak görülüyor.

Varsa "inovasyon" yoksa "inovasyon"! Yani kazancı artırmak için düşünülecek yenilikler.

"Tecrübe-i kalemiye"

Bu yazı türü bize de "tecrübe-i kalemiye" adıyla girmiş ama ne yazık ki dünyadaki ölü örnekleri kadar başarılı olamamış.

Bu görevi bazı gazete yazarlarının üstlenmesi bu yüzden olsa gerek. Gerçekten de gazete köşelerinde bazen "deneme" tadında yazılar yayımlanır.

Türk-İslam geleneği ise düşünceye (dolayısıyla da denemeye) zaten pek önem vermez. Gaza-

li'nin etkisi altında gelişmiş olan entelektüel hayatımız, "müminlerin inancını zayıflatacağı" gerekçesiyle bilime bile kuşkulu gözlerle bakar. Oysa büyük Aristoteles yorumcusu, Kurtuba Müftüsü İbn Rüşd'ün (Batlılar "Averroes" der) yolu takip edilseydi bugün Türk entelijansiyesi bambaşka bir noktada olabilirdi.

Halk kültürümüzde de düşünme eylemini öven bir tek söz yoktur ama tersi örnekler bol bol rastlanır:

"Nasrettin Hoca'nın hindisi gibi düşünmek" deyiminin yanına "Düşün düşün, boktur işin"; "Karadeniz'de gemileri batmış gibi düşünmek"; "Ayağın sıcak, başını serin tutmak ve derin düşünmemek" gibi birçok halk sözünü koyabiliriz.

Böylece insanoğlunun en soylu eylemlerinden birisi olan düşünmek, bu toprakların geleneğinde yarasız, gereksiz hatta tehlikeli ilan edilmiş.

Böyle bir çorak toprakta "deneme" türünün gelişmesine olanak yoktu ve olmadı.

ZEHRA ÇELENK

Manzara körlüğü

Giderken sehpanın üstüne üç boyutlu, hareketli bir şiir bırakmıştı. Yarım ay biçiminde dizilmiş kuru beyaz gül yaprakları. Dokuz tane. Ortalarında, bir kar küresi. Kürenin içinde saat kulesi. Kulede saat daima iki. Şiirin tamamlanması için kedinin gidip kürenin önüne oturması gerekiyor. Kedinin adı Yedi. Tam ona uygun bir romantizm, tam benlik bir espi anlayışı.

Kediye sabah ve akşam mama veriyorum. Kedi Yedi, yemeklerden sonra sehpayı kurup yalanma alışkanlığında. Böylece günde iki kez sehpadaki şiir tamamlanıyor. Tanıştığımız güncün tarihine dönüşüyor. Tarihli, tarifli bir 'hatırla beni'.

Biliyordu. Giderken masaya başka herhangi bir şey, bir bardak altlığı, kül tablası bırakmış olsaydı da atamazdım. Ama o durumda sabah kahveni içerken, su almak için mutfaka giderken, bir arkadaşla telefonda konuşurken, kanepede uyuyakaldıktan sonra titreyerek uyanıp yatak odasına doğru yollanırken, günden onlarca kez görecektim şiirini. O kadar çok görecektim ki artık görmez olacaktım.

"Manzara körlüğü" diye açıklamıştı bunu ilk tanıştığımız günlerde. Denizin, ormanın, kentin manzarası gibi, insanın da manzarası gücünü zamanla kaybediyor. Birbirimizin yüzüne baka baka görünmez hale geliyoruz. Alışkanlığı tutarlı kaplumbağası aşkın sabırsız tavşanını daima yeniyor.

İnsanlar ikiye ayrılır: Doğrudan kanına karışıyor, yanından su gibi akıp geçenler.

O, kana zehir gibi karışan cinstendi. Güzel rüya, kesin ölüm. Nietzsche'nin Zerdüşt'ünün buyurduğu gibi: "Arada sırada alınan biraz zehir, güzel rüyaları görürür. Ve nihayetinde alınan fazlaca zehir, huzurlu bir ölüm temin eder."

O kana karışan cinstendi ama ölümüm zehirden değil şirden olacaktı. Kendini asla unutturmayan, manzara gibi gündelik bir hâl almayan şirden. Aşkın biteceğini, şiirin kalacağını biliyordu. Hatırlanmayı, sevmeyi tercih ediyordu.

Hep zalimlere aşık oluruz, iyiler yalnızca sevilir. Büyük aşkla sevdiğimiz hikâyelerin zalimi, sevdiğimizimiz mazlumumuz. Kırdığımız

mız kalplerin hâkimi, onardıklarımızın memurumuz. Zalimdir aşk.

Kedi Yedi her sabah ve akşam yemekten sonra kulenin önünde oturup dakikalarca yalanıyor. Kulede saat daima iki. Şubat'ın 27'sinde saat 2'de tanışmıştık, havaalanında bagaj beklerken. "Benimki hep geç kalır," deyip gülümsemişti. Anahartarların içinde unuttuğu için, bir çırpıda yere yatırıp açığı valizle, beni bir anda hayatına dahil etti. Benim valizim kayıptı.

Ters gidebilecek her şey ters gidiyordu, o zehir gibi kanıma karışıyordu. Her şey yerli yerinde görünüyordu bana. Dev bir kase çilek marmelatının üstünde zahmetsizce devindiğini hissediyordum. Üstümde hep gökyüzü. *Manzara güzel.*

Annem, "kendini çok kaptırma Sevdâ," demişti. "İçinde kilittli bir oda kalsın." Böyle diyordu ama adımı koyan da oydum. İçine zayıflamıştı o günlerde. Bir şey anlatmasa da babamın onu yine aldatmaya başladığını tahmin ediyordum. Her şeyi biliyordu. Babamdan kopmadığı için kendini azaltıyordu. Dünya üstünde daha az yer kalsın daha fazla sevilleceğini umuyor gibiydi. Çocukken

babamın benim için çizdiği uzupuz boyunlu, zarif, bir masal kuşuna benzemeye başlamıştı. Babam resim yapmayı uzun süre önce bırakmıştı. Giderrek Jack Nicholson'a benziyordu. Kalkkaha atmayı bilen bir adamdı, kendini çok çabuk affederdi.

O günlerde annemin sözlerine kulak asmam mümkün değildi, çok mutluydum. Onunla olmak dışında hiçbir sebebi yoktu bunun. Bir süredir yeni çeviri işi gelmiyordu. Evdeki tüm elektronik eşyalar ardi adına bozuluyordu. Günde beş film seyrediyor, uzun yürüyüşler yapıyor, kalan tüm zamanda onu seviyordum. Çoğu gece, "günün nasıl geçti?" diye sorduğunda, ona anlatacak doğrudur bir şey bile bulamıyordum. Sorun değildi, ne anlatsam dünyanın en ilginç şeyi

oluyordu. Salonumdan deniz görünüyordu. *Manzara güzel.*

"Hiçbir şey eskimez mutluluk kadar." Günün herhangi bir anındaki sıradan bir sobhe-tatırların kılan özlü sözler etmeyi çok severdi. Oscar Wilde'nin bu sözünü ilk ondan duymamıştım. Ondan duyduktan sonra hiç unutmamışım. Su sızdıran çamaşır makinesini tamir ettiği gün söylemişti bunu. Hiç üstüme alınmamıştım.

Gittikten sonra, onun hakkında ne kadar az şey bildiğimi fark ettim. Çocukluk resmini bile görmemişim. Geçmişinden pek bahsetmezdi. Fazla soru sormamdan hoşlanıyordu. Kendim olmanı çok kolaylaştıran bir yanı vardı onunla olmamın. Ya da böyle zannediyordum. Kanıma hemen karışmıştı, varlığı çok hafifti.

Hatırlanmayı, sevmeyi tercih ediyordu. Bir sabah, hayatımın önüne koyduğunu, her şeyi olduğundan iyi gösteren filtreyi kaldırıp gitti. Seri katil gibi iz bırakmadan çıktı hayatımdan. Manzaramdan hiç çıkmadan.

Yarım ay biçiminde dizilmiş kuru beyaz gül yaprakları. Dokuz tane. Ortalarında, bir kar küresi. Kürenin içinde saat kulesi. Kulede saat daima iki. Şiirin tamamlanması için kedinin gidip kürenin önüne oturması gerekiyor. Kedinin adı Yedi. Benim adım Sevdâ. Buradan çıkarsam nereye gideceğini hiç bilmiyorum. *Manzara çok güzel.*

küçük İskender'in Walizi

HAYDAR ERGÜLEN

Yanılıyor muyum, küçük İskender onlarca, sanırım 100'e yakın kitap yayımladı da, onunla ilgili pek çok yazı yayımlandımasına karşın, hakkında bir kitap bile yayımlanmadı! Tuhaf değil mi? Şiiri ve yapıtları üzerine üniversitelerde yazılmış tezler var mı, bilmiyorum. Doğrusu artık hangi üniversitede yazılabilir onu da bilmiyorum. Eskiden ödüllere katılan bir şair de olmadığı için, en saygın şiir ödülü olan Behçet Necatigil'i bile birkaç yıl önce aldı. Necatigil Şiir Ödülü Seçici Kurulu'ndan istifa ettiğim yıl, kurulda bulunan bir şairle epey tartışmıştık. İskender'in şiirlerini ilk yayımlayan dergide çalışıyordum, şimdi de dergisinde hemen her sayı onun şiirini yaymıyor. O yıl İskender ilk kez bile isteye yani içinden gelerek Necatigil ödülüne katıldı. Tabii kuruldan ona benimki de dahil olmak üzere oylar çıktı, fakat bazı üyeler başka bir şair üzerinde sanırım ortaklaşa karar aldıkları, yani anlaştıkları için, tüm çabalara, tartışmalara karşın İskender'e ödül verileme-

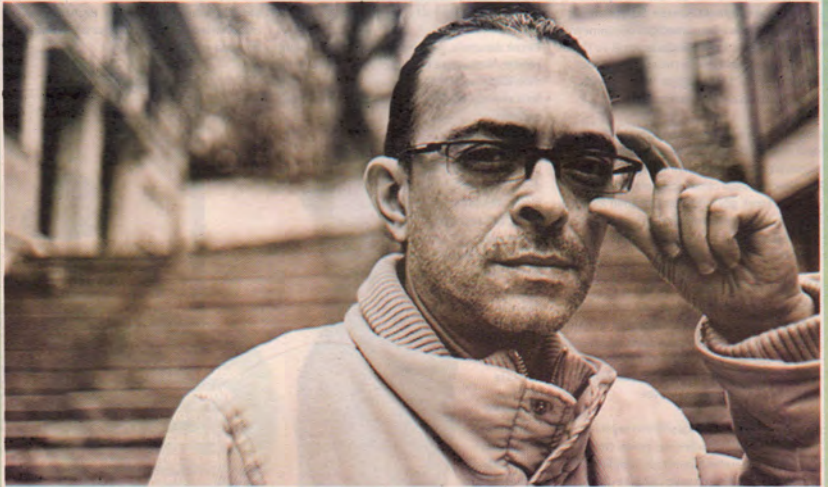
di. Ben de istifa ettim. Tartıştığım şair "Zaten İskender'in ödülünü okur veriyor!" demişti. O zaman tabii ben de İskender'i desteklediğim için bu sözlerle de karşı çıkmıştım! Şimdi düşünüyorum da o şair doğru söylemiş aslında, "İskender'i okur ödüllendirmişti" zaten, ama ondan da önce şiir ödüllendirmişti. O yıl o şairin yayınevinden çıkan bir kitaba verilmişti ödül, kazanan da iyi bir şairdi, arkadaşım, ama sorun da bu değildi!

küçük İskender, 80'lerin ikinci yarısında, 1985-86'da beliren gerçek bir mucize. Daha ilk şiirleri ve şiirlerin yayımlandığı Adam Sanat dergisindeki, Memet Fuat yayımlamıştı, söyleşiyle, tabii adıyla da ilgi odağı oldu. 80'lerin ikinci yarısını bekleyen mucize yalnız değildi, İskender gibi ilk kitabıyla değil ama, 2. ve 3. kitaplarından sonra oluşmaya başlayan şiiriyle Birhan Keskin de mucizenin diğer yarısıydı. 30 yıldan fazladır, mucizenin rastlantısal olmadığını göstermekle kalmayıp, gitgide yükselen, ırmak kazanan şiirleriyle Türk şiirinin ustaları arasına da girdiler. Hem şiir okurunu artırdılar hem okurun beğenisini yükselttiler, hem de şiir zevkine yeni, eşsiz katkılarda bulundular ve bunların hepsi sürüyor.

küçük İskender, 12 Eylül 1980 Askeri Dar-

besi'nin etkisiyle de şekillenen, bu şiir için eleştiri olarak da kullanılan, "Evren'in şairleri", "Eylül şairleri" diye de anılan 80 şiirinin belirleyici adlarından da oldu. 1980'den sonra hayatta, sanatta, edebiyatta, şiirde ortaya çıkan, bazıları dönemsel bazıları da darbeyle doğrudan olmasa da dolaylı biçimde bağlantılı olarak gelişen yeraltı edebiyatı, eşcinsel edebiyat bir arada ve yetkin bir biçimde en çok küçük İskender'de karşılığını buldu. Her iki edebiyat ve şiir bağlamında adları anılabilecek pek çok şair ve yazar var ama, İskender her iki anlayışın da temsilcisi gibi oldu.

Bir 'öncü' hiç kuşkusuz. Türkiye'de Cumhuriyet dönemi sanatı, edebiyatı, şiirinde varlıkları bilirse de kendilerini bildirmeyen pek çok eşcinsel isim, elbette doğal karşılanması gereken çekincelerle, bazen bırakın itirafı, yapılarını inkâr bile etme pahasına yaşamlarını sürdürülebildiler, "sanatlarını icra edebildiler." İskender ise hem şiirde hem de yazılarında, söyleşi ve etkinliklerinde eşcinsel olduğunu dile getirmekle kalmayıp bunun savunusunu ve mücadelesini de yaptı. Yüksek bir şiiri olmasına karşın, kendisini sakınlıksızın ve başına gelebileceklerle aldırış etmeksizin yüreklice eşcinsel bir şair olduğunu söylemek ve bunca seviliyor olmak, memleketi düşününce

hem kolay olmasa gerek hem de gerçek bir mucize demek.

Azınlıklardan Kürt sorununa, katliamlardan infazlara, yangınlardan cinayetlere pek çok meselede hem şiiri hem yazısıyla müdahil olmasına karşın, zaman zaman küçük İskender'in siyasi olarak etkin olmadığı, geride durduğu söylendi, yazıldı, ima edildi. Bunu der edinlenler acaba eşcinseldiğini haykırmanın ve şiirde de bunun öncülüğünü yapmanın bir 'siyasi tavır' olduğunu bilmiyorlar mıydı? Tabii ki çelişki işçi sınıfıyla, emekçilerle burjuvazi ve devlet aygıtı, yani mukteditler arasındadır, sınıf kavgasına dayalıdır ama, bireyin özgürlüğünü ilgilendiren haklar da sosyalizmin doğal olarak mayasında, içeriğinde, programında, ufkunda bazen yazılı bazen de söze, yazıya bile gerek olmaksızın vardır. Özgürlükçü tavır bunu gerektirir ve tıpkı Emma Goldman'ın "Dans edemeyeceğim devrim benim devrimim değildir" dediği gibi, küçük İskender de eşcinselliği bir siyasi tavır olarak üstlenecek ve adeta sözcülük yapacaktır.

Çünkü sosyalizm emekçi ve özgürlüklerini korumak, geliştirmek içindir.

İskender zaman zaman, hatta yazının başında sözünü ettiğim, bizim kuşaktan, arkadaşları, dergi yönetmeni şair tarafından o seçici kurul toplantısında ve başkaları tarafından başka mecralarda 'çok yazmak'la ve çok yazdığı için yazdığı şiirlerin 'kalitesini düşürmek'le suçlansa da, ben bu durumlarda az yazmakla övünenleri ya da bunu öğütleyenleri kendi şiirlerinin 'kalite'sine bakmaya davet ederim, İskender de Attila İlhan gibi bir 'şair-i maderzat' bence, yani 'anadandogma şair', o nedenle yazmak iline yaratılmış olanlardan, yani yazmamak elinde değil! Üstelik de çok yazmasının kime zararı var, doğrusunu da bilemem, Enis Batır çok yazıyormuş, ne güzel demek ki yazabiliyor, istediğini okusun, tümünün senin okuman için yazmıyor, işte İskender de öyle.

İskender Türkçenin en zeki şairlerinden, yazarlarından. Onun şiiri bir 'gökkuşağı' tam anlamıyla. Renkli, farklı, zengin, çeşitli, yüksek, doğal, yalın, derin, katmanlı, coşkulu, düşündürücü, zevkli, enerjik, akıllı, duyarlı, komik, ironik, lirik, epik, erotik, eleştirel, sivridilli, yaramaz, asi, tehlikeli, korkusuz, pervasız, argo, sokak dili, koyu, bireysel, toplumsal, tümüyle laik bir şiir, evrensel, kalıcı ve evet herkese göre bir şiir. Daha doğrusu çok şiir İskender'in sözlüğü "Uzun" şiirini okuyan biri, ki çok severim, hatta en sevdi-

ğim şiirlerinin başında gelir, tek kusuru, yılar önce İskender'e de söylemişim "kısa" olması, şaka gibi, adı "Uzun", kendisi "kısa" bir şiir, "uzun yazılardan sözeden kadınlardan korkacak/sani bir de ağustos köpek gibi sarhoşsa ayakbüklelerinde" dizeleriyle başlayan şiiri İskender'in 'çok' ve 'çoğul' şiirinden biridir. "İyle, sen bir heves değilsin baharda/çiy değilsin, kırağı değilsin, mahmurluk hiç değilsin sevdada!" dizeleriyle başlayan "İyle", onun çok şiirinden bir başkasıdır. Ya da "Meleğin mesleğini sordunuz bana;/Camcılıktır o, dedim. İnsan ham ısıktan/ yapılmıştır ki bu da/ suyun gizlediği mürekkep ve sila" dizeleriyle başlayan "kalbin ders saati" ise çoğul şiirinden bir farklı örnektir.

İskender yüksek, çok, çoğul ve sürekli şiiriyle hem kendisine hem başka şairlere yol ve alan açıcı bir olanaktır. Yalnızca şiir yazan biri değil bir 'şair açıcı'dır ki, şiirini bir olanak olarak sunan, var eden tüm büyük şairler, onlara oylu belki bir yüzyıl sürecektir bir etki alanı oluştururlar. Büyüklükleri yüzyıl ya da yüzyıllarla ölçülür, ki onlara 'yüzyıl şairleri' denilse yeridir.

**küçük İskender'in
bavulunda, 'waliz'inde
en azından bir yüzyıla
yetecek şiir ve dize
var. Yazıları ise şiirini
sardığı kâğıtlar gibi
daha yolda okumaya
başlanacak türden.**

İskender de benim "1980 Yüzyıl" olarak tanımladığım kaotik yüzyılın şairidir, belki de yüzyılın damgasını en çok vurduğu ve yüzyıla damgasını en çok vuran şairlerden. Cumhuriyet dönemi şiirinin o okunmadan eksik kalacağı bir şair. Yıllar önce, şimdi aramızda olmayan bir şairimiz bir antoloji hazırlamıştı. Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri Antolojisi, gençlerden, o zaman gençtim, beni de almıştı antolojisine, fakat baktım küçük İskender yok, o zamanlar Varlık'ta ya da Radikal gazetesinde, 'benim antolojiye alınmaman önemli olmadı, fakat küçük İskender'in antolojiye alınmamasının çok önemli olduğunu' yazmıştım. Hâlâ öyle düşünürüm. 80 Kuşağı diyelim birkaç büyük şair aramamıştı Türk şiirine, bunların başındaysa küçük İskender gelir, Birhan Keskin gelir, Ahmet Erhan gelir...

Waliz Bir'de(Can Y., Kasım 2016) "Bazı şeyleri öğrenmeyi reddettiğini için bağımsızsam, imgelerin kontrolü kolaylaşıyor. Hayal gücünü sıfırlamaya çalışan sistemli öğretmenlerden saklanan hayvanları arıyorum hayatıma sızan. Biz büyük bir aileyiz."(s.44) diyor.

küçük İskender'in bavulunda, 'waliz'inde en azından bir yüzyıla yetecek şiir ve dize var. Yazıları ise şiirini sardığı kâğıtlar gibi daha yolda okumaya başlanacak türden.

küçük İskender: Bağımsız, eliaçık, gönüllü, cömert bir şair. Şairlerin en zengini.

bavulunda dizeler

**Valizimi toplamalıyım.
Valizim ve ben.
Valizim ile çıkıp gitme dileği.
Valizim ile unutuş isteği.
Valiz ve alzheimer.
Yahut kısaca
Valzheimer.
Walzheimer.**

küçük İskender

Tanpınar ve Kieslowski

ERCAN KESAL

A.H. Tanpınar, kurak edebiyat tarlamızın, kıymeti pek bilinmemiş, nadide bir çiçeğidir. Soyulur bir gelinlik, bir siyah gül, dört yapraklı yonca ya da nazik bir kır çiçeği...

M.Kaplan, onun için; "fakirlik ile aşk, merhamet, kültür ve memleketi kalbinde birleştirmiş adamdı" diyor. Haklı.. Bu yüzden, tuhaf bir benzetme gibi olsa da sinemada "Tanpınar gibi bir adam kimdir?" sorusunu sorduğumda kendime, bir tane isim geliyor aklıma, hem de Polonyalı biri; Kieslowski... Hiç çekinmeden, aynı tarifi; "fakirlik ile aşk, merhamet, kültür ve memleketi kalbinde birleştirmiş bir adam" tarifini bu Polonyalı için de yapabiliriz.

"Kendiniz ve başkası hakkında endişelenmeniz için bir şekilde acıyı yaşamış olmanız, acı çekmenin ne olduğunu bilmeniz gerekir. Böylelikle incindiğinizde, incinmenin ne olduğunu anlırsınız. Çünkü acının ne olduğunu anlamazsanız, acının olmadığı bir hayatı da anlamaz ve öyle bir hayat için şükredemezsiniz" diyen bir Polonyalı yönetmendir Kieslowski.

Kieslowski, 1941 yılında Varşova'da doğdu. İşgal altındaki bir başkentte. Babası mühendisti ve tüm aile ayakta kalıp, yaşayabilmek için onun peşinden yıllarca dolaştı. Tanpınar ise 1901 İstanbul

doğumlu. O da, bir haziran gününde ve Osmanlı'nın payitahtında doğmuş. Artık çöküşünün ilan edilmesine üç beş sene kalmış bir imparatorluğun ortasına. Yakın bir zaman sonra yaşanacak 1. Dünya Savaşı ve Tanpınar'ın ilk gençliğine denk gelecek Mondros Mütarekesi'yle de bu gerçekleştiren zaten. Tanpınar'ın babası kadıdır. Bu yüzden, tüm aile Anadolu'nun değişik yerlerinde -Ergani, Sinop, Siirt, Kerkük, Musul ve Antalya'da- yaşarlar.

Kieslowski'nin babası veremdir. Yıllarca süren tedaviye rağmen erken yaşta ölüyor. Kieslowski de potansiyel hasta kabul edildiğinden çocukluğu ve ilk gençliği kardeşleriyle birlikte prevantoryumlarda geçer. Daha sonra gerçekten veremeyakalanır. Yine de sigara alışkanlığından hiç vazgeçmez. Tanpınar da akciğer hastasıdır ve sigara müptelasıdır.

Özyaşam öykülerine baktığımızda hemen kendini belli eden bir başka ortaklık da, her ikisinin de hayatları boyunca parasız olmaları ve hep bunun ağırlığını taşımalarıdır.

Kieslowski başlarda ısılarla itfaiyecilik yapmak ister, lakin önce Tiyatro Teknisyenleri Okulu'na, ardından da Lodz Sinema Okulu'na giderek yönetmenliğe giden yola koyulur. Tanpınar'ın da ilk gittiği okulun edebiyatta pek ilgisi yok: Halkalı Ziraat Mektebi. Daha

H içbir şeyin mümkün olmadığını bildikleri halde, her şeyin hâlâ mümkün olduğunu anlatan iki karamsar...

Efsane dönemler vardır. Edebiyatta, sanatta ya da estetikte. Tüm iyi yazarlar, şairler, mükemmel heykeltıraşlar, şairler, ressamalar o yıllar beklemişler sanki ortaya çıkmak için. "Ama, haksızlık bu!", diye düşünürsünüz bu kadar olağanüstü ikrâm karşısında, sofrada ne yiyeceğini şaşırılmış misafir duygusuyla.

Bu müthiş ikrâmın öznelere, yaş olarak da genellikle aynı yaşlardadır, aynı türlerde doğmuşlardır ve çoğu zaman yaşadıkları tarihsel dönemle anılırlar.

Ne yazık ki, bu durum o kadar sık yaşanmaz. Daha sık başımıza gelense, uzun süren kuraklıklardan sonra, çorak tarlaların bir köşesinde sessizce efilen bir gelinlik çiçeğine rastlamak. Acımasız tabiatın ortasında, kırmızı çanağını açmış, susuzluğa, güneşe ve hoyrat ellere inat orada öylece, ince beliyeli öne arkaya sallanarak, bekler durur.

Mehmet Ali & Akşin Özdemir PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve mezuniyetten sonra da lise öğretmenliği...

Tanpınar öldüğünde (1962) Kieslowski 21 yaşındaydı ve henüz film yapmamıştı. Müzeler, tiyatrolara, sergilere, sinemaya meraklı olduğunu bildiğimiz Tanpınar, onun filmlerinden herhangi birisini seyretse eminim çok severdi ve bahse girerim ki onunla tanışıp dost olmayı da çok arzulardı.

1901 yılında, çökmekte olan bir imparatorluğun başkentinde dünyaya gelip, çocukluğunu ve gençliğini Anadolu'nun kasaba ve şehirlerinde yaşayan, ömrünün geri kalanını ise İstanbul'da bir üniversitede bitiren bir edebiyatçı ile, Varşova'da, fakir bir ailenin, hastalıklı bir çocuğu olarak savaşın ortasına doğan, itfaiyeci olmayı düşlerken olağanüstü bir sinemacı olan bir yönetmeni bir araya getiren bazı neler olabilir ki diye soracak olursanız; şunları söyleyebiliriz:

Kieslowski; "hayatının inanılır ve acımasız bir analizini yapmadan hikâye anlatmazsın. Kendi hayatını anlamıyorsan, ne hikâyelerindeki karakterlerin ne de diğer insanların hayatlarını anlayabilirsin. Hayatla ilgili hikâye anlatanların kesinlikle bir şeyi ihtiyaçları vardır: kendi hayatlarını gerçek anlamda anlayabilmeye. Kendinizle bu şekilde uğraşmadan geçirdiğiniz yıllar boşa geçmiştir. Bazı şeyleri içgüdüsel olarak hissedip anlayabilirsiniz, ama sonuçlar keyfidir. Ancak bu iş yaptığınızda olayların belli bir düzeni olduğunu ve bu olayların manasını kavrayabilirsiniz" diyor.

Tanpınar'ın kendine soru-cevap şeklinde yönelterek yazdığı bir metne bakalım şimdi de:

"-Neye inanıyorum?
-Belki hiçbir şeye,
-Neyi seviyorum?
-Belki sanatı ve kadını, seksi, rahat yaşamayı,
-Neden korkuyorum?
-Her şeyden... Ölümden,
-Zenginliklerim?
-Duygular ve sensasyonlar,
-Zaaflarım?
-Çabuk kaybetmek, unutmak, birkaç saniyede dolup boşalmak, dağılmak..."

Ortak yanlarından birisi de siyasete bakışları. İkisi de politikaıyı sevmeyi ve hep uzak durdu. Tanpınar'ın 1942 ara seçimlerinde Maraş milletvekili olarak atanmasına bakmayın. 1946'da milletvekili iken, arkadaşı H. N. Zorlutuna'ya büyük bir üzüntü ve bezginlikle şunları söyler: "Sokak politikası, kahvehane politikası yapıyorum kardeşim ve bundan nefret ediyorum. Benim işim değil bu."

Kieslowski'nin siyasete ilişkin düşünceleri ise daha da keskin: "Siyaset, nerede olduğumuzu, ne yapmaya iznimiz olduğunu ya da olmadığımızı tanımıyor, ama insani sorunları çözmez. İster komünist bir ülkede, ister zengin kapitalist bir ülkede yaşayın, siyaset hiçbir zaman şu tip soruları cevaplamıyor: Hayatın gerçek anlamı nedir? Neden sabahları uyanıyoruz? Filmlerin siyasetin içinde olan insanlarla ilgiliken bile, hep onların ne tip insanlar olduklarını anlamaya çalıştım. Siyasal çevre ancak bir arka plan oluşturuyordu. Kısa belgesellerim bile insanlarla ilgiliydi, neye benzedikleriyle. Hiçbiri siyasal film değildi. Esas konum hiçbir zaman politika olmadı..."

Kieslowski'nin filmlerindeki kahramanları ile Tanpınar'ın roman kahramanları da birbirlerine benzer. Kieslowski, "karakterlerin iç dünyalarında olan bitenle, dışarda neler olduğundan daha fazla" ilgilenir. Filmlerinde dış dünyayı bir kenara bırakarak, "eve gelen, kapıyı içerden kilitleyerek, kendileriyle baş başa kalan insanların" hikâyesini anlatır. Tanpınar'ın kahramanları da, Beyoğlu-Fatih arasında sıkışmış, huzursuz insanlardır. Hiçbir şey bu insanların sızılarını dindirmeye yetmez. Tanpınar romanlarında, "onların odalarına dönüp yapayalnız kaldığı anlar"ın peşine düşer. Her ikisinin kahramanları da, "pusulalarını şaşırması, nasıl yaşamaları gerektiğini bilemeyen, doğru ve yanlış ayırt edemeyen ve umutsuzca bir arayış içinde olan insanlar" dir.

En iyisi, bu iki olağanüstü yaratıcının benzerliğini bir film üzerinden tarif etmek:

Kieslowski, "Aşk Üzerine Bir Film"i 1989'da çekti. Kieslowski'nin bu filmde kamerasını koyacağı yeri belirlerken kullandığı argüman

şuydu: Dünyaya her zaman, sevilen değil de, seven bir insanın gözüyle bakarız!..."

Aşk olduğu ama bir türlü açılmadığı kadına ilişkin duygularını; "seni hatırladığım zamanlar içimde her şey altüst oluyor, batmak üzere olan bir gemi gibi hissediyorum kendimi. Her şey çatırdayor" diyen Tanpınar'ın "Huzur" romanında Mümtaz'ın Nuran'a söyledikleri, "Aşk Üzerine Bir Film"deki Tomek'in Magda'ya söylediklerine nasıl da benziyor:

"Düşünce, sanat, yaşama aşkı, hepsi sende toplandı. Hepsi senin hüviyetinle birleşti. Senin dışında düşünemem hastalığına müptelayım..."

ALINTILAR:

*Kieslowski Kieslowski'yi Anlatıyor, D. Stok, Agora Kitaplığı, 2010

*Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Başbaşa, İ. Enginün-Z. Kerman, Dergah Yayınları, 2008

*Huzur, A. Hamdi Tanpınar, YKY, Ağustos 2001

Kendinizi soru sorabilirsiniz ancak asla doğru yanıt veremezsiniz. Daha doğrusu, yanıtın doğru olup olmadığını bilemezsiniz. Çünkü insan kendi sorusunu aşabilecek bir varlık değil.

ALİ MURAT İRAT

Ayhan abiyle muhabbetler

1.

Ben Ayhan abiyi şaşırtmak için intihar etmek istedim. Böyle bir fikir size saçma gelebilir belki ama bence bu, intihar için oldukça geçerli bir nedendi. Ayhan abi iyi adamdı. Az rakı içerdi. Babacandı. Sinirliydi. Suyuna gidersen ondan iyisi yoktu. Kalender adamdı. Kahvesohbetlerinde onun ağzının içine bakardık. Mahallede sorun oldu mu ondan yardım alırdık. Kız meselesinden arsa meselesine kadar her şeyi çözerdi. Yok, hayır arsa meselelerine karışmazdı. Yakışıklı adamdı. Onun şaşırmış lazımdı. Yoksa yaşayamazdı. Kendini söylemişti.

2.

"Belki yaşamak için birçok neden var ama... Ölmek için de birçok geçerli nedeni olabilir insanın" dedim ona. Bana sert ve anlamsızca bakarken devam ettim. "Ama onları genellikle kendimizden bile saklarız. Biliyorum, hayatın ve zamanın her şeyi düzeltileceğine inanacak, zamanın bile ilaç olamayacağı acılar var. Hatta zamanla kötüleşen yaralar, hatıralar. Derinleşen ve derinleştikçe can sıkın şeyler. Bazı aşklar mesela." Güldü Ayhan abi. "Kitap gibi konuşma lan. Zaten seninkisi bir aşk meselesi değil. Hastasın olum sen" dedi. "Tuturmuşsun seni şaşırtacağım abi, intihar edeceğim diye. Ulan bildiğim şey niye şaşırt-sın beni davar." Ayhan abi kalbimi kırıyordu. Belki de onunla dalga geçtiğimi sanıyordu ama gerçek böyle değildi. Onu şaşırtmak için intihar etmek istemiştım.

Belki aşk değil ama ölmek için gerçek bir nedenim de vardı üstelik. Hem dert bitecek hem Ayhan abi şaşırmış olacaktı. İntihar

aslında çok problem bir şey değil. Ne ilk ne de son olacaktı bu. İnsanın olduğu her yerde, her çağda, her zaman intihar bir ihtimaldir. Camus'nün dediğine katılıyorum. Kendi kendine "Acaba intihar mı etsem, kahve mi içsem?" diye sorduğunda intiharın ne olduğunu özetlemişti aslında. Kahve içmek, boğazı vapurla geçmek, Ankara'da sıkılmak, İstanbul'da sıkılmadığını sanmak, bir sokak kedisi sevmek, bir bankın ucuna ilişmek, intihar etmek. Hepsi insana dair, insana ait ve insancıl şeylerdi. İntihar kimi zaman güçlü, kimi zaman zayıf, ama mutlaka bir ihtimal. Herkes hayatında en az bir kere intihar etmeyi düşünmüştür hem. Yani böyle enine boyuna düşünüp tartmamış olsa da "ölsem de kurtulsam" dediği çok olmuştur en azından. Zaten iş enine boyuna tartmaya geldiğinde artık muhtemelen geriye dönüş yoktur. "Düşünsene nasıl öleceğini kendin seçiyorsun. Bundan daha büyük bir lüks olabilir mi?" diye sormuştım Ayhan abiye. "Olmaz. Hele senin gibi ağır gerizekâlıya hiç olmaz" demişti yüzüne bakıp. Ama ben onun bu sinirli bakışlarını önemsememiş devam etmişim sözlerime. Herkes hayatını nasıl kurması, nasıl iyileştirmesi gerektiğini düşünüp dururken ve hatta bu nedenle birçok başka hayatın içine sıçarken sen o en değerli şeyini harcamak için düşünüyorsun. Madem zenginlik, ağılık vermekle olur, bundan daha büyük zenginlik olamaz.

Neyse dönemim intiharımıza. Kendimi asmayı pek istemiyorum. Bu bana acı verimmiş gibi geliyor. Ötürken acı çekmek istemiyorum. Aslında yaşarken çektiğim acının yanında bu hiç sayılabilir ama insan, bu durumda bile ölmekten değil de acı çekmekten korkuyor.

İlginç. Bak bunu düşünürken aklıma "Ölüm Allah'ın emri ayrılmak masaydı" türküsü geldi. O çok severdi bunu. Yanlış anlaşılmasın. Sevdığım birini kaybetmiş değilim. Ya da karşılıksız bir aşk değil benimkisi. Yani ölme isteğimin bunlarla ilgisi yok. Ben sadece ölmek istiyorum hepsi bu. Ölmek için geçerli bir nedenim var ama o nedenden dolayı ölmek istemiyorum. Nedenmiş bir şekilde ölmeyi istiyorum. Param da var benim. İki evim var hem. Birisi ta dededen kalma. İyi de kira getirisi var. Çoluk çocuk da yok. Yeni araba aldım üstelik daha geçen hafta. Peki bunca sorunsuzluğun içinde neden ölmek istiyorum? Kaçık mıyım? Bu soruyu sorduğuma göre değilim. Zaten insanın kendine sorduğu soruların anlamsızlığı bile ölmek için bir neden bana göre. Bakın şimdi buna güliyorum. Siz görmeseniz de bu söyledigime epyi güldüm. Hakikaten insanın kendine soru sorması ne de anlamsızdır. Kendinize soru sorabilirsiniz ancak asla doğru yanıtı veremezsiniz. Daha doğrusu, yanıtın doğru olup olmadığını bilemezsiniz. Çünkü insan kendi sorusunu aşabilecek bir varlık değil. Onun sorusu ancak başkalarının kendisini aşmasına yardımcı olabilir. Neyse. Bak işte her şey bu felsefe denilen illetten. Neden ölmek istiyorum bilmiyorum ama kendimi asmak istemediğimi biliyorum. Ayhan abi "yaşayabilmek için şaşırmam lazım" demişti bir gün bana. "Anladım" dedimde anlattı: "Olum, her gün birbirine benzer insanın içi çürür lan, öl daha iyi. En azından değişiklik olur" demişti. Her gün birbirine benzemeye başlamıştı hayatımda. Ayhan abi haklıydı. İntihar etmediydim, hem onu şaşırtacak hem de kendimi kurtaracaktım. Hikâyem böyle başlamıştı.

"Siz benim neler çektiğimi Nereden bileceksiniz"

Ahmet Kaya, Malatya'da ailesinin
beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi.

Ahmet Kaya, babasının emekli
olmasıyla, ailesiyle birlikte İstanbul'a
göçtü.

İlk albümü
"Ağlama
Bebğim'i
yayımladı.
Yayımlandığı yıl
albüm toplatıldı.

Tatar Ramazan, 1992 yılında da
Tatar Ramazan Sürgünde filmlerinin
müziklerini yaptı.

»Magazin Gazetecileri Derneği'nin
ödül töreninde "Yılın En İyi Sanatçısı
Ödülü"nü aldı. Ödül töreninde
yaptığı konuşma nedeniyle
saldırıya uğradı.

»DGM'de iki ayrı dava açıldı.
Açılan davalarda toplam 10,5
yıl hapis cezası istendi.

»Açılan davalar ve medyanın
yoğun karalamalarının
etkisiyle Türkiye'den
ayrılmak zorunda
kaldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

1957

1966

1972

1973

1984

1987

1990

1995

1999

2000

Babasının çalıştığı fabrikanın
işçilerinin düzenlediği bir gecede
ilk kez sahneye çıktı.

Yaşa dışı afiş asmak suçlamasıyla
hapse atıldı.

Birçok şiirini bestelediği şair
Yusuf Hayaloğlu'yla tanıştı. Aynı
yıl sözlerinin çoğunluğunun Yusuf
Hayaloğlu'na ait olduğu "Yorgun
Demokrat" adlı albümünü
yayımladı.

Cumartesi Anneleri
için Beni Bul Anne
isimli şarkıyı yazdı ve
yayımladığı albüme
de bu ismi verdi.

16 Kasım 2000 yılında "Hoşça
kalın Gözüm" isimli albümünün
kayıtlarını yaparken, Paris'in Porte
de Versailles semtindeki evinde
kalp krizi sonucu hayatını kaybetti.
Ertesi gün 30 binin üzerinde kişinin
katıldığı törenle Paris'teki Peré
Lachaise Mezarlığı'na defnedildi.

Gülten Kaya, Ahmet Kaya'yı anlattı:

Cümle canlı nasıl sevilmek isterse öyle severdi o

BURAK ABATAY

Sesinde öfke, gönlünde sevgi, sazında özgülük, sözünde merhamettir Ahmet Kaya. İlmazını attığı, can kattığı yüzlerce şarkıyla hatıramızın en asi, en buruli insanıdır. "Ne sen bulutsun ne de ben mağmur" Ne sen mağrur ne de ben mağrur" derkenki mahcubiyeti, "Kurşunlara gelirken arka mahallede/ Düşüm de yerlere bir of demedim" derkenki isyanı sokaklarımızda- rıl hâlâ. 28 Ekim 1957'de Malatya'da başlayan yolculuğu, 16 Kasım 2000'de Paris'te son buldu. Sürgüne, mücadeleye geçen bu yolda tıpkı dediği gibi Kaya, ardına yaş ve ağlayan bir eş bıraktı. Ölümünün 18. yılında Ahmet Kaya'nın sevgili eşi Gülten Kaya ile özlemini ve sevdasını konuştuk.

isimlerken, ikinci albümde ağırlıkla farklı türlere ve yorumlara bilerek yöneldik. Burada amaç, türler arası geçişkenlikten ziyade, bir bestenin içindeki zenginliğin keşfedilerek, farklı yorum ve üsluplara sahip sanatçılar tarafından nasıl cover'lanabileceği idi. Nitekim, Ahmet Kaya'nın beste skalasında birçok cesur ve deneysel çalışmanın olduğu da bu tribute albümle anlaşıldı. Tam da bu nedenle ve Ahmet Kaya'nın müzikal özgürlük anlayışı üzerinden gerek eser seçimi sırasında, gerekse düzenlemeler ve kayıt aşamalarında tüm sanatçılar özgürdü ve hissettikleri gibi yaptılar. Soluksuz kalmamak için de Ahmet'in biriktirdiklerini yeniden ve bambaşka seslerle paylaşmak çok huzur vericiydi. Her iki albümde de bana destek olan tüm değerli sanatçılara teşekkürümü bir kez de buradan kayda geçirmek isterim.

» Ahmet Kaya şarkılarının 'cover' yapılma fikrine nasıl bakıyorsunuz? Sizce la-yıkıyla yorumlanabiliyor mu?

Ben her konuya Ahmet'in gözleriyle bakmaya çalışıyorum. Bu, empati ötesi bir bütünleşme. Onun sanat ve özgürlükler konusundaki perspektifine hep hayran olmuşumdur. Doğrusu ben ondan daha tutucuyum bazı konularda. Zira geleneksel dinleyici ile yeni kuşak arasında

da bir denge kurma gerekiyor ve bu bazen işi zorlaştırıyor. Şöyle ki, bir dinleyici profili var ki onlar için bu eserler kutsal ve asla kimsede dokunmamalı. Öte yandan sanat, kuşaklar arası bir yolculuktur ve bu yolculuğun taşıyıcıları vardır. Bu böyle olmasaydı ne Pir Sultan Abdal'ı bilebilirdik ne de yüzyıllar öncesinin resmini, heykelini, müziğini vb. Böyle baktığımızda cover fikrine nasıl baktığımız anlaşılıyor elbette ama "layıkıyla mı" sorunuza yanıt vermek zor. Zira bu çok göreceli bir kavram ve bunu kendi adımıza tayin etmeyi doğru bulmam. Örneğin klasik batı müziğinde, bestecisinden sonra yapılan on binlerce farklı yorum vardır, her

biri farklı bir enstrümanla ve bir diğerinden farklı yorumdur ve her bir yorumu beğenen kuşkusuz ki vardır. Bizde de böyle, o nedenle bunun bir 'ortalaması' ya da bir normu yoktur. Adı üzerinden; Yorum. Sanatta mutlak geçerli kuralar olamaz, elbette kendi matematiği vardır ama matematik değildir.

Esere yepyeni bir tat ya da form katan da vardır, onun ruhundan çok uzaklaşan da. Yine de sormalıyız; kime ve neye göre "layıkıyla"? Benim kırmızı çizğim eserin hem beste hem de söz trafigini bozmamak, ekleme-çıkarma yapmadan yaratıcısına ait o forma sadık kalmak, düzenleme ve yorumda ise özgür bırakmak.

Kuzular, karmıcalar, kuşlar, güller, geyikler, çocuklar, cümle canlı nasıl sevilmek isterse öyle severdi o. Gözlerine ve gülüşüne dikkatle bakın, görürsünüz zaten.

» Ahmet Kaya ve size dair bir anıyı dinlemiş-tim. Ezginin Günlüğü'nden Hakan Yılmaz, o yıllara dair bir şey anlattı. Selda Bağcan'ın erkek kardeşi Sezer Bağcan'ın Değişim Stüdyosu'nda Ezginin Günlüğü prova alırken, bir gün siz çıkıp çıkmışsınız. Bağcan'a, eşinizi anlatmışsınız ve bir arada çalışabilmeleri için isim sormuşsunuz. Grup, Ahmet Kaya'yı dinlemiş ve de farklı kültürlerde müzik yaptıklarını söylemiş ve Bağcan'ın ve sizin Ahmet Kaya önerinizi geri çevirmişler. Nedir o hikâyenin sizden taraftaki yansıması? Benim hafızam çok iyi değildir ama dağarcığımda böyle bir hikâye yok. Doğru, Selda Bağcan benim eski dostumdur (Ahmet'ten çok öncesi-ne dayanır dostluğumuz, Metris Askeri Cezaevi'ne). Biz Sezer Bağcan'ın/Bağcan'ların stüdyo-

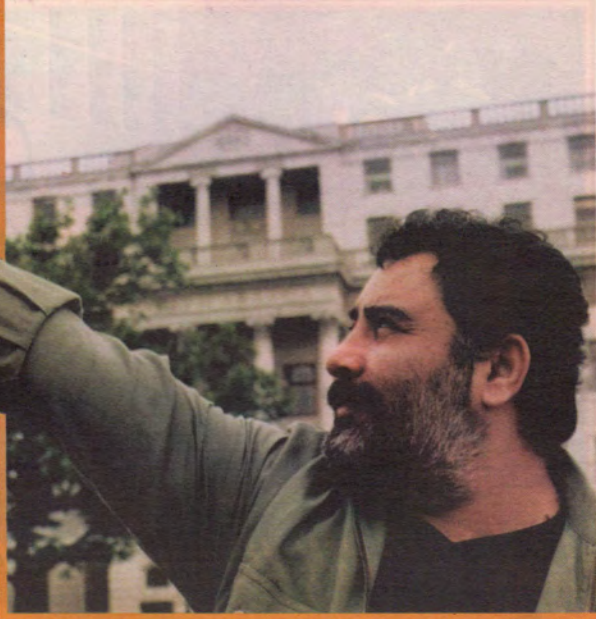

sun-
da ile
Selda ile
birlikte çalıştık
ve ben Ahmet'le o
stüdyoda tanıştım. Şu
da doğru; Ezginin Gün-
lüğü orada bir kayıt yaptı.
Bunu da hatırlıyorum.

Ancak biz Ahmet'le tanıştıktan bir
süre sonra ben oradan ayrıldım, o sıra-
da zaten sadece arkadaştık. Yani ben onu
temsil etmiyordum ve dolayısıyla böyle bir
talepte bulunmam söz konusu değil. Stüd-
yodan ayrılma sebebim de Ahmet'in işlerine
yoğunlaşmamdı zaten. Arkadaşlığımız sırasın-
da İzmir'de bir konserine birlikte gittik. Selda
ve Ahmet'in dışında, Ünol Büyükgöçenç, Ömer
Özgeç gibi isimler vardı hatırladığım kadarıyla
ama Ezginin Günlüğü ile böyle bir diyalogum
olmadı. Öte yandan, tabii bu konser hariç, Ah-
met o yıllarda hep resitaller yaptı, sonrasında
da solo konserler. Birlikte sahne aldığı isimler
(bazı Avrupa turneleri ya da özel performanslar
hariç) çok azdır. Böyle bir talepte bulunmadım
ama demek ki zaten "farklı kültürlerde müzik"
yapılıyoruz.

» Ahmet Kaya da ülkesini terk etmek zorun-
da kalmışlardan. Bugün burada yaşasa nasıl
okurdu sizce olup bitenler?
Cemal Süreya'nın deyimiyle; Biz "esaslı ke-
derler" yaşamış bir kuşağız ve temel derdimiz
de daima insanlık oldu. Bu bir varoluş biçimi.
İnsanlık, işgaller, kıtlıklar, kırmalar, savaşlar,
başkaldırmalar, yenilgiler, zaferlerle dolu
uzunca bir tarihten gelip, uzun sürebek bir ge-
leceğe yürürken ve içinde bizlerin de olduğu bu
zaman dilimini tüm kıyıcı sonuçları ile yaşarken
hayata yine müdahil olurdu. Yine itiraz ederdi,
itirazlarını yine yüksek sesle dilendirirdi, yine
tüm tanklığını şarkılarıyla belgelerdi, yine hem
düşünsel hem de sınıfsal olarak en alttakilerin,
tutunamayanların, haksızlığa uğrayanların, o
sırada "ötekiler" kimse, onların özne olduğu
şarkılar yapardı. Başka türlü yaşayamazdı o. Ve
yine bilumum medya başlıklarında "sol ara-
besk", "böbücü", "vatan haini", "irticacı oldu"
gibi tonla tuhaf tanımlama yapılır ve muhte-
melen yine anlamakta zorlanılan bir "Ahmet
Kaya sosyolojisi" oluşurdu. Tüm bunları nereye
bağlamak gerekir? Elbette haklar ve özgürlük-
ler bahsine, oluşmamış demokratik kültüre,
sanatın nasıl bir özgürlükler alanı olduğunu
bilinmemesine, giderek meşrulaştırılmış nefret
diline ve meşrulaştırılmış "ötekileştirme" ref-
leksine...

» Mesela Saray'da görev verilmiş sanatçılar-

ra, hatta mesela Orhan Gencebay'a bugün
nasıl bakardı?

Ahmet Kaya bir sistem muhalifiydi. Sanatın,
toplumları/insanlığı geliştirme, dönüştürme
süreçlerinde en büyük güç ve dinamik olduğuna
inanarak yaşadı ve kendisini iktidar olarak da-
yatan her şeyi itiraz etti. Sosyalizme inandığını
her fırsatta dilendirdi ve şu da ekledi; "Inan-
dığım sosyalizm de bir gün kendisini bana erk
olarak dayatırsa ona da karşı çıkarım." Sıraya
hiç girmedim o, tersine sırayı bozdu. Ruhü böyle-
di. İçine her türlü medyayı katarak söylüyorum;
ona dair yaratılmak istenen sübjektif ve bilinçli
algıların tümü bu çizgi dışı adamın anlaşılma-
masından, sürekli bağırıp çağırma cesaretine
sahip olmasından kaynaklanıyordu. Bunu tolere
etmeleri zordu elbette. Ona o bunlara hiç
takılmadan ve "efendim"li cümleler kurmadan
kısacık ve onurlu yaşadı. Ben de tanığı oldum.
Gerişi sanatın ne olduğunu anlamak zorunda
olan sanatçılarla(f) kalmış.

» Bugün Kürtçe ve Kürt müziği hâlâ baskı ve
sansüre maruz kalabiliyor. Geçmişe kıyaslan-
dığında Ahmet Kaya'ya gösterilen tepkileri
bugün nasıl yorumluyorsunuz?

Bununla ilgilenmiyorum şahiden çünkü di-
yalektik ve gelişimin sonsuzluğuna inanan bir
insanım. Beni, bir halkı ve onun dilini-kültürünü
yok sayan o cehalet, yüzyıldır süren o bölünme
paranoyası vs. üzüyor sadece. Hep şunu söyle-
dim ve hâlâ da böyle düşünüyorum: Yalancı bir
resmi tarih yazıldı. Halkları, bu coğrafyanın çok

kültürlülüğünü, inanç zenginliğini yok sayan,
yapay kahramanlıklarla bezeli bir yalancı tarih!
Ve kim bilir kaç kuşak zehirlendi bu algıyla.
Dolayısıyla, bunun (özellikle pazar paylaşımının
hala sürdüğü bir dünyada) kısa zaman dilim-
lerinde çözülmesi zor. Kısa süreli, nispi, geçici
adımlar bu nedenle bir ileri iki geri yürür. İki
meselenin halledilmesi gerekiyor:

1-Bağımsız ve demokratik bir Türkiye,

2-Demokratik hakların ne olduğunu iyi kavra-
mış ve gerçeği öğrenmiş bir sokak.

Şu anda her ikisinden de yoksunuz. Sorun da,
ırkçı refleksler daha beslenerek ortayerde
duruyor işte.

» Peki ya Ahmet Kaya'nın sevgisini nasıl an-
latırsınız tüm bu olup bitenler içerisinde?
Anlatamam ki... Kuzular, karıncalar, kuşlar, gül-
ler, geyikler, çocuklar, cümle canlı nasıl sevilme-
k isterse öyle severdi o. Gözlerine ve gülüşüne
dikkatle bakın, görürsünüz zaten.

» Öfkesini?

Hasan Hüseyin Korkmazgil'in iyi bir betimle-
mesi vardır; "...öfkede benden fırtına/sevgide
deniz..." diye. Evet öfkesi kasırga gibiydi tıpkı
ama işte aynı hızla çok çabuk da dinerdi. Hemen
sakinleşir ve çok kıymetli bir şey yapar, karşısın-
dakini derhal sarmalardı. Çok da bağışlayıcıydı.
Bu yanını hep bilgece bulur ve özenirdim.

O bizim uyumsuz çocuğumuz...

MAHMUT ÇINAR

Bir yarıyla bugünün insanıydı. Anlattığı her hikâye, yeni zamanların acılarına, umutlarına, mücadelelerine, zaferlerine ama en çok yenilgilerine dokunuyordu. Darbeyle, ihanetle, yalnızlıkla hayatları, gelecekleri ve geçmişleri ellerinden alınmış insanların "modern" kederini anlatıyordu.

Şehirliydi...

Başımız beladaydı; yasal mermisiyle yaklaşılan komiserden kaçıyor, eşkâlimizi gizliyoruz. Parlak bir geleceğin idealiyle atıldığımız deli yol bizi hep beraber yürüyeceğimiz özgür ve müreffeh geniş caddelere değil, kentin kaybolmuş çocuklara, o..spulara, kaçaklara, bitirimleri ayırdığı arka sokaklarına çıkarıyordu. Kimimiz kayboldu, kimimiz geleceğe dair umudunu kutulara sakladı, kimimiz bu kez sadece kendisi için kurulabilecek rahat, konforlu bir geleceğin peşinden koşmak için şehrin parlak merkezlerine döndü.

Bazıları ise o sokakların kadim diline ses oldu. O dil Türkçelerden, Kürtçelerden azade, aslında bu ülkenin yoksulluğa, hor görülmüşlüğüle büyümüş, doğduğu yahut ait olduğu çağ-

rafayanın hangi meridyende olduğuna bağlı olarak kaderi çizilmiş evlatlarının anadiliydi. Ahmet Kaya bu anadili çoğumuz kadar, belki çoğumuzdan iyi biliyordu zaten. O dili bize öğretti, o dili konuşanlara tercüman oldu, o sokakların sakinlerine, o dille hikâyeler anlatılmasının hazin heyecanını gösterdi.

Sevdaliydi...

Anladık ki, sanılanın aksine ceketlerinin iç cebine tabanca saklayanların o ceplerinde soğuk kabzaya bitişik sevdalar da saklanabiliyor. "O"nun bazen elini cebine sokup ikisine birden sarıldığını düşünmüşümdür hep. O tabancaya dokunduğu şarkılar, bugünün düne, varlığın yokluğa, hayatın "geçmiş"e dönmek üzere olduğunu anlatıyordu. Oysa sevgi de aşk da yalnız geleceğin pencerelerini açar. "Bu ne yaman çelişki anne..."

Gerçektir...

Yeni zamanların insanıydı ya, yeni zamanların kurallarına hiç uymadı. Bu gösterinin tam ortasındaydı da bu gösteriden hiç haz etmedi. Eminim zira bunu hayatıyla gösterdi. Anlattığı öykü onun gerçeği oldu. "Onlar şarkı sonuçta..." deyip geçemedi; duygusunu

hayatının gerçeği, hayatını şarkısının sözü kıldı. Bu yarıyla da bu çağa ait değişmiş gibi durdu hep.

Söylediği şarkıların, haykırdığı sözlerin hayatı netini yaşayan kaç kişi biliyorsunuz?

Ben Ahmet Kaya'da hep bir "olmamışlık" bulurum. Yalnız anlattığı büyük hikâyesinin hayal kırıklığına bağlanan sonu değil bana bunu hissettiren. Yalnız müziğini bir

yerlere konumlandıramamanın tedirginliğiyle de söylemiyorum bunu. Onda hayatının baharında geleceği gözlerinin önünden uçup gitmiş, büyümesi sekteye uğramış, yaş alımların sözde olgunluğunun uzağına düşmüş bir gencin dünyasını görüyorum: Umutsuz ama âşık, öfkeli ama sevgi dolu, fevri ama özenli, küskün ama kucaklanan...

**"Vurulduğum
derken ne kadar
küsünse, 'Ellerini
tutmazsam gülüm,
yakarım geceleri'
derken o kadar aşka,
hayata inanmış..."**

"Hırpalandım", "hapsedildim", "dövüldüm", "vurulduğum" derken ne kadar küskünse, "Ellerini tutmazsam gülüm, yakarım geceleri" derken o kadar aşka, dolayısıyla hayata inanmış...

Eşsizdi...

Geçtiğimiz günlerin birinde birkaç müzisyen

dostla şu soruyu sorduk kendimize: "Yeni bir Ahmet Kaya gelirmi?" Ben, Ahmet Kaya'nın gidişyle doğan "sosyolojik" boşluğun henüz doldurulmadığını iddia ettim. Müzikte hem devrimci ve yeni laflar edebilen, hem müzikal olarak yeni bir ifade biçimi keşfeden hem de Ahmet Kaya kadar kitleleşebilen, gruplar, görüşler, bağlamlar ve durumlar üstü bir figür henüz yok. Gezi'nin geride bıraktığı hava içerisinde çıkar mı onu da bilmiyorum. Ancak sözünü, O'nun zamanında söylediği özgünlükte söyleyebilen kim olacaksa büyük bir "vaka"ya dönüşecek, bunu biliyorum.

Ahmet Kaya bir "vaka"dır. Tanımlanamaz, sınırlandırılmaz, sınıflandırılmaz bir yerde duruyor. Kendisine yöneltilen eleştirilerin bazılarını olduğu gibi kendisine yönelen sevginin ve iltifatın çoğunu da hak ediyor. İstatistiklere göre, kullanıcılarının çoğunun onun müziğiyle o hayattayken tanışmaya yaşı yetmeyen gençler olduğu Youtube'da hâlâ en çok onun şarkıları dinleniyor.

Siyasetten uzak dertleri de, sevdaya yer bırakmayan yaşam gailisi de, ama cezaevleri de, ama sürgünler de, ve tabii her zaman olmamış sevdalar da yakamızı bırakmayacak, bunu anladık. Bunu anladıkça Ahmet Kaya'yı da, onun daha uzun yıllar boyunca hep "en çok dinlenen"imiz olacağını da gördük.

Aldık, kabul ettik, başımızın üstüne koyduk gözüm...

"Ben Edirne'den Ardahan'a kadar bu ülkeyi çok sevdim"

■ Avrupa'da söylüyorum. Yaz da olsa kış da olsa ben geceleri çok uşuyorum. Sorun, kalorifer sorunu değil. Sorun, yorgansız oluşum sorunu da değil. Beni üüten tek bir şey var. Ben vatansızlık tan uşuyorum.

■ Yüreğim ve beynim yaşadığım süreçte dünyanın her yerinde acılar yaşayan halkların yanında olacaktır. Bunu yaparken sadece kendimden güç alacağım. Bunun bedeli yaşadığım topraklardan, sevdiklerimden, ailemden koparmak dahi olsa ben ceketimi daima yağmurlara asacağım.

■ Ben klasik bir kadere teslim olmak istemiyorum. Öldükten sonra değil, şimdi anlaşmak istiyorum.

■ Biz barışı savunmak durumundayız. Çünkü bu kan, bu gözyaşı, bu revan artık bitmek zorunda. 19-20 yaşındaki çocukların cenazelerine alışmak istemiyoruz gözüm. Bütün mesele bu.

■ Doğru, namuslu bir insan olarak yaşamının tek bir koşulu vardır. Hiçbir zaman sanat, şöret, para, pul, ar, namus her şey ama her şey insanın kültürel anlamdaki kişiliğinden çok daha önemli değil.

■ Öürsem hayatımda istediğim bir tek şey var. Asla "Bu ülkeyi sevmiyordum" demesinler. Ben Edirne'den Ardahan'a kadar

bu ülkeyi çok sevdim.

■ 6 yaşındaydım. Bir gün beni çağırdılar eve. Baktım evde küçük bir bağlama var, benim de küçük bir resmimi yapıştırmışlardı. Al eline sazı demişlerdi. Almamıştım. Oysaki almadığımı için saatlerce evimizdeki tavuk kümesinde ağlamıştım.

■ Sonra biz 7 kişi eşyalarımızı bir kam-yona yükledik ve Malatya'dan çıktık yola. Ben hayatımda ilk defa denizi gördüm. Gördüğümde "Yav ne kadar büyük bir dere" demiştim.

■ Ben birdenbire şöret oldum. Hapse gireceksen hiçbir şeye giremez bir hale geldim. Şirket yok, ev yok, bark yok. Sokakta gidiyorum bütün insanlar, üniversite talebeleri özellikle "Ahmet abi nereye?" diyorlar. Tabii benim cebimde otobüs parası yok ama çocuklara "Spor yapıyorum" diyorum.

■ Ben arabeske karşı değilim. Çünkü ülkemizde hâkim olan kültür çiğ köfte ve arabesk kültürü. Kendimi de Ortadoğulu bir insan olarak görüyorum. Bu ülkede eşikle kavga eden birisi Çaykovski dinlemez. Ne yapacak? "Olmasaydı sonumuz böyle"yi dinleyecek.

■ Türkiye solunun belli bir kesimi bana karşı, Türkiye sağı tümden karşı. Anladım gitti, "Ben neyim?" diye düşünmeye başladım. Yahu ben sağcı mıyım, solcu muyum? Sağcılar beni sevmiyor, solcular da sevmiyor. Peki bu konserlere gelenler kim?

SEDEF ORMAN

Benim hâlâ ümidim var

Ben küçükken anneannemin anlattığı, ona da büyükannesinden miras masalları vardı. Şimdiye yok denecek kadar azı ulaşabilmiş. 'Suyun öte tarafından' kopup geleli çok zaman olduğundan bizim Rumeli masalları da yıllar içinde unutulmaya yüz tutmuş. Rahmetli anneannem de bana anlatırken, başını ve sonunu net hatırlardı masalların. Gel gelelim ortası her unuttur, o an yeni bir hikâye bulur, bu nedenle her seferinde farklı bir masal anlatırdı. "Kız ormanda gördüğü ayıya âşık olmuş, kaçmış, yok ayı kız ormanda görmüş, zorla kaçırmış" gibi taban tabana zıt hikâyeler. Çok bilmiş ben, çocuk aklımla her seferinde değişen masallara itiraz eder, öyle değil böyle diye tuttururdum.

Oysa nerden bileyim, nur yüzlü canım anneannem beni bugünlere hazırlıyormuş meğer, çok değerli hayat dersleri veriyormuş.

Gerçek hayatta da tıpkı anneannemin masalları gibi bazen çok iyi bilip emin olduğun gerçekler, birdenbire değişebiliyor. Doğru kabul ettiğimiz her şey zamana ve konjoktüre göre hızla yanlışla evrilebiliyor artık. Ya da aynı olaya farklı bakabilen iki farklı tarafın hikâyeleri ile hem doğru hem yanlış olabiliyor!

Örneğin her cumhuriyet çocuğunun hayatı boyunca minnet duyarak, çok severek büyüdüğü Atatürk'le ilgili bir grup insanın farklı hikâyeleri olabiliyor mesela. Ya da izafiyet teorisi gibi, dünya yuvarlaktır gibi temel bilgilerin, ortaya hiçbir bilimsel tez konulmadan yeniden tartışmaya açılması normal gözükebiliyor.

Türkiye'nin, özellikle son on yılında olduğu gibi, vasatlık ülkede kabul görüyor hatta kabul görmekten öte, baya muteber bir özellik olabiliyor. Hemen ardından kimilerince bilgi ve kültür birikiminin gereksiz görüldüğü bir dönem geliyor. Öyle ki eğitimi, bilgisi, görgüsü, entelektüel seviyesi yüksek olana küçümseyen gözlerle bakabilme cesaretini kendinde bulabilen eğitimsiz, bilgisiz, görgüsüz bir çoğunlukla karşılaşabiliyorsunuz.

Bu, beraberinde büyük bir kültürel yozlaşmayı da getiriyor. "Aman bana ne!" diyenler farkında değiller ama bu yozlaşma herkesin hayatını kalitesizleştiriyor ve maaşesef kalitesizlik mutsuzluk mikrobonu yayıyor. İşte bu nedenle ülkede mutluluk endeksi her geçen yıl çakılcısına aşağı iniyor. Bunun önüne geçmek yerine vasatlıya yöneltiliyor ve hayatımızın her köşe başına vasatlık hâkim olmaya başlıyor.

İşin kötüsü vasatlık idare edenin kontrolünde oluyor her zaman. Ve ülkeyi yöneten anlayış bu vasatlı dizeyi korumakta ısrar ediyor. Çünkü pek çok noktada bu vasatlıktan besleniyor. Böylece öbek öbek sorumayan, sorgulamayan kitleler oluşuyor sokaklarda. O kitleler nimeti isteyip külfeti ötelemeye alıştı bir kere. Dolar ne kadar olursa olsun cebinde para, kredi kartında limit olmasa da on günlük ilk resmî tatilde yine boş yer bırakmayacaklar hiçbir koyda! Tatillerinde gözümüz yok, ye, iç, dua et tamam da, oku, yaz, sorgula canım biraz da!

Ben tam bunları düşünüp, öfkelenmeye başladığımda şu an yardımına yandaki kafedeki yükselen müzik yetişiyor.

"Benim hâlâ umudum var, isyan etsem de istediğim kadar inat etsem bile bırakmazlar sahibim var. Benim hâlâ umudum var"

Mazhar söylüyor... Sıradaki şarkı bana gelsin desem çok olurmuş. O kadar ilac gibi, o kadar tılsımlı... Aynı tılsım özgürlükte de var. Bana sorarsanız, vasatın panzehiri özgür düşüncede... Tam da bu sebeple fikirde, yazıda, sanatta nefes alabildiğimiz her noktada özgürlük alanımızı genişletmek için daha fazla talepler olmak boynumuzun borcu, memleket borcu. "Başımıza icat çıkarma" denilerek büyütülen bir geleneğin çocukları olsak da yenide, doğruya, özgüne olan özlemimizle özgürlüğü en baştan 'icat edeceğiz' mesela...

Hayran hayran seyrete.
İster katil ister vazgeç.
Güzel günler bizi bekler!
Eyvallah dersin olur biter!

Bu şarkı bana benim hâlâ her şeyle ilgili umudumun olduğunu hatırlatıyor. Umutsuzluk çok kolay. Sıfır meşakkat. Her şey kediğitinden umutsuzluk hissine uyum sağlar zaten;

ufacak sebepler yeter.

Oysa umut öyle mi? Umud etmek için emek gerek. İnanc gerek. Hatta hayatında birkaç kere batıp çıkmış olmak, darbelerle altüst olmuş bir yürek gerek.

Memleket sevdası dedikleri de işte böyle bir şey. Ülkeni seviyorsan içindeki umutları yeşerten, her şeyin iyi olacağına inancını körükleyen önce sen denem olacaksın, başkalarından beklemeyeceksin!

Doğduğun, büyüdüğün, ilk defa âşık olduğun, dost meclislerinde bulunduğun, mutlularda yaşadığın şehirlerinde anlarını, sokaklarında hayallerin, mezarlarında ölülerin olan yere, yani memleketle borcun bu çünkü...

'Güzel günler bizi bekler
Eyvallah dersin olur biter
Güzel günler'

Umud etmek için emek gerek. İnanc gerek. Hatta hayatında birkaç kere batıp çıkmış olmak, darbelerle altüst olmuş bir yürek gerek.

"Ahh be Mazharım, kaçınıcı eyvallah bu..." demekten kendini alamıyor bir yanım.

Bir romanda okuyup, çok etkilendiğim bir cümle vardı. "Yangınıma dokunmayın, ben yangınıma meftunum" gibi bir şey. Bu ülkede yaşamakla ilgili hissim tam da bu son günlerde. Yangına meftun olmak gibi... Tüm çevreniz yanarken, ben elimde bir kova su ile bekliyorum sanki.

Yani demem o ki...

Varsın bugün vasatlık hâkim olsun. Yarına dair umutlarımızı koruyalım biz. Bunu yaparken

de bizi biz yapan memleket sevdamızı daha da körükleyelim; biraz daha çok okuyup, daha fazla çalışarak.

Benim hâlâ ümidim var.

Çünkü ümidin zıddı ümitsizlik değil, vasatta teslim olmaktır.

Ve vasatta teslim olanlar bir daha asla iflah olmayacaktır!

Asla...

Y. EMRE CEREN

Odyseus ve yoldaşları, Kyklopların adasından kaçınca ilk durakları Aiolos Adası olur. Buraya varınca ilk tanrıların çok sevdiği, rüzgârların efendisi, Hippotesoğlu Aiolos'un yanına uğralar. Odysseus bir ay boyunca başından geçenleri anlatır. Bunun üzerine Aiolos, bir sigırın derisini yüzer, tulum yapar ve Odysseus'a verir. Odysseus'a verdiği tulumun içerisinde ağız rüzgârlarla doldurur ve rüzgârsız kaldıklarında bu tulumdan faydalanabileceklerini söyler.

Odyseus ve yoldaşları, birer gemilerine, Aiolos da arkalarından Zephyros rüzgârını salar ve 9 gün boyunca bu rüzgârla memleketlerine doğru yol alırlar. 9 günün sonunda memleketinin tarlaları görünmeye başlar. Günlere geminin iskotasını tutan Odysseus yorgun düşer, uyar. Tayfasıysa Aiolos ile görüşmesinde Odysseus'un altın ve gümüş aldığı düşünür. Odysseus uyurken tulumu açarlar ve ağız rüzgârları musallat ederler. Rüzgârlar gerisin geriye, Aiolos Adası'nı sürükler onları. Odysseus, Aiolos'tan merhamet dileyeme tekler gider, ama bu defa Aiolos, Odysseus'u evinden kovar.

Adadan kovulan Odysseus ve yoldaşları, 6 gün kuzeye doğru kükrek çeker. 6 günün ardından Laistrygonların ülkesine ulaşırlar. Bu ülkenin Telepylos kentinin limanına varırlar ve Odysseus'un gemisi arkada kalır, yoldaşlarının gemisi ise limana önden yanaşıp birbirlerine bağlanırlar. Odysseus da yoldaşlarına, devlerin yaşadığı bu ülkenin kralıyla konuşma vazifesini verir. 3 yoldaş Kral Antiphathe ile konuşmak için yola koyulur, ancak kalırdan birini yakalayıp öldürür, diğer ikisi ise gemilere kaçır. Kral kendi ayağı kaldırır ve onlara gemi batar ve Odysseus'un yoldaşı oracıkta can verir. Odysseus ise halatı kesip sağ kalan yoldaşlarıyla birlikte oradan uzaklaşır.

Tek gemiye daha da kuzeye doğru yol alırlar. Aiaia Adası'na varırlar. Burası güzel belkili, insan sesli, korkunç Tanrıça Kirke'nin adasıdır. Burada ne gün doğumu ne gün batımı bellidir. O yüzden Odysseus 40 kişiden 2 takımı çıkarır. Birinin başında kendisi, diğerinde ise tanrıya denk Eurylochos vardır. Eurylochos ve takımı Tanrıça Kirke'nin evine doğru giderler. Çatalar kapıyı, içeri buyur eder Kirke onları bir tek Eurylochosu çekinir ve gizmez. Kirke girenleri yedirir, içirir ve en sonunda büyüü şarabından

verir. İçeriye girip de şarabı için herkes domuzla dönüşür. Odysseus'un imdadına Tanrı Hermes yetişir. Bir bitki verir Odysseus'a ve "Kirke'nin şarabını içmeden evvel şarabın içine bu bitkiyi at" der. Odysseus ise denileni yapar ve Kirke'yi alt eder. Kirke ise bu zekâyı aşık olur ve Odysseus'u yatağında, yoldaşlarını da evinde bir sene ağırır. Odysseus'un yoldaşları ona eve dönmek için yola çıkmakla hatırlatınca ayrılmak için Kirke'ye danışır ve Kirke de ayrılmadan evvel Hades'e inmesini ve Thebaili Teiresias'ın ruhu nu bulup, danışmasını söyler.

Odysseus ve sağ kalan yoldaşları Okeanos boyunca gidip en son sağ sulara geldiklerinde yerin altına giden toprağa çıkar. Çukur kazalar ve üzerine sunu sunular, ballı sütle, tatlı şarapla ve suyla. Ardından da ak un serperler üzerine ve koçla koyun kurban ederler. İlk gelen ölünün gölgesi en son yitirdiği yoldaşdır, ondan sonra annesi görünür ve böylece annesinin öldüğünü öğrenir. Onun ardından da sunu kanından içmeye kâhin Teiresias gelir. İçer kandan ve Odysseus'a, üzerindeki lanetleri, gelecekte ve yolculukta yapmaması gereken şeylerden bahseder. Helios'un adasındaki hayvanları yememelerini, yerse adamlarını ve gemilerini kaybedeceğini söyler. Yoldaşlarını palamarı çözmeye emri verir ve uzaklaşırlar.

İlkin Seirenlere varırlar, sesteriyle insanları büyüleyen ve onları çürümeye terk eden varlıkları. Odysseus yoldaşlarının kullarlarını balmumuyla tıkar, kendini de geminin direğine sıkı sıkıya bağlar ki denize düşmesin hiç kimse. Bunu da atlatıp devam ederler ve bir anda gemi sarılsır, rüzgâr kesilir. Odysseus farkına varır olanın ve yoldaşlarına kükreklerle sağlam asımlarını, dümeniye de dalgadan ve dumanı uzak durmasını söyler. Bir yanında Skylla denen canavarın, diğer yanda da tanrısal Kharybdis'in olduğunu bilir. Skylla saldırır gemiye ve 6 kişiyi kapıp götürür, yer. Kayaları geçince bu tehlikelerde gider. Kasırga çıktığında ölenlere çıkan adada dinlenmeye karar verirler. Ada Helios'un

Odysseus'un Yolculuğu II

adasıdır. Odysseus, yoldaşlarına adadaki hiçbir hayvanın etini yemeyecekleri üzerine yemin ettirir. Kendisi uyuya kaldığı sırada, açlık çeken yoldaşları Helios'un ineklerini keser ve yerler. Helios sinirlenir ve durumu Zeus'a bildirir, Zeus ise 7 gün kasırgayı indirir ve Odysseus ile yoldaşları yola çıkmak için gemiye binince, gemiye bir yıldırım atarak batırır. Herkes ölü hayatı batır tek Odysseus kalır, o ise oradan oraya savrulur. Kharybdis'i tekrar geçer. Birer birer tahtaya ellerini de kükrek gibi kullanır, Kalypso'nun adasına varır.

Kalypso Ogygie Adası'nın sahilinde bulur onu, mağarasında misafir eder, yedirir, içirir, onunla evlenmek ister. Odysseus ilk başta seve seve girse de yatağına, daha sonra tek derdi memleketine dönmek olur. 8 yıl süren bu esaretten sonra Zeus acır Odysseus'a ve Hermes'i Kalypso'yu ikna etmesi için gönderir. Kalypso kızar, ancak Zeus'un buyruğuna mecburen razı olur. Herkes ile Odysseus bir sal yapar. Bir rüzgârla Odysseus'u oradan gönderirler. Odysseus evine doğru yol alırken, Poseidon fark eder ve salı batırır. Bu kez de Tanrıça Ino kendisine Phaiakların adasına çıkmasını yardım eder. Orada gizlenen Odysseus'u, Kral Alkinoos'un kızı kurtarır, ancak Kral'ın kızı Prenses Nausikaa gönlünü Odysseus'a kapıtır evlenmek isteyince, Odysseus dayanamaz kendini tanıtır ve Alkinoos, Odysseus'a bir gemi ayarlar.

En sonunda Odysseus yurduna, İthake'ye varır, ama hiçbir şey bırakmış değildi: Kendisini öldü olarak kabul eden pek çok fırsatçı karısına talip olmakta, sarayından çıkmamaktadı. Karısı Penelopeia ise bu talipleri reddetmekte ve kocasını beklemekteydi. Odysseus, kendisine verilen telkince taliplere kılıncı, kargısını çıkarı saldırmaz. Ancak dilenci kılığını girer ve sadık olanları bulur, sonra kendini Karısına ve çocuğuna gösterir. Dostlarıyla ve karısıyla birlikten tertipler. Odysseus'un sarayda duran yayını gerip hedefi vurabilen Penelopeia ile evlenecektir. Bu duyulunca saraya 108 kadın talip doluşur, hepsi yayı geremeyi dener, beceremez. Odysseus alay yayı, gerer ve ilk oku hedefe, sonraki okları da taliplere yöneltir. Pek çoğu can verir. Kalandarları da canını Athena kurtarır ve Odysseus ile barış sağlar. Odysseus'un yolculuğu burada son bulur.

Suç ve Ceza'nın yazıldığı dönem bakımından bir Raskolnikov analizi

ATAOL BEHRAMOĞLU

"Raskolnikov" adının kökeni üzerine

Suç ve Ceza'nın dünyaca ünlü kahramanı Raskolnikov'un adı rastgele konulmuş bir ad olamaz. Rusça "*raskolot*" fiili, günlük konuşma dilinde, parçalara ayırmak, birliği bozmak, bir çevrede görüş ayrılıkları yaratmak gibi anlamlara geliyor.

Bu fiilden türetilmiş olması gereken "*raskol*" sözcüğü 17. yüzyıl Rusya'sında resmi kiliseye karşı çıkan ayrılıkçı bir dinsel hareketin adıdır.

Bu açıklamadan sonra "*Suç ve Ceza*"nın kahramanının dünyaca ünlü adını, dilimize "*ayrılıkçılığı*" diye çevirmek çok mu abartılı olur?

Bir uyarılma önermediğimi sanırım anlıyorsunuz.

Sadece, kahramanlarına isim seçerken Dostoyevski'nin ne gibi etkenlerden yola

çıkptığım anlamaya çalışıyorum.

Nitekim 1846'da, "*Suç ve Ceza*"dan yirmi yıl önce yayımlanan ilk yapıtı "*İnsancıklar*"da da genç yazarın kahramanlarına uygun görüldüğü adlar, onların kişilikleriyle genellikle örtüşmektedir.

(Rus edebiyatı bakımından bu ayrı ve ilginç bir inceleme konusudur. Gogol'den Çehov'a birçok Rus yazarının özellikle hiciv özellikleri taşıyan yapıtlarının kahramanlarının adları onların kimliklerinin göstergesi gibidir.)

"*Raskolot*" fiilinin günlük dilde bir başka anlamı da, (yine "*Suç ve Ceza*"nın kahramanının adına ilişkin olarak) ayrıca ilgi çekici ve düşündürücü.

Bu fiil, suç işlemiş birini konuşmaya zorlamak anlamına da geliyor...

Daha ilki yapıtı "*İnsancıklar*"la bir dil ustası ve konuşma dili üslupçusu olarak göze çarpan Fyodor Mihayloviç, "*Suç ve Ceza*"nın kahramanına uygun görülen adın rastgele bir seçim olduğunu sanmıyorum.

Romanın ana fikri üzerine

Bir edebiyat ürününün, özellikle de "*Suç ve Ceza*" gibi büyük bir yapıtın herhangi bir ana fikre indirgenerek açıklanamayacağı yönündeki eleştirilere kuşkusuz ki katılıyorum.

Fakat burada romanın estetik özelliklerini değil roman kahramanını oluşturan toplumsal (ve yanı sıra düşünsel) arka planları gözden geçirmek amacıyla olduğumuza göre bir ana fikir özeti kaçınılmaz görünüyor.

Kişilik özelliklerinin kaynaklarının ileride daha somut ve ayrıntılı irdedeceğimiz Raskolnikov, yoksul, zeki, yetenekli bir genç adamdır.

Aklımda kaldığına yoksulluğu nedeniyle üniversite öğrenimini yarım bırakmıştır.

Bir başka neden onu neredeyse bir sinir hastası durumuna sokan, zihnini karıştıran şu sorudur:

Napoleon ve onun gibiler kendi amaçları uğrunda sayısız cana kıyma hakkına sahipleser, ben neden böyle bir hakka sahip olmayayım?

Neden, kendimi ve yakın çevremi yoksulluğun pençesinden, (romanın kadın kahramanı ve Raskolnikov'un arkadaşı) Sonya'yı fuhuştan kurtarmak için şu iğrenç tefeci kocakarıyı öldürerek elde edeceğim parasını bu amaç için kullanmayayım?

Raskolnikov tasarladığı cinayeti işleyecek, fakat sonuç zihninde kurguladığı gibi olmayacaktır.

Bu yazının amacı Dostoyevski'nin dünya görüşünü ve buna bağlı olarak **"Suç ve Ceza"**'nin içerik örgüsünü irdeleyip tartışmak olmadığına göre ana fikir özetini burada bırakıyorum.

Buna karşılık tam bu noktadan "Suç ve Ceza"nın yazıldığı dönem bakımından Raskolnikov tipini irdelemeye girişebiliriz.

"Suç ve Ceza"ya giriş

Romanın daha ilk sayfalarında, hatta diyebiliriz ki paragraflarında, kahramanın kimliğinin dışsal ve içsel ana çizgilerini, aynı zamanda da yaşamakta olduğu toplumsal ortamın özelliklerini net olarak görüyoruz.

Yakışıklı da sayılabilecek akıllı ve zeki bir genç adam olan Raskolnikov, 19. yy. Petersburg'unun yoksul semtlerinden Senna yakınlarında beş katlı bir apartmanın çatı katındaki (odadan çok dolaba benzeyen) odasında, bir aşağı kattaki ev sahibesine (kiralardan ödeyemediği için) görünmemeye çalışarak temmuz başlarında çok sıcak bir gün S. Sokagına çıkar ve üzerindeki hirpani giysilerle K. Köprüsüne yönelir...

Yazar giriş sayfalarının çeşitli paragraflarında, kahramanın yukarıda özetlediğimiz içsel ve dışsal kişilik özelliklerini tanıtmayı sürdürüyor.

Kararını vermiş olmasına karşın zihnindeki soruların ağırlığıyla Petersburg'un temmuz sıcakının yürüyüşünü sürdürmekte olan genç adamın üzerinden dökülen giysileri o yoksul çevrede kimsenin dikkatini çekmeyecektir. Çünkü yılın o mevsiminde herkes yazlığına çekilmiş, bir yazlık kiralamak olanağına sahip olmayanlardan ve o boğucu yaz gününde bile toz toprak içindeki sokaklara ikide bir yıkılan sarhoşlardan başka Petersburg'da kimse kalmamıştır.

Böylece **"Suç ve Ceza"**'ya giriş yapan okur, olay örgüsünün gelişimine yeterince hazırlanmış olmaktadır...

Düşünsel ve Toplumsal arka planlar

Şimdi de, Raskolnikov tipini ve **"Suç ve Ceza"**'nin sorunlarını daha iyi anlamak için hızlı bir bakışla da olsa romanın düşünsel ve toplumsal arka planlarına göz atabiliriz.

19. yy. Rus toplumsal yaşamı ve düşünsel ortamı büyük çalkantılarla dolup taşmaktadır.

Bu tarih, kaynağını hiç kuşkusuz daha önceki yüzyılların toplumsal çalkantılarından ve **düşünsel arayışlarından** almaktadır.

Bütün bu yüzyılların toplumsal çatışmalarında

ve düşünsel arayışlarında belirleyici olan, toprak kölesi köylünün kölelikten kurtarılma savaşımıdır.

Sadece toplumu ve rejimi sarsmakla kalmayıp kuşaklar boyunca Rus edebiyatçısını da etkilemiş olan Stenka Razin (XVII. yy.) ve Pugachev (XVIII. yy.) ayaklanmalarının çıkış nedenleri de budur.

Rus aydınının aydınlanma düşüncesiyle tanışması ise XVIII. yüzyıl ortalarında başlıyor.

1790'da yayımlanan **"Petersburg'dan Moskova'ya Yolculuk"**un yarattığı etki ve yazarı Aleksandr Radışçev'in kişiliğinde bu düşünce radikal bir nitelik kazanmıştır.

Radışçevsonrası bütün bir 19. yy. Rus edebiyatında, Puşkin ve Gogol'den, Çehov ve Gorki'ye kadar, toplumsal sorunlar karşısında ilgisiz bir Rus yazarı ve şairi bulabilmek güçtür.

Aleksandr Puşkin ve Nikolay Gogol kuşaklar boyunca bu edebiyatı etkileyecek **"küçük insan"** tipini yaratmışlar, genç Dostoyevski ilk yaptığı **"İnsancıklar"**la bu tipin izini sürmüş, sonraki bütün yapıtlarında öncelikli olarak insan ruhunu irdelemekle birlikte onun çevreyle ve toplumsal arka planla bağlantılarını da araştırmıştır.

Edebiyatla birlikte düşünce ve eylem alanında da Rus toplumsal yaşamı, nihilizm ve anarşizmden, Sosyalizme ve Marksizme kadar devrimci düşünce akımlarıyla tanışmakla kalmamış; Belinski, Herzen, Bakunin, Çernışevski gibi büyük toplumcu düşünürler bu akımların Rusya sınırlarını aşacak ölçekte öncü ve eylemcileri olmuşlardır.

Sonuç olarak birkaç söz

Belli bir düşünsel ve toplumsal ortamın ürünü olan Raskolnikov tipinde, hümanizmden, insancıl Hristiyan öğretilerden ve ilımlı bir toplumcu düşünceden radikal biçimde ayrılan nihilist ve anarşist bireyin özellikleri açıkça görülüyor.

(Bu tipte Dostoyevski'nin **"Ecinniler"** dekiyasıya eleştireceği ve alay edeceği İvan Turgenev'in kahramanı Bazarov'un / **"Babalar ve Çocuklar"** 1861 / ve hatta daha da zorlayarak Puşkin'in Onegin'inin çizgilerini görmek de olasıdır).

Fyodor Dostoyevski yarattığı evrensel tipin ne ölçüde arkasındadır?

Büyük yazarın **"Suç ve Ceza"** sonrasındaki **"Karamazov**

Raskolnikov'un adı rastgele konulmuş bir ad olamaz. Rusça "raskolot" fiili, günlük konuşma dilinde, parçalara ayırmak, birliğin bozmak, bir çevrede görüş ayrılıkları yaratmak gibi anlamlara geliyor.

Kardeşler" ve özellikle de "Ecinniler"le çizdiği grafik bu soruyu yanıtlamayı kolaylaştırmaktadır.

Başta **"İnsancıklar"** ve **"Netoçka Nezvanova"** olmak üzere yoksul insanın dramını konu alan ilk yapıtlarından sonra Fyodor Dostoyevski'nin bu temalara ilgisi sonraki yapıtlarında azalacak, haksızlığa karşı güç kullanarak direnme fikri karşısında ilk yapıtlarından başlayarak süregelen olumsuz tavır yerini de denebilir ki bütünüyle dinsel bir idealizm alacaktır.

"Suç ve Ceza"'yı izleyen **"Budala"**, **"Ecinniler"** ve **"Karamazov Kardeşler"**in kahramanları üzerinde bu yönde yapılacak bir çalışma ayrı bir inceleme konusudur.

NEVŞİN MENGÜ

Önce kalbimizle yazıyı
sonra beynimizle
düşünüyoruz. Uzun
çalkantılı hayatımızın
tüm kahrını çeken kalp
ilk konağı kapatır
oluyor sanki.

Biz Türkler neden kalpten ölüyoruz?

Dünyayı anlamaya çalışırken, ulusların nasıl yaşadığına bakılır, oradan çıkarımlar yapılır ya hep. Ben ulusların nasıl öldüğüne kafa yordum. Ölüm kederli bir şey mi? Nereden baktığına göre değişir sanırım. Ölüm bildiğimiz, ayırında olduğumuz hayatın sonlanması demek. İçinde yaşadığımız beden konağı kapatması... sahnede oyunun bitip ışıkların sönməsi gibi. Bir farkı var tabii, ışıklar sönmüş sonra ne oluyor bilmiyoruz. Tanrı inancı olanlar bildiklerini düşünüyorlar, bildiklerine inanıyorlar.

Ölüm hüznü mü, destansı mı acaba? Ölüme sevinen olmaz da pek, ölümlle kıvanç duyanlar olur, ölümlle bazen övünenler.

Ulus devlet kahramanlık destanları üzerine kurulduğu için uluslar kendilerine didaktik ölüm hikâyeleri yazıyorlar. Her ölüm didaktik belki bir yanıyla, bir yanıyla da ironik. Şu bir gerçek ki, öyle ya da böyle hepimiz ölüyoruz ve için için nasıl yaşadığımızı aslında öyle ölüyoruz.

Norveçliler akciğer kanserinden çok ölüyorlar. Yakın zamana kadar çok sigara içiyorlarmış o ayrı elbette. Uzun kışlar, hep karanlık ve çok soğuk Norveç'te. Zengin bir ülke, insanların makul ölçülerde yedikleri önderinde yemedikleri arkaalarında belki ama buz gibi hava, karanlık; çok soğuk yüzünden kapalı alanlarda geçen bir hayat, insanların içten çürütüyor gibi sanki. Bol petrolü var Norveçlilerin, Türk filmlerinde çok parası olup da mutluluğu olmayan zenginler olur ya hani...

Sırlar mesela, duydukları, gördükleri her kanser vakasında hop oturup hop kalkıyorlar. Sırlar kanserden ölümlü aslında hiç kaçmadıklarını, başka ulusların kendilerini yok etmek için kurduğu komplolar sonucu öl-

düklerini söylüyorlar hep. Tiroid kanserinden ölüm yaygın Sırbistan'da. Mesrebine göre, kişi Ruso'ya bu NATO bombardımanına bağlıyor, Batıcıya Çernobil'e. Bölünmüş, çok kanı dökülmüş ve çok kan dökmüş bir ulus, yaşadıkları bir yumruk gibi boğazlarına takılmış gibi sanki hep. Ağlamak istersen de tutman gerek ya kendini, gelir bir yumruk oturur gırtlığına, sanki bu bir tür ağlayamamanın getirdiği keder halı öldürüyor gibi Sırları.

Yunanistan'da en yaygın, ve oranı da giderek artıyor, ölüm biçimi Alzheimer ve demans. Unutarak ölüyor Yunanlar. Hem kendini yeniden var etme, hem de dünyanın Yunani algılama biçimi tamamen hafızıyla bağlantılı oysaki. Avrupa'nın ve hatta en basit anlamıyla Batı medeniyetinin hafızası Yunanistan. Koskoca bir miras, koskoca bir tarih üzerinde oturuyor Yunanistan ve kaderin cilvesine bakın ki, unutarak ölüyor Yunanlar.

İranlılar en çok motor kazalarında yaşamlarını yitiriyor. İran'da trafik tam bir Teksas, ne kural var ne kanun. Çok parası olmayan İranlılar ucuz diye, kimileri de felaket trafikte daha hızlı diye motor kullanıyor. Motorla boru taşıyanını da gördüm, motorabuz dolabı yıkleyenide. Ve yapılan analizlerde hep denir ki, 9 yıl süren İran-Irak Savaşı'nda İranlıları yer yer üstün kılan motorlu birlikler olmuş. Dar, yıkık dökük sokaklarda hızla savaşçı ve silah trafiğini İranlılar motorlarla sağlamış. Ne acayip ki, savaşta İranlıların hayatta tutan motor şimdi onları öldürüyor. Hem ironik hem hüznünlü.

Biz Türkler, biz Türkler hep kalpten ölüyoruz. Yemeği içmeyi seviyoruz bu da bir etki elbette. Ama sanki en çok da kalbimizle yaşıyoruz aklımızda ziyade. Ergen çocuklar gibiyiz çoğu zaman; ya aşırı öfkeli, ya aşırı sevinçli. Kendimizden başka herkese kızgın çoğu zaman.

Bazen ağaçta kalmış bir yavru kedinin peşinde bütün bir mahalle seferber, bazen de mahalleden geçen bir yabancıya bir o kadar kitle halinde öfkeli. Duygularımız önde her zaman. Önce kalbimizle yapıyoruz sonra beynimizle düşünüyoruz. Uzun çalkantılı hayatımızın tüm kahrını çeken kalp ilk konağı kapatır oluyor sanki.

DYLAN THOMAS GİBİ

Almyazlarını silen bir radyo piyecişi aradı beni
Karanlık şarkılara, karanlık sözler yazdığını söyledi
Şizofren şairlerin, dilsiz dervişlerin, göçebe hikâyecilerin
arasında kaybolmuştu.
Hecelerine keder akıtan melodilerle konuşuyordu
Rihtimde, kendini denize dökerken buluştu
Sözlerim şimşek çaktırmadı, aydınlanmadı da gece.
Ne sızılarımız dindi ne de uzlaştık,
Sanırım kalabalıktan yorulmuş yalnızlardık.
Akılları başında sıradan delilerdik.
Günü öldürmek için Dylan Thomas gibi içtik...

ALİ DENİZ USLU

ESİN İRİS

Kronik yorgunlar ordusu kelle arıyor

Hazırlığı uzun sürerdi
güzel şeylerin, öyle
inanırdı, sabırlı
davranırdı. Hep de
geç kalırdı
bu yüzden,
her yere,
her şeye.

“Ölüm de bir çeşit meditasyondur. Ömrün boyunca hayatta kalma ve erdemli olma savaşını veriydensin, emekliyle ayrılmakla, derin ve dinlendirici bir uykuya dalmakla kardeş sayılabilir. Şu köprünün altında çok huzurlu bir uykuyu yatıyor. İnsanın, kendini yukarıdan bırakıp o sıcacık yatağa kavuşması geliyor.”

Dünyanın iki kitasını birbirine bağlayan bir şehrin ortayerinde, iki kıtayı incecek bir zimba teli gibi bir arada tutan bir köprünün ortasında giden bir taksidedi.

Saat gecenin ikisi olsa da 18 milyon konuklu şehrin trafiği tam da burada tıkanmıştı.

“Yine yol çalışması var herhalde” dedi taksici, kronik bir yorgunlukla. Gece çalışan her insanın, hayatı tüm zorluklarıyla kabul etmek gibi bir eğilimi vardır. Bir türlü uykunu alamıyorsa kabullenme, gizli bir öfkeyle birlikte gelir. İnsanın, kendini anlamlı sevmeyi bilmemesi de bu duruma eklenirse, kronik yorgunlar ordusuna bir kelle daha kazandırmış oluruz.

“Acaba bana mı söylüyor, yoksa sesli mi düşünüyör?” diye geçirdi içinden kız. Kafasının içinde bağırarak korkuncu düşünceleri bir an bırakıp, ölümü denemek derin bir uykuyu gibi güzellemeye ara verdi.

“Evet, yol çalışması var, tek şeride indirmişler köprüyü” diye yanıtladı. O esnada telefonuna bir mesaj geldi:

“Niye gittin?”

Bir süre boş boş mesaja baktı. Niye gitmişti? Gitmeye hazır mıydı? Aslında gitmek istiyor muydu? Gitmeseydi ne olacaktı? Bir şeyler değişecek miydi? Verilen sözler tutulacaktı mıydı? Saygı, sevgi, güven geri gelecekti miydi? Bu yorgunluk ve mide bulantısıyla kalsa ne olacaktı ki? Samimiyetin olmadığını, sadakatin olmadığını, sevginin olmadığını bilirken gitmeyip ne yapacaktı? Ama niye şimdi? Neden gecenin ikisinde?

Bir mesaj daha geldi.

“Sen kalacaktın kesin. Neden gittin?”

Öncelikle, o an daha fazla orada bulunmak istemeyişti. İşte bu yüzden.

Uzun zamandır anlaşılmak için, kendisine verilen sözlerin tutulması için, bir parça saygı, sevgi, özen, sadakat için savaş veriyordu. Kendi payına düşeni yapmıştı, yanındaki de kendi payına düşeni yapması için gaba gösteriyordu. Bu lüzumsuz fedakâr-

lık ve beyhude çabanın ne iri cüsseli bir yanlış olduğuna göremeyecek kadar âşık. Yorgun düştükçe, öfkeli oldukça ağzına çalınan bir parmak balla, gösterilen ucube mazeretlerle ve yalnızca lafta kalan vaatlerle ikna edilecek kadar iyi niyetle seviyordu sevdiğini.

Yani kalacaktı kesin, kalmaya yetecek bir parça yer açılsa kendine, sıkışacaktı oraya. Kendisine manevi boyutta hanlar, saraylar vaat edilmiş olsa da bir göz odaya razı olur haldeydi artık. Öyle kırıncı ki bu kırıncılık, hem kemiklerini ağrıtan bir ateş yayıyordu onda, hem de bu ateş gözökenlerinden öfke patlamalarıyla fıskiyrıyordu. Şuracığa kıvrılıp uyuysaydı, bir de saçları okşansaydı kalacaktı kesin.

İnsan, öyle çalışmıyordu. Bir duygusal ihaleyi milyon dolarlık hayallerle açıp, verdiklerini giderek kısayorsa, emin olacağını ki bu azalmanın tek bir sonu vardır: İhale yattırmış.

Yani manevi boyutta vaat ettiği hanlar, saraylar yerine şu köşedeki minderi “Geç, otur” diyerek işaret eden bir insanla, tartışmanın anlamı yoktur.

Kesin kalacaktı ama kalacak yeri olmadığını anladığı için gitmişti. Başkalarına açılmak istenen kapılar vardı aralarında; akıl, yürek, ruh bağı yoktu. Kendi kalabalık bir arkadaş grubunun toplu fotoğrafındaki yabancı gibi kalmıştı bu ilişkide. Orada olmasının bir önemi yoktu.

Mesaja cevap vermedi. Taksici eve yaklaşıyordu. Bir sokak köpeğinin yolu yavaşça geçebilmesi için yavaşlayıp durdu taksici. Köpek biraz korkaktı, kararsız davranıyordu. Kız arabadan inip köpeğin yanına gitti. Onunla konuşup çağırarak karşıya geçmesini sağladı. Köpek güvenli bir yere ulaşınca da araca geri bindi. “Allah sizden razı olsun olsun” dedi taksici. “Araba çarpacak, başlarına bir şey gelecek diye korkuyorum ya... Kalmış olsun ortasında... Kusura bakmayın sizi de beklettim” dedi kız.

Taksici köpekleri ne kadar sevdiğinden bahsetmeye başladı. İnsanların nasıl bu kadar acımasız olduğuna akıl erdirmeyen, bu çağda insan değil canavar yetiştiklerinden dem vurdu. Kendilerinin de memlekette bir köpeği

varmış, onun nasıl sadık, nasıl iyi bir hayvan olduğunu anlattı. İnsanlar ne anladılar sadakatten?

Oysa sadakat ne kadar basitti. Ne kadar temiz ve berraktı gerçek sadakat. İçinden bir insanı sevmek, onun yanında ve içinde olmayı seçmek, aklında, dilinde, eyleminde, kararlarında hep onu sabit bilerek yaşamaktı sadakat.

Saymaktan, sevmekten, birlikte oynamaktan kısmaktan. Samimiyetine leke sürdürmemek, arkasından başka yedekler biriktirmek, o insanı ailen beklemekti.

Yani öyle çılgin bir uğraş istemiyordu saf sevgi. Saf sevgi iyi niyetli olmalıydı çünkü. İyi niyet yoksa, düristlik, sadakat yoksa insandan bir yol olmazdı. İstediklin kadar empati yap, anlaşmaya çalış...

Taksicinin de bilgisine denk gelmişti gecenin ikisinde. Hayat bir şekilde küçük şakalar yapmayı beceriyordu.

Bir mesaj daha geldi telefonuna:

“Cevap verecek misin? Niye gittin?”

Taksiciyi dinlemeyi bırakıp düşüncelerine daldı tekrar. Bir sürü sebepten gitmişti aslında. Bu son olay, yalnızca bugüne dek yaşadıklarının gereğini, olduğu gibi kabul etmek zorunda kalmasını sağlamıştı.

Çok zordu, bugüne dek iyi niyetle verdiği tüm çabanın, savaşın tamamen yanlış ve faydasız olduğunu kabullenmek. Bu son olayla nihayet bir an durup kabullenmişti işte. Kronik yorgunluğuna kollarını açıp, kapıyı çekip çıkmıştı. İnanmak isteyerek, yer yer inanarak, anlaşmak isteyerek, susarak, bekleyerek, ikna olarak, tahammül ederek, deneyerek ne kadar vakit kaybettiğini fark etmişti aniden.

Hep iyi niyetle oyaladı kendini, hep iyi şeylerle, insanların doğru olanı yapma ihtimaline zaman tanırdı. Hazırlığı uzun sürerdi güzel şeylerin, öyle inanırdı, sabırlı davranırdı. Hep de geç kalırdı bu yüzden, her yere, her şeye. Cevap verecek miydi? Niye gitmişti şimdi? Telefonu açtı. “Niye gittin?” dedi telefonun öbür ucundaki ses.

“Çünkü geç kaldım.” deyip kapattı.

ÖNDER ABAY

En renkli anılarımız: Atari oyunları

Artık akıllı telefonlar hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş durumda. Telefon bir iletişim aracı olmak kadar sosyalleştirmiş ve oyun oynadığımız bir araç da oldu. Şimdi telefonlara sıkıştırılan oyunların hayatımıza girmesi çok daha eski tarihlere uzanıyor. Televizyonun yaygınlaştığı 70'li yıllardan bu yana oyun konsolu üreten şirketler, televizyona uyumlu cihazlar geliştirdi. Ülkemizde çocukluğunu doksanlı yıllarda yaşayıp ataride Mario oynamayan yoktur. Çocukluğumuzda yaygın olan oyun kültürü akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla sona erdi. Günümüzde tarihi nesnelere geri döndüğün, retro kültürünün moda olmasıyla yeniden hatırlandı. Yaklaşık 25 yıldır oyun konsolu ve kaseti biriktiren sonra bu hobisini işe dönüştüren Murat Kenar ile doksanlı yılların oyuncaklarını konuştuk.

❓ Murat abi kendinden bahseder misin, nasıl başladı oyun merakı?

Aslında çocukluğumu bu oyuncaklarla geçirmiş biri değilim. Maddi sebeplerden dolayı ne atari ne de tetris alabiliştik. Daha çok top peşinde koşuyorduk ama mahalle arkadaşlarımda gördüğüm zaman çok imrendim. Çocukluktan kalan bir özlem sanırım bu cihazlara olan merakım.

❓ Oyun konsolu ve kasetlerini toplamaya ne zaman başladın?

Aslında ben saat tamircisiyim. Sonra kısa bir dönem üretilen oyunlu saatlerle karşılaştım. Bu saatler çok dikkatimi çekti ve biriktirmeye başladım. Biriktirmek bir hastalık gibidir; saatler, oyun konsolları, oyun kasetleri derken binlerce ürün topladığımı fark ettim.

❓ Akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla oyun kültürünün geliştiği ama atarilerin yarattığı sosyalleşmenin de bittiği söyleniyor. Siz buna katılıyor musunuz?

Tabii ki eskiden atarisi olan insan sayısı çok fazla değildi. Herkes atarisi olan arkadaşının evine gider sırayla oynardı. Atari kasetleri değiş tokuş yapılır, ellerindeki oyun kaseti bozulana kadar oynanırdı. Aileler pek hoşnut değildi ama atari salonları onlarca gencin bulunduğu, tanıştığı ortamlardı. Şimdi herkesin elinde bir telefon oyun oynuyor, bırakın sosyalleşmeyi, kafasını telefondan kaldırıp etrafına bile bakmıyor.

❓ Son yıllar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“ Herkes atarisi olan arkadaşının evine gider sırayla oynardı. Bu kasetleri değiş tokuş yapılır, ellerindeki oyun kaseti bozulana kadar oynanırdı. Aileler pek hoşnut değildi ama atari salonları onlarca gencin bulunduğu, tanıştığı ortamlardı. Şimdi herkesin elinde bir telefon oyun oynuyor, bırakın sosyalleşmeyi kafasını telefondan kaldırıp etrafına bile bakmıyor. ”

da bu oyun kasetleri ve konsolları moda oldu. Bu popülerliği neye bağlıyorsunuz?
Bu oyunları oynayarak büyüyen çocuklar şimdi iş sahibi oldu ve ekonomik özgürlüğüne kavuştular. Bu oyunlar onlara çocukluklarını ve güzel anıları hatırlattıkları için yeniden alıp kullanmak isteyenler var. Bir de o dönem belirli nedenden alamayanlar ve içinde dert olmuştur insanlar alıyor.

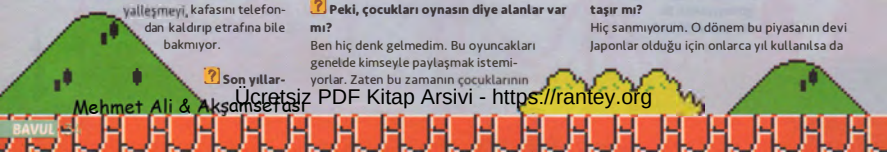
❓ Pekî, çocukları oynasın diye alanlar var mı?

Ben hiç denk gelmedim. Bu oyuncakları genelde kimseyle paylaşmak istemiyorlar. Zaten bu zamanın çocuklarının

ilgisini çekecek oyunlar değil bunlar. Şimdiki jenerasyon bu kadar yavaşlığa tahammül edemez, onlar daha hızlı oyunlara alıştılar.

❓ Şu an piyasada doksanlı yılların oyuncaklarına, oyunlarına ulaşabiliyoruz. Sence ileride bu zamanın oyunları da koleksiyon değeri taşıyor mı?

Hiç sanmıyorum. O dönem bu piyasanın devi Japonlar olduğu için onlarca yıl kullanılsa da

bozulmayan cihazlar yapıyordu. O yüzden şimdi bile sağlam cihazlara ulaşabiliyoruz. Şimdi yapılan hemen her şey kullan at mantığıyla üretiliyor. Şimdiki çocuklar eline geçen şeyin kıymetini bilmediği için çok çabuk tüketiyorlar. Geriye dönüp bu günleri hatırlayacaklarını düşünmüyorum. Bugünde üretilen ürünlerin koleksiyon değeri taşıyacağını düşünmüyorum.

Şuan elinde binlerce ürün var. Nasıl topluyorsun bunları?

Artık benim bu işi yaptığımı biliyorlar. Benim ilgilendiğim bir ürün olduğunda mutlaka haberim oluyor. İnternet üzerinden alım ve satım yapıyorum. Ama insanların elinden ürün almak çok zor oluyor. Çünkü büyük bir duygusal bağ kuruyorlar oyun konsollarıyla. O cihazlar çocukluklarını hatırlattığı için maddi açıdan çok değerli olduğunu düşünüyorlar.

Yine de bu cihazları saklamaları bile çok büyük önem verdiklerini gösteriyor sanırım?

Aslında bizim ülkemizde saklama kültürü yok denebilecek kadar az. Bir ürün aldığımızda önce yer kaplamasın diye ambalajını ve kullanım kılavuzunu atıyoruz. Ama bir cihazın kutusu çöp değildir. Şimdi kutulu ve kullanım kılavuzu olan bir ürün diğerlerine göre üç kat daha pahalı oluyor. Avrupa'da bir ürün aldıklarında jelatini bile saklarlar.

Günümüzdeki çocukların oyunları ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Şu an çocukların her şeye ulaşabildiğini düşünüyorum. Bu bence mutsuz yapıyor çocukları. Bir oyunu oynamak için sıra beklememiş, arkadaşlarıyla küsmemiş, kaset bozulunca ağlamamış çocuk elindekilerin de değerini bilmiyor. Bu cihazlar değerli çünkü bunlara ulaşmak için çok çabalyorduk çocukluğumuzda.

Bu oyunlardan almak isteyenler size nasıl ulaşabilir?

Sosyal medya üzerinden satış yapıyorum. Ayrıca İstanbul ve Ankara antika pazarlarında da tezgâh açıyorum. Buralardan ulaşip ürün alabilirler.

Birgün hepimiz deho da yalnızlaşacağız.
Şimdiki yalnızlığımızın kıymetini bilelim.

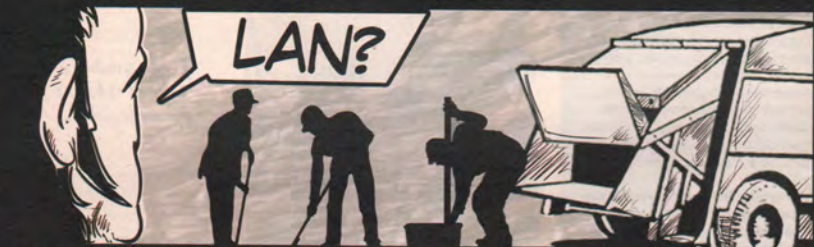
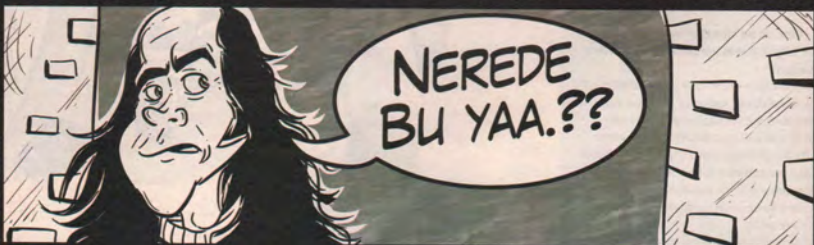

RESİMLİ ŞARKILAR

BURAK AĞDEMİR

DÜN GECE

ERKİN KORAY'A SAGSIVLA...

CANI SAĞ OLSUN

SELEN BARANOĞLU

Siz hiç kendi gözyaşınıza yıkandınız mı? Mecazi anlamda demiyorum, gerçekten yıkandınız mı? Ben yıkandım. Hatta bırak yılanmayı, az kalsın boğuluyordum bile.

Anlatayım...

İki gün önceydi. İki yıldır, iki dargın bir barışık vaziyette süregelmiş ama artık iki adım bile atacak hali kalmamış ilişkimin, çıkmazda debelendiği bir dönemdeydim. Bahadır'ı görmeyi bırak, düşünmek bile istemiyordum. Hayatımdan tamamen ve sonsuza kadar çıkması için geçerli tüm sebeplere sahiptim. Ayrılma vizesi diye bir şey olsaydı, bana süresiz ikamet izni verilerdi bu gerekçelerle, o derece. Yine de insanız neticede. Yere düşerken tutunacak bir dal arayışına girdik mi, en kırılğan sebeplere bile köklü bir ağacın güçlü dallarına yapışır gibi tüm gücümüze tutunuyoruz. Halbuki yok öyle bir dal. Neymiş? Mavi ona çok yakışmıştı da, soğanlı yumurtayı çok güzel yapıyormuş da, kaşının üstünde gözü varmış da... Tam bir kendini kandırmaca oyunu işt, ama insan, kendini böyle kandırarak alıştırıyor en derin acıların yüreğinde açacağı mükabellere yaralara. Hem zaten herkes kandırıyor birbirini, biraz da ben kandırmışım kendimi çok mu!

İşte tam da böyle bir kandırmaca oyununda kendim çalıp kendim söylerken, karşı komşum deli Ayla kapıyı çaldı. Gelenin kim olduğunu kapı deliğinden bakarak değil, kapıyı çalış tarzından anladım. Onunla hiç konuşacak halim yoktu ama içerde bangır bangır Ahmet Kaya dinleyip hicırkarak ağladığı için "evde yokum numarası" çekecek durumda da değilim. Gözyaşlarını silip içimden "amaan bu deliden mi kineceğim" diye geçirecek kapıyı açtım. Gözlerim yaştan sırılsıklam, burnum kırıkmız, elimde bir tomar peçete, içerden "Kum Gibi" nağmeleri geliyor ama Ayla, sanki bunların hepsi çok sıradan şeylermiş gibi beni hızla yana ittirip içeri giriyor. Ben de kapıyı arından kapatıp peşisıra salona giriyorum.

Ben içeri adımımı atar atmaz Ayla, Ekrem abiyi kast ederek "boyu devrilesize işi gelmedi dün geceve" diyor. E adam pılot! Ekrem abi ne zaman ucuş için dışarda yatıya kalsa, Ayla'da aynı ucuş; "yine eve gelmedi." Halbuki bal gibi de biliyor Ekrem abinin uçuşu olduğunu ama

buraya taşındığım ilk yıl, beni ziyarete geldiğinde söylemişti Ayla, "ben biraz deliyim çünkü 22 yıldır aynı adamla evliyim." "Nasıl yani" dediğimde "22 yıldır aynı adamı çekebilmek için ya ölü olmalısın ya da deli" demişti. Delilikten ne kastettiğini de Ekrem abi her uçuşa gittiğinde, onun, kendisini aldatığını hayal etmekten zevk aldığı söylediğinden anladım. Sıkıyorsa Ayla. Duraganlıktan yorgun düşmüştü. Bir kıpırtı, dalga istiyordu. Ekrem abiden alamayacağı o heyecanın farkında olduğundan, o da kendi işini kendi görüyordu akıl sağlığını riske atarak. Ama böyleydi deli Ayla. Bundan memnundur.

Ekrem abiyi şikâyet ettikten sonra "sana ne oluyor? Ne bu hal?" dedi. Anlattım; gerçekte bitmiş bir ilişkiyi bitiremediğimi, yalnızlığın kaçışımı, kendimi kandırmaktan yorulduğumu falan. Sanki tüm anlattıklarımı önceden duymuş gibi ilgisizlik ve konuşma sırası kendisine gelsin diye saklamadığı bir sabırsızlıkla dinledi beni. Sonra "sen bu adamdan gerçekten ayrılmak istiyor musun?" diye sordu. "Evet" dedim, "hem de çok, ama öyle yazıyım, korkağım ki..." sözümlü kesti ve "Tamam o zaman, dediğini iyice dinle ve aynen uygula" dedi. Eğer söylediyimi yaparsam, sonsuza kadar kendimi bu tutsak, hastalıklı ilişkiiden kurtarabilmişim. "Dinliyorum Ayla, konuş" dedim. "Bak şimdi, sen neden bir türlü ayrılmıyorsun biliyor musun? Çünkü hâlâ bu adam için gözyaşı döküyorsun. Şu aktığın gözyaşları nereye gidiyor sanıyorsun, böylece yere düşüp buharlaşıyor mu?" Cevap veremedim. Hiç düşünmemiştim bunu. "Nereye" dedim safça. "Nereye olacak, o adamın yüreğine aktıyorsun hepsini. O, gözyaşlarını bastırmakla büyükken, sen güçsüzeleşiyorsun gün be gün." "Peki ne yapacağım, insan ağlamadan ayrılmaz ki" dedim. "Sana ağlama diyen oldu mu; yine ağlayacaksın ama bu sefer kendi gözyaşlarını kendi yüreğine göndereceksin, kendini besleyeceksin." Dayanamadım "ay delirtme insanı, nasıl olacak o iş, onu anlat" dedim.

Anlattı...

"Banyo küvetinin üçte birini sıcak suyla doldurup içine yarım çay bardağı lavanta yağı ve bir tatlı kaşığı deniz tuzu ekleyeceksin. Arından sana onu en çok hatırlatan şarkıyı açıp küvette gireceksin ve hüngür hüngür ağlayacaksın. Gözyaşların, içinde yıkandığın küvette dolacak, o suyla yüreğine akacak ve sana geri dönecek. Küvetten durulanmadan çıkıp, hemen üzerine

giyineceksin. Bak gör o zaman, cesaret edemediğin o ayrıllığa nasıl da meydan okuyorsun."

Büyülenmişim. Deli meli ama dedikleri çok mantıklı gelmişti. Aynı günün akşamına, Ayla'nın dediklerini harfiyen yaptım. Üç tane de mum yakttım ortam hoş olsun diye. Müzik de hazır. Ağladım. Salya sümkük, bağıra bağıra ağladım. Sonra bir ara mum ışıkları tittirte. Kendimi Alfred Hitchcock'un Sayko filmindeki banyo sahnesinde hissettim. Korktum. O sırada kafam dağılsın diye suyu açtım ki küvet biraz daha dolsun, yikanıp çıkayım. Derken yedeki mum ışıklarından biri sönmüverdi. Hemen arından öteki mum da yere devrildi. Korkudan kendimi küvetin içine daldırdım. Gözlerim açık, suyun içinde ölümlü bekleyen bir kurban gibi bekledim. Nasıl oluyorsa burnumdan giren su, genzime kaçtı ve ben kendimi bir anda küvette çırpırken buldum.

Küvetteki gözyaşlarım yüreğime akıp beni güçlendirdi mi bilinmez ama insan canının derdine düştü mü, gözü aşk meşk görmüyor, onu anladım.

Sanki üzerine bir karabasan oturmıştı, kendimi dışarı da çıkartamadım bir müddet. Su yuttukça iyice nefesim kesildi ve sonunda canıhıraş kafamı dışarı çıkarttığımda bir çift gözün bana baktığını fark ettim. Deli Ayla'nın kedisi Duman karışında dikiliyordu. Kilitli kırık balkon kapısından girmiş olmalıydı içeri. Kapanamayan kapılar ve kakuk tutmayan yaralar... Nasıl da birbirini çekiyordu.

Lalet ederek çıktım küvetten. Nabızımın normale dönmeye uzunca bir zaman aldı. Sinirinden ağladım. Ağladıkça daha çok sinirlendim. Sinirlendikçe daha çok ağladım... Sonra birden kafamda "bu aşk burada biter ve ben çeker giderim/yüreğimde bir çocuk, cebimde bir revolver" dizerleri dans etmeye başladı. Duman sokuldu iyice bana. Ben de sarıldım sıkıca ona.

Küvetteki gözyaşlarım yüreğime akıp beni güçlendirdi mi bilinmez ama insan canının derdine düştü mü, gözü aşk meşk görmüyor, onu anladım. Önce sağık olsun, sonra aşk olsun. Aşkı bitirde, canı sağ olsun...

Yazarak rahatlamak, silerek ferahlamak

Kendimi bildim bileli, derdimi yazarak daha iyi anlatırım.

Eskiden kırıldığımda ya da özür dilemek icap ettiğinde uzun mektuplar yazardım. Özerdim yazardım, seviyorum diyemez yazardım.

Genelde işe yarardı ama bazen okunup okunmadığını bile bilmezdim.

İnternet icat oldu, ortaya yazmaya başladım.

Birilerinin ilk kez "Okudum yazdıklarınızı" demesinin üzerinden 18 sene geçmiş, ilk okunan satırlarım, reşit olmuş bu sene. Yazarken insan istiyor ki omzunun üzerinde, gözlükleriyle ve tecrübeyle bir ilham, bir editör ya da bir okur otursun, paragraflarını yorumlasın, düzeltmelerini yapsın, yönlendirsın.

Bu vazifeyi üstlenecek dostlar buldum dönem dönem ama ilk 15 sene ekseriyetle yalnızdım.

Daha yeni yeni, birileri bana dosya gönderip fikir sorar oldu. Baktım, gözlükleri takıp omuzda oturma sık beklenen ben olmuşum. "Aferin kız" dedim kendime, "büyümüşüm de iyi okur olmuşum, bu işlerde fikri sorulan olmuşum."

Yazmak hususunda çok iddialı değilim de çok okudum bunca sene. Bir kitapla, bir metinle inatlaşmamak gerektiğini öğrendiğimde yaşam yolun yarısına gelmişti. Zaman ile kavgam başlayınca, kitapları yarım bırakabilir oldum. Bu da bir ilişki şekli sonuçta, yürümüyorsa ayak diremenin kimseye faydası yok, hayattan çalışan zaman adeta. Her şeyi bilemeyiz, hepsine sahip olamayız. Bazı kitaplarla da tutma-yabilir kafa yapımız. "Bu kadar ilerledim, biraz daha iteyim de bari bitmiş olsun" demeden, geride bırakıp, önümüzdeki maceralara bakmalıyız.

İçten gelmeden, zoraki yaşanan her şey gibi ıstıraba dönmemeli eldeki kitap. Eminim yazarak da bunu terçih etmezdi zira zorunluluklar aniden nefrete dönebilir.

"Ben o kitabı bitiremedim" diyen okur, "okumaktan soğuttu" diyenden yeğdir.

Kitabın verdiği ders, içinde yazanlarla sınırlı değilmiş, ben okumak ve yazmak işlerinin bizzat kendilerinden de çok şey öğrendim.

Bir metne, okur gözü ile benden yorum beklendiğinde, çoğunlukla aynı şeyleri söylediğimi fark ettim. "Bence en az 1500 vuruşu acımadan sil."

Adımın başında, gözlerimi dolduran, "yazar" mahlasını ilk gördüğüm günü hatırlıyorum. Bu, yazmayı değil, silmeyi öğrendiğim zamana tekabül ediyor.

En iyi silme terbiyesini de Bavl'da aldım. Yerim belli, sınırları net. Önceleri çala kalem yazar, kontrol okumalarından en az üçte birini silerdim.

Elim, dilim zamanla terbiye oldu, daha yazarken kelimeden israf etmemeye çalışır oldum.

Sildikçe hafifledim. "Hayatım roman" lafı bir klişe değil gerçeklik. Bu romanın içeriği, acıklığı yaşamının elinde.

O zaman madem sildikçe daha rahat akıyordum, hayatımdan da bir şeyleri silmeyi öğrenmeliyim dedim.

Gereksiz kelimeler gibi sırtımda taşıdığım yükleri bir bir silmeye başladım. Yıllardır anısına hürmeten kendimle birlikte oradan oraya taşıdığım eşyalardan kurtuldum.

Vazife addedtiğim, oysa karşı tarafta iz bırakmayan telefon konuşmaları, görüşmelerden çıktım. Okunmayacak bir kelime için sayfada, karşılık bulmayacak bir ilişki için hayatta yer harcamaya ne hacet?

Kocaman sayfada tek cümle gibi sakil durduğumu görüp evimi küçülttüm. Dönüp yeniden okumak isteten paragrafların keyfinde, ufak ama dolu bir mekân yarattım kendime.

Okurun aklında yer etmeyecek, adını bile hatırlayamayacağı öğretilisiz, renksiz karakterler

terler sayfa israfı, kafa karışıklığı. Sildim gitti. Telefon rehberi de bu şekilde oldukça hafifledi.

Romanın bağlamından, ana fikrinden kopuk olaylar gereksiz ve yorucu. Akşamı-na kırışacak çaşırları ütlemeye, artan yemekleri tencere yerine ufak kaplarla dolaba koymaya, o tencereleri elde yıkamaya ayrılan zaman gibi. Öğretilmiş kuralları sorguladım, gereksiz bulduklarımı bıraktım.

Okurken bazı sıkıcı paragrafları çaprazlamasına göz gezdirip atladım. Hayatıma da aynısını yaptım. Sıkıcı kısımları hızlı geçercildim. "Uzun oturamayacağımı kusura bakmayın" ve "şimdi telefonu kapatmam lazım"lara yadımı sırtımtı. Uzak semtlerde giden trafikli yolları eledim, elde kalan zaruri yolculukları müzikle süsledim.

Marketin, pazarını yükü belimi büküyordu, manavla kaynaştım, bakkala alıştım. Sepet sallard oldum eski günlerdeki gibi. Kim alıştırmış bizi bu stoçluğula bilmem, sildim buzdolabımı, azıcık aşım la başımı kaygısız eyledim.

Bir romanı okurken, bazen sinirlenir insan kahramanına. Çünkü yazar olaylar gelişsin diye, kurgu öyle gerektirdiğinden, birinden aldığı feyzle ya da belki sadece kendisi öyle istediğinden, iyisi ve kötüsüyle, aptallıkları ve akıllıya, bencilliği ve paylaşımcılığıyla, çakallıkları ve kirliliğiyle koyar onu önümüze.

Uzaktan baktım yazmakta olduğum hayat eserime, bir okur gözüyle, kendimi bir başka gördüm. Kalem bende bu hayatın nasılsa dedim, huylarımı bile sildim.

Nobellik olmasa da elimde ekisinden daha güzel günler oldu şimdi. İnsan, kıyamadığından, el emeğidir diye, gönül yükün-

den, öğretilmişliğinden, alışkanlığından, korkularından, yorgunluğundan söylemiyor bazen de silmeyi unutuyor, önemsemiyor.

Ama bana sorarsanız, benim metin silmiş diye, diyeceğim şey değişmiyor.

"En baştan okuyup, akmayan yerleri ve gereksiz her bir kelimeyi acımadan silin."

Elimiz alışsın silmeye, bir gün tabuları ve egoları da sileceğiz etrafımızdan. Cehaleti, tüketim çılgınlığını, hırsı sileceğiz.

Hatta bize yazıldı sandığımız o makûs talihi bile silip geçeceğiz.

Bir günü yazmaya, bir günü silmeye ayırırım. 1682 vuruş sildim bu yazıdan. Hiç de acımadan.

Acımayın.

Bizi tarihten silmeye çalışırken kimse de bize acımadı zaten.

**Elimiz alışsın silmeye,
bir gün tabuları ve
egoları da sileceğiz
etrafımızdan. Cehaleti,
tüketim çılgınlığını,
hırsı sileceğiz.
Hatta bize yazıldı
sandığımız o makûs
talihi bile silip
geçeceğiz.**

Fyodor Mihaylovich Dostoyevski

Orta halli sıradan bir kimse için kendini olağanüstü, kimseye benzemeyen biri olarak hayal etmek pek kolaydır.

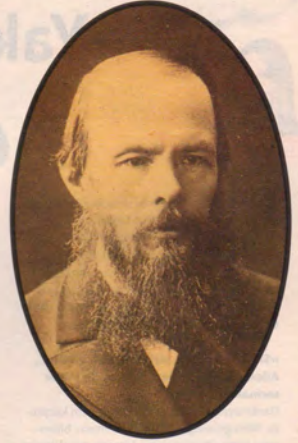
İlkin sanat yaşamı taklit eder. Sonra yaşam sanatı. Derken yaşam varoluşunu sanatlarda olduğunu fark eder.

Bir kişinin vicdanını tatmin ettiğini takdirde onun özgürlüğüne el koyabilirsiniz.

Bu yeni hayatın kendisine karşılıksız verilmediğini buna gelecekte kendisini büyük özveriler karşılığı, çok pahalıya sahip olabileceğini de biliyordu.

Sevebilmeniz için sevginizi gösterebilmeyi bilmeniz gerekir.

Lüks şeylere alışmak kolaydır fakat onlardan vazgeçmek zordur.

AFORİZMALAR

Stefan Zweig

Kendimizi dünyanın insafına bırakmak tam bir çılgınlık olurdu.

Hafıza o kadar yozlaşmıştır ki yalnızca istediğimiz şeyleri hatırlarız; bir şeyi unutmak isterseniz, yavaş da olsa önünde sonunda unutursunuz.

Sadece kalın kafalı bir erkek, kadınlar konusunda sözde 'başarılı' olmaktan keyif duyar ve yalnızca bir ahmak bununla kibirlenir. Gerçek bir erkek ise, hislerine karşılık veremediği kadının, ona aşık olmasından korkar.

Duygularımızın bu bereketli çeşitliliğini, ruhsal dünyamızın bu karışıklığını bize gösteren ilk kişi Dostoyevski'dir.

Büyük olma isteğiyle yanıp tutuşan küçük bir sözcükten daha kindar, daha hilekar hiçbir şey yoktur.

Öfke insanı yalnızca kötü biri haline getirmez, aynı zamanda keskin görüşlü biri haline getirir.

Yetişsin! Hırsız var! Yakalayın!

DERYA AYDOĞAN

ilk defa bir röportajım sonu karakolda bitti. Komşumuzun çocukları Cleante ve Elise benim kısa zaman önce tanıştığım ama çok sevdiğim arkadaşlarım. Aileleri çok uzun zamandır burada, Paris'te yaşıyor. Herkesin tanıdığı bu aileyle ilgili Cleante ve Elise'nin babası olan Bay Harpagon ile söyleşi yapmaya giderken başıma geleceklere habersizdim.

»Sayın Harpagon, sizinle komşu sayılırız. Allenizin soyu, dillere destan. Bir şeyler sormak istiyorum.

Darılmayın, güzelim; gözlükle geldim karşınıza. Sizin güzelliğiniz gözlük istemez, biliyorum; insan kör olmalı ki görmesin güzelliğinizi. Allah'ın gücüne gider, insanı başına bela getirir bu kadar süslenmek.

»Çok nazıksınız, teşekkür ederim. Evlenmeyi düşündüğünüzü duydum, doğru mu? Doğrusu hiç böylesini duymamıştım. Doğru dediniz, evet oldukça nazıktır. Sağlığa da pek fena değilim. Ara sıra öksürüğüm tutar o kadar. Küçükhanım evlenmeyi düşündüğümü nereden duydunuz? İnsanlar benim hakkımda mı konuşuyorlar? Nerden duyduğunuzu öğrenmek isterim.

»Evet, tabii ki sizden bahsediyorlar. Evleniyor musunuz? Doğru mu duymuşum? Doğru. Hoş, kibar ve üstünden incelik akan Marianne ile evlenmeyi düşünüyorum. Tabii biraz olsun dünyalığı da varsa... Başka ne diyorlar benim hakkımda?

»Kızmayacağını bilsem söylerim. Söylenleri duymak isteyeceğinizi sanmıyorum. Hayır hayır, tam tersine; beni memnun edersin. Benim için neler söylediğini bilmek istemez olur muyum?

»Madem istiyorsunuz, söyleyeyim... Ne geveliyorsunuz ağzınızın içinde?

»Bay Harpagon, dört bir yanda düpedüz alay ediyorlar sizinle. Demediklerimi kalmıyor sizin için. Ne dedin? Şu saygısız konuşmaya da bakın! Bula bula bunları mı buldun söyleyecek.

»Duymak istiyorum dediniz biraz önce. Ben den günah gitti. En çok da cimri diyorslar size.

“**Bu bol pantolonlar
tam hırsızlara
göre. Çal çal
içine doldur.
Topunu asmalı
böyle pantolon
giyenlerin. Param
bulunmayacak
olursa bütün
mahkemeleri,
mahkemeye
vereceğim.**”

Cimri'nin Harpagon karakteri.

Sen kime cimri diyorsun?

»Ben demiyorum, çevrenizdekiler söylüyor. Cimri değil misiniz yani?

Hesap mı vereceğim sana? Haydut! Çık git evimden. Her yaptığımı gözetleyen bir kadın istemiyorum karşında. Hafife istemiyorum. Kör olası gözlerin, dört yanımı kuşatmış, yiyecek sanki varımı yığımı; bir şey arıyorlar orda burda, sinsi sinsi.

»Niye sinirleniyorsunuz? Sıradan bir soru soruyorum size. Cimrilik yaptığını doğru mu değil mi?

Ne yaptığımı yaptım, defol diyorum! (Kendi kendine)Sakin kokusunu almış olmasın bu kadın altınların. Sen, belki de gider, bu evde saklı para var dersin elalemler! Her şey umulur sendem.

»Duyuyorum söylediklerinizi. Ne ayıp! Ne büyük iftira atıyorsunuz bana. Ne dediniz demin saklı para mı var bu evde?

Yok öyle bir şey, alçak kadın! Demek istiyorum ki sen bana kötülük olsun diye gider, saklı param olduğunu söylersin ona buna.

»Söylediklerinizden sonra duramam zaten, gidiyorum. Şikâyetçi olacağım sizden.

Dur neler aşırın bakalım! Bir arayalım! Aç şu ellerini... Bu bol pantolonlar tam hırsızlara göre. Çal çal içine doldur. Topunu asmalı böyle pantolon giyenlerin. Param bulunmayacak olursa bütün mahkemeleri, mahkemeye vereceğim.

»Çıldırınız mı?

Hadi aratma kendini de, ver. Çaldıkların gözüne dizine dursun inşallah.

»Evinize gireli, 2 dakika oldu sadece, bu ne büyük iftira... Kapıyı da siz açtınız. Nereden, neyinizi alacağım?

İlkin neye saldırır hırsız, kasaya tabii... kendi kendine (iyi ki bahçeye koymuşum paramı. On bin altın bu, laf değil).

»10 bin mi?

Ah keşke 10 bin altınım olsa! Neler yapardım 10 bin altınla. Nerde...

»Evinizden bir şey almadığıma sizi temin ederim. Gidiyorum ben.

Eyvah! "Evdem bir şeyinizi almadığıma sizi temin ederim" dedi. Demek bahçeden aldığını itiraf ediyorsun. Yetişin! Hırsız var! Yakalayın! Adam öldürüyorlar! Hak, adalet nerede? Allah yok mu? Vurdular! Canımı aldılar! Gırtlığımı kestiler! Paramı çaldılar paramı! Nerden bulayım? Nereye koşayım? Nereye koşmayayım?

Gel inelim
basamakları usul
usul. Lacivert
suların maviliğinde
yüzlerimize su
çalalım, sonra
martılara şiir
söyleyelim.

ORHAN AYDIN

Ama umudu var büyük insanlığın...

Cihangir merdivenleri; avlularında bin bir sevinç ve hüznü buradın evlerin, şarkıya durmuş ağaçların, saklı kalmış balkon çöceklerinin, yavrularıyla oynayan mutlu kedilerin, ardından seçirten köpeklerin arasından koşar gibi denize akarlar.

Yaşamış aşkların şiir olduğu basamaklardan söz ediyorum. Her adımında karınca ürkekliğinde gizli yalnızlıklar olan.

Bilge Karasu'nun Cömüş Kediler Bahçesi hangi basamakta aklına düşmüştür bilemedim ama üstlerine yazılan şarkılardan birinin şu 35. basamakta ilk mırıldandığı an buradaydım.

Mavi bir gökyüzünün renklerle sevdiği gün batımında boğaz lacivert olur ya hani, işte o vakitlerdi.

Yeşil bir şal vardı omuzlarında, kenarları nakış nakış işlenmiş bir tülbent gibi savruluyordu erik ağaçlarına doğru.

Karagözleri hep ufukta gezinen kızılığın peşinde ya da adı bilinmeyen bir kuşkanadında yolculukta...

Kısacık saçları, elleri serçe ürkekliği.

-Dur, bak ilerideki koşuşan martıya, sanki randevusuna geç kalmış bir sevgili gibi çırpıyor.

Durduk. Birer sigara sonra birer sigara daha.

-Bir bardak şarabımız olsaydı.

-Mataramız var şaraptan keskin.

-Bazen tam buradan, Boğaz'dan geçen yük gemilerini izliyorum. Öyle anlık şu gördüğün resmin içine girip çıkıyorlar. Şehir Hatları vapurları, balıkçı tekneleri de öyle bir şenlik ki sorma. Elinde fırçaların, boyalarınla resim yapmaya çalışıyorsun olmuyor. Orhan Veli haklı, bakakalıyorsun giden geminin ardından, atamıyorsun kendini akışan deryanın içine, resim çoktan yapılmış bitmiş oluyor.

-Bir heykel sergisi gezdim geçen hafta. Dokunmak istemedim objelere. Her biri ağaçtan, demirden, tunçtan ve topraktan. Beceremedim, çektiler beni içlerine. Belki derinlikteki karanlığın içinde gizlenmiş işlerine altından hayata taşan çellonun etkisiydi, belki objelerin çağırın gücü tam bilemedim ama bunun gibi bir şey işte, dokunmak istiyorsun dokunamıyorsun çünkü onlar sana dokunmuş

oluyor çoktan.

-Bak şu 22. basamak bir duraktır burada, sağ yanı daracak bir sokağa açılır. Bir yaşlı ceviz, gölgesinde incir ve Cihangir'in ilk begonvil ağacı yana yana yasarlar. O iki katlı saman sarısı evde 12 yıl yaşıyadım. İkinci katın penceresi buradan gördüğümüz resmin benzerine bakar. Kırılacağı kuşları ve kediler birlikte nefeslendik aynı dalların gölgesinde. Her birinin adını benim koyduğum kediler ve kuşlar. Kimse inanmıyor sende inanmayabilirsin ama o 12 yıl boyunca bir karga yemek taşıdı kedilere ve kuşlara. Adını Umud koymuştum.

-Umud bir karga.

-Bir karga, kedilerin içinde de adı Umud olan bir sarman vardı. Resimlerini çekip dostlarıma göstermiştim. Bildik fotoğrafıyıcısı bir arkadaşım "umutların sevişmesi" diye bir sergi yaptı arada çektiği fotoğraflardan. Taş plak döndü gramofon da ve ben yalnızlık dans ettim şal ve gül gibi.

-Şimdi yok bu hayatlar. Her şey kirlil. Yalnızca doğanın direnişinde, yaban hayatının engellenemez sevincinde, gökyüzünün bulutları arasında şarkılar söylemesinde, güneşin ilk ışıklarında var umud, bir de boğulmaya çalışılan çocuk sevinçlerinde.

-Gel inelim basamakları usul usul. Lacivert suların maviliğinde yüzlerimize su çalım, sonra martılara şiir söyleyelim. Kaldıysa orada birkaç heykel parçası olmalı, onlara el sürelim, iki dostla iki yudum hasret giderelim, çoğaltalım şimdi yok dediğin umudu.

Yürüdük.

22. basamakta durdu, döndü yüzünü sokağın derinlerine, elimi tuttu, ortalarında koşuşturan kediler var, gülüştük gözlerimizin içinde.

-Nasıldı o senin sevdiğin şiir hani "ama umudu var büyük insanlığın umutsuz yaşamıyor" diye biten, okusana bir daha, bağır-çağır oku. Duyunsalar ses etmeyenler, kediler, kuşlar, şu basamaklar, şu kanadından tutmaya gittiğimiz gemi.

-Büyük insanlığın toprağında gölge yok sokağında fener penceresinde cam ama umudu var büyük insanlığın umutsuz yaşamıyor.

-Bir kez daha oku, daha yüksek oku duyusun üstümüze taşan karanlık.

ÇOCUĞUNU DÜRBÜNLE İZLEYEN ADAM

alp ay
erdem

ALPAY ERDEM

HAZAR'IN EKMEĞİ

Hazar'ın ekmeği diye bir şey var hayatımızda. "Aman Hazar'ın ekmeğine dokunmal!" Hazarekmek seviyor çünkü. Ekmek olsun yeter ki Hazar'ı. Şu hayatta hiçbir şeyden keyif almıyor, eppektek aldığı kadar. Öyle her eppeği de kemirmiyor. Çavdar eppeği olacak. Susamlı. Dev olacak bir de. Dev susamlı çavdar eppeğinin kıvamı tam Hazar'ın ağzının tadına göre. Tam ama. Geçenlerde de evde açtım, dedim "bi sandviç yapayım kendime." Bak-tım ekmek yok. Hazar'ın ekmeğine davrandım. Koca ekmek sonuçta. Özlem önüne durdu, "fakat Alp ay o Hazar'ın ekmeği" dedi. "Yahu" dedim, "tamam, Hazar'ın ekmeği tamam da, Hazar zaten bu ekmeği tamamen yemeye kalksa bir aya bitirmez, saçmalayısın bence şu anda biraz, çocuk daha iki yaşında" dedim. "Oha, resmen haklısın" dedi. "Haklıyım tabii" dedim. "Ne bileyim, konu Hazar olunca insanın aklı melekeleri kayboluyo" dedi. "Tamam" dedim ya, "bu kadar da şeyeşmeye gerek yok yani". Aldım ekmeği, dev koca ekmek. Mobilya gibi. Ha bir eve bir mobilya almışsınız, ha bu ekmeği almışsınız, aynı. Ekmeği koyacak yer arıyor insan ev içinde. Televizyonun karşısına koysan koyarsın ekmeği. Aldım ekmeği, koydum tezgâha, "neresinden davransam da hangi bölgesini alsam ekmeğin" diye düşünüyorum. Özlem de başımda bekliyor. Bir huylandım. Diyorum "beni mi izliyo acaba kendileri şu anda?" Ekmeğin sırt bölgesinden etiyile birlikte güzel bir kısıp aldım. Gözler üzerinde. Peyniridir salamdır, zeytinidir domatesidir, aldım dolaptan hep bu malzemeleri, gözler üzerimde. Eppeğin içine içine yerleştiriyorum gıdaları, gözler üzerimde. Her hareketim titizlikle takip ediliyor. Kafayı yiyeceğim. Kahve de koydum kendime, gözler üzerimde. Hazar'ın da takibindeyim. Salona geçtim. Kahven ve sandviçim. Kahveden bir yudum aldım, fakat sandviçime davranamıyorum. Sanki çok yanlış bir şey yapmışım gibi bir his var

Hanim bizim çocuk, avize taşından doğru, bir nevi, dünyaya bakiyo... Bir nevi dünyasını renklendirio, bir nevi dünyasını çoğaltio... Yani bana demek istio ki, "ben" demek istio, "ilerde" demek istio, "hep böyle bi sanat güzelliklerin peşinde keşanım, ömrüm boyunca hep böyle kendimi kandinim" demek istio...

Hanim bizim çocuk, görükmaz top oynuo... Sanki top var gibicesine bayaa bildiğin futbol oynuo... Kendini inandrio... Ah be bizim çocuk, sen neden bizim çocukun da başkasının çocuğu değilsin, bunu düşünmeden geçirdiğim tek bir günüm yok benim, biliyo musun...

Hanim bizim çocuk yerde pil buldu, onu yaliyo... Dolu mu boş mu, onu kontrol ediyo... Hayır yani, dolu olsa ne olacak... O pil benim hayatımı kurtaracak... Piliz mi kadek... Kumdolarımız mı çalışmio... Hayır zehirleme riskine girmeye değer mi... Ah be bizim çocuk, ahni be bizim çocuk...

Hanim bizim çocuk, bi saatir alkış çalışio... Muazzam sesi yakalamaya çalışio... Yani bana demek istio ki, "ben" diyo, "ilerde" demek istio, "şakaşkınım öndegideniolurum, yalakanın yağcının bir numarası olurum" demek istio bana... Hep bunları demek istio bana zalim çocuk...

Oha, güneşe bakiyo... Gözlerinden yağ geliyo, ama bakmaya devam ediyo... Dur bakalım ne olacak, ben de çok merakettim... Kilimi kıpırdatesam insan değilim... Çocuk değil, ruh hastası yemin ediyorum... Tensel uzum kopyayd da sebebi olmayaydım... Ah sebebi olmayaydım...

Hanim bizim çocuk, burnuna leblebi sokuyo... Ben sana diyorum, "bu çocuk bi değişik" diyorum ama dinletemiyorum... Resmen "acaba nefessiz kalmıyım da ölürmüyüm"ün deneyini yapıyo bana... Ha gerçi o kacamam ağzından nefes alırsın, sana yine bi şey olmaz, alan yine hop oturup hop kalkan bize olur, o olur...

Hanim bizim çocuk, polen yağmurunu tipki bir kar yağışı gibi karşıliyo... Yani bana demek istio ki, "ben" demek istio, "şu hayatta" demek istio, "hep" demek istio, "bi şeyi bi şeyin yerine koyarım, kendimce hep böyle bi mutlu olurum, kendi kendimi autturum, resmen o olur" demek istioyor, resmen o oluyo...

Hanim bizim çocuk, şimdi de kelebeğe bakiyo... Öyle bakiyo ama sadece... "Bi yakalıyım, dur bi yakından inceliyim" yok... Dümdüz bakiyo öyle... Tutku yok bu çocukta tutku... Gerçi bi yandan kelebeği de murdar edirdi, o olurdu... Ziyi yani böyle... Eğrisi doğrusuna denk geldi, resmen o oldu...

Hanim bizim çocuk, yine bi top cambazlığı üzerine çalışio... Fok balığı gibi hareketleri var... Belki bi Ronaldo, bi Messi olamaz belki bana ama, en azından bi top cambaz olabilir... Sorarlarsa da "oğlun ne iş yapıyo" diye, "madrabaz" derim, "hokkabaz" derim, canım yanmaz... Resmen o olur...

bavulumda sevda sözleri

üzerimde. "Hazar'ın en sevdiği yerinden yaptın sandviçi" dedi Özlem. "E ama" dedim "hiçbi şey söylemedin." "Tadın kaçmasın diye söylemedim ama durum bu Alpaz" dedi. "E şimdi de söyleseydin madem" dedim. "Çatlama ihtimalim vardı" dedi. Hazar'a baktım. Güldü bana Hazar. "E çocuk gülyo bak" dedim. "Gani gönüllü, o yüzden öyle" dedi. "Napçaz peki" dedim. "Ye gitsin artık" dedi.

"Yiyorum bak yoksa" dedim. "Ye ye" dedi, "gönül rahatlığıyla ye" dedi. Pek gönül rahatlığı olmadı ama yine de yedim. Ha lezzet aldım mı, aldım. Çünkü benim sandviçlerin efsanesidir. Sandviç, salata, makarna, omlet. Bu dört olayda üzerime tanınmam. Olağanüstü bir el lezzetim var bu dört olayda. Ne diyordum, gömdüm sandviçi. Sonra gece oldu uyudum. Uykunun en derin saatlerinde suratımda bir nefes hissettim, Özlem. Gecenin karanlığında laflar söylüyor bana. Az açtım gözlerimi ve ciddi korktum. En çok korktuğum da duyduklarım oldu. Özlem'in subliminal mesajları meşhur. Duyduklarım gerçekten çok korkunçtu, "eğer bir daha Hazar'ın eppeğini yersen seni cezalandırmak zorunda kalıcım Alpaz, sana bu dünyayı dar edicem, yaşam alanlarını kısıtlıycam, ileri gitmeni engelleyicem..." ..sayıyor da sayıyor... her şeyi kabul edebilirdim de "bacaklarını kırıcım" nasıl bir tehdittir, telkindir ya. Uyuyormuş numarası yaptım çünkü eğer on anlarda uyanık olduğumu farketseydi, galiba beni boğacaktı. Bu elim hadiseden sonra o gece gözüme uyku girmedim. Tilki uykusunda uyudum hep. Ertesi sabah ilk işim fırına koşmak oldu. Bir senelik ekme aldım Hazar'a. Hazar'ın ekmeğinden. Taşıyabildiğim kadar ekmeği taşıdım eve. Özlem ekmeklere baktı şöyle bir, sonra hiçbir şey olmamış gibi kahvaltılık bir şeyler hazırlamaya başladı. Sakin bir hali vardı. Soğukkanlı gibiydi de. İnceden muzaffer bir edası da vardı. Gece telkini işe yaramış gibiydi. Bir daha o ekmeklere asla dokunmayacağımı çok iyi biliyordu. Annelik gerçekten çok başka bir şeymiş, yaşayarak öğreniyorum resmen. Muhteşem bir olay annelik. Bir yandan da korkunç bir şey.

“yakıcı anılar gibi ellerini, bırak benim aşık ellerime ve dudaklarımı varlığını sıcak duygusunu benim sevdalı dudaklarımın okşayışına bırak rüzgâr bizi götürecektir rüzgâr bizi götürecektir.”

Furuğ Ferruhzad

“Kimbilir ne güzel görünürsün sevgilim,
Bir sabah vakti kapıyı çalsam,
Uykudan uyandırırsam seni,
Ki, daha sisler kalkmamıştır Halic'ten.
Fabrika düdüklüğü ötmektedir.”

Turgut Uyar

“Ve böbreğimde bişey
Çim çim çim

Ben galiba böyle, Güler,
Sana yeşillenerek öleceğim

Can Yücel

“Yoldaş, veriyorum elimi sana!
Paradan kıymetli aşkımı veriyorum,
Tanrıdan ya da yasadın önce veriyorum kendimi sana,
Ya sen kendini verecek misin? Çıkacak mısın benimle yola?
Nefes alıp verdikçe hiç ayrılmamak mı yoksa?”

Walt Whitman

Ağustos korkuları

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

Arezzo'ya öğleden biraz önce varmış, Venezuelalı yazar Miguel Otero Silva'nın, Toscana kırlarının bu şiirsel köşesinde satın aldığı olduğu Rönesans stili şatosunu arayarak iki saatten fazla vakit kaybetmiştik. Ağustos başlarında sıcak ve gü-rültülü bir pazar günüydü ve turistlerle tıklım tıklım dolu sokaklarda şatonun yolunu bilen birini bulmak pek kolay değildi. Boş yere birkaç kez denedikten sonra arabaya dönüp yol işaretleri bulunmayan selvili bir toprak yol-dan kenti terk ettik. Oralar da kazılarını göden yaşı bir kadın, şatonun yerini tam olarak tarif etti bize. Vedalaşmadan önce geceyi şatoda geçirmek niyetinde olup olmadığımızı sordu, biz de öngördüğümüz şekilde orada yalnızca öğle yemeği yiyeceğimizi söyledik.

"İyi ki öyle," dedi kadın, "çünkü o ev tekin değildir."

Ögle vakti hayaletlerine inanmayan eşimle ben, kadının saflığına gülüp geçtik. Ama dokuz ve yedi yaşlarındaki iki oğlumuz, gerçek bir hayaletle karşılaşma fikriyle mest olmuşlardı. İyî bir yazar olmanın yanı sıra, aynı zamanda harika bir ev sahibi ve ağzının tadını bilen bir kişi olan Miguel Otero Silva, asla unutulamayacak bir sofrayla bizi bekli-yordu. Oraya varmakta gecikmiş olduğum-uzdan, sofraya oturmadan önce şatonun içini tanınamıza vakit kalmamıştı, ama dış görünüşüyle pek öyle korkulacak bir yanı yok-tu, zaten insanın duyabileceği herhangi bir huzursuzluk da, yemek yemekte olduğumuz çiçekler içindeki terastan tümüyle görünün

kent manzarası karşısında dağılırdı. Yüksek-leğedik evleriyle, doksan bir kişinin zorlukla sığıldığı bir tepede, ebedi deha sahibi once insan doğmuş olabileceğini inanmak zordu. Ama Miguel Otero Silva, Karayipler'e özgü mizah anlayışıyla, onların hiçbirinin Arez-zo'nun en ünlüsü olmadığını söyledi bize.

"En büyüğü Ludovico'yd'u," dedi.

Aynen böyle söyledi: soyadı falan olmadan yalnızca Ludovico. Miguel, bütün yemek bo-yunca, felaketine neden olan bu şatoyu yap-tıran o büyük sanat ve savaş adamı hakkında konuştu. Onun ne kadar güçlü olduğundan, hayal kırıklığına uğrayan aşkıdan ve korkunç ölümünden söz etti. Ani bir aşk çılgınlığı-na kapılıp henüz seviştikleri yatağın kendisi sevgilisini nasıl baskıladığını, sonra da kendi üzerine saldırdığı vahşi savaş köpeklerinin onu dişleriyle nasıl parçaladıklarını anlattı. Ludovico'nun hayatının, çektiği aşk çilesi içinde huzuru bulmaya çalışarak, gece yarısın-dan sonra evin karanlıklarında dolaştığını da büyük bir ciddiyetle ileri sürdü.

Şato, gerçekten de son derece büyük ve kasvetliydi. Ama güpegündüz, dolu mideyle ve keyifim yerindeyken, Miguel'in anlattıkları, konuklarını oyalamak için her zaman yaptığı onca şakadan biri gibi görünüyordu bize. Öğle uykusundan sonra hiç şaşırmadan dolaştı-ğımız seksen iki oda, birbirini izleyen sahipleri-nin zamanında her türlü değişikliğe uğra-mıştı. Miguel de giriş katını tümüyle restore ettirmiş, sauna ve kültür fizik donanımlarıyla birlikte yerleri modern bir yatak odası ile öğle yemeğini yemiş olduğumuz

yoğun çiçekli terası yaptırmıştı. Yüzyıllar boyunca en çok olan ikinci kat, çeşitli dönem-lerden kalma mobilyaların kaderlerine terk edilmiş oldukları, kişiliक्सiz odalar dizisinden oluşuyordu. Ama bunların en sonuncusunda, zamanın geçmeyi unuttuğu, el değmemiş bir yatak odası, olduğu gibi duruyordu. Bura-sı Ludovico'nun odasıydı.

Büyük bir an olmuştuk bu. Altın ipillerle işlenmiş perdele-

riyle yatak ve kurban edilen sevgilinin kuru-muş kanıyla hâlâ kaskatı duran olağanüstü sırma şeritlerle bezeli yatak örtüsü oradaydı. Buz gibi soğumuş külleri ve taşlaşmış son odun parçasıyla şömine de oradaydı; altın çerçevesi içinde düşünceli duran soyulunmuş, zamanlarının ötesine geçme şansına erişememiş Floransalı üstatlarının elinden çıkma yağlıboya portresi de. Yine de beni en çok etkileyen, yatak odasının içine açılanamaz biçimde sinmiş olan, yeni toplanmış çilek kokusu olmuştu.

Toscana'da yaz günleri uzun ve sakindir, ufuk çizgisi aşkımızın dokuzuna kadar kıpırdamaz yerinden. Şatoyu gezmeyi bitirdiğimizde saat beşi geçmişti, ama Miguel bizi, Piero della Francesca'nın fresklerini göstermeye San Francisco Kilisesi'ne götürmekte ısrar etti, sonra da meydanadan pergolarının altında kahve içerek bir güzel sohbet ettik; bavulları almaya geri döndüğümüzde ise aşkım yeme-ği hazırdı. Böylece yemeğe kaldık.

Bizler tek bir yıldızın parladığı mor bir gökyü-zünün altında yemek yerken çocuklar da mut-fakta birer muk yakarak üst kattaki karanlık-ları keşfe çıktılar. Yabani atları merdivenlerde dörtnala koşturmalarını, kapıların gıcırda-masını, kapkaranlıklar odalarda Ludovico'yu çağırın orada neşeli seslerini ta sofradan duyuyorduk. Geceyi orada geçirmemiz gibi kötü bir öneri de yine onlardan çıktı. Miguel Otero Silva da çocukları seve seve destekledi, biz de onlara hayır diye medeni cesaretini gösteremedik.

Korktuğumuz tersine o gece çok iyi uyuduk, eşimle ben alt kattaki bir yatak odasındaydık, çocuklarımız bitişik odadaydılar. Her iki oda da yenilenmişti ve hiç de kasvetli bir görünümle-ri yoktu. Uyumaya çalışırken, salondaki uyku nedir bilmeyen sarı saçlı saatin on ikiyi vur-masını saydım ve kaz çobanı kadının korkunç uyarısını hatırladım. Ama o kadar yorgunduk ki, hemen uykuya dalarak ağır ve deliksiz bir uyku uyuduk; pencerelerdeki sarmaşıkların arasından giren harikulade bir güneşle uyandırmış saat yediyi geçmişti. Yanımda eşim, masum insanların sükunet denizinde seyreliyordu. "Bu zamanda," dedim kendi kendime, "hayaletlere hâlâ inanır biri olmasın ne aptalkı." Burnuma gelen yeni toplanmış çilek kokusuyla ancak o zaman uykudan uyanmışım. Soğumuş külleri ve taşlaşmış son odun parçasıyla şömineyi ve altın çerçevesinin içinde üç yüzyıl öteden bize bakan kederli şövalyenin portresini de gördüm. Çünkü zemin katta bir gece önce yattığımız yatak odasında değil, Ludovico'nun yatak odasında, o lanetli yata-ğının tozlu saçaklarıyla perdelerinin ve hâlâ soğumuş kanlarla bulanmış çarşaflarının altındaydık.

Bizler tek bir yıldızın parladığı mor bir gökyüzünün altında yemek yerken çocuklar da mutfakta birer muk yakarak üst kattaki karanlıkları keşfe çıktılar. Yabani atları merdivenlerde dörtnala koşturmalarını, kapıların gıcırdamasını, kapkaranlıklar odalarda Ludovico'yu çağırın orada neşeli seslerini ta sofradan duyuyorduk.

Memmet Ali & Akşamsesi

O bir Kuzeyli olarak baharatı pek bilmez. Yeni güne uyanmadan evvel gece perdeleri sıkı sıkı örter.

Tekzipli servis

ZEHRA RÜSTEMOĞLU

Bütün öğlenimi, akşam eve geldiğinde beni nasıl en güzel göreceği üzerinde hazırlanarak geçirdim. Bütün akşamı ise, eve gelmesini bekleyerek... Zamanlamamız tutmadı. Zamanlama benim için önemlidir. Söylenecek bazı şeyler, aynı duygu yoğunluğunda buluşmazsa, muhababına ulaşmaz. Doğru bir zaman, özellikle beklenirse de, sodanın gazı kaçabilir. Telaşlı bir kadının, beklentimi en çok zamansızlık kırar.

Gündelik halimle, az bildiğim semtin bir sokakından tavuk aldım. Derisiyle birlikte. Bunu özellikle isterim. Tutumlu ve geleneksel bir kadının. Deriyi kaynatmış suyla güzel bir pilav pishirebilirim. Aslında işin açıklası, tavuğun üzerindeki deriyi çıplak elle sıyrılmak ayrıca hoşuma gider. Bunu biraz da bu yüzden yapıyorum.

O bir Kuzeyli olarak baharatı pek bilmez. Yeni güne uyanmadan evvel gece perdeleri sıkı sıkı örter. Güneş yüzüne vurarak uyanmanın, bütün sabahın tuzu biberi olduğunu anlayamaz. O, dolyatlığı romantik bulmasa da, kavganın da ilafatın da yorganın altına gizlenmişini seven ben, ağzına insaflı bir cezalandırma sürebilmek için, hem pul hem karabiberle terbiye ediyorum tavuğu. Biraz da kibar bir kadının, çatışmalarda öyle ağır dolusu bağıraram.

Bu, bir sonraki görüşmeye kadar son gecemiz. Sabah altı uçağıyla gidiyorum.

Beni dokuz-beş seven adamın mesaisi dolmadan gelmesi gereken o akşam, gelmesine bir saat kala tavuğu fırına attım. Küçük dairesinin güzel bir yemeğin kokusuyla dolmasını seviyorum. Onu beklerken, son gecemizde içinde bir şeyler uyardırmasını dileyerek giydiğim jartiyer takımının içinde üşümeye başladığımdan sırtıma yünlü, uzun bir hırka geçirdim. İşten çok geç geldi. Masayla birlikte kurmadık. Halbuki değiştiğimizde alıkanıklığımızı. Düş kuran bir kadının ben, işler hayal ettiğim gibi gitmezse, hevesim kırılır.

Masaya oturduk, tavuğu soğuk soğuk yiyorduk.

Kapının girişinde birkaç samimiyetsiz karşılama cümlesi haricinde konuşmamıştık. Geçtiği duraklarda, eşikte, ceplerinde ve geçişime cevaplarında, geçerli bir bekletilme sebebi aradım. İşin içinden çıkmayınca, nedenleri ve sonuçları başka bir zamana erteledim. Ne de olsa son gecemizi.

Ciğerlerinde tuttuğu katı nefesi bıraktığı anda, saydamlaşan omurgası başını serbest bir düğüşle önüne bıraktı. Onun da keyifsiz olduğunu fark ettiğim o an, içim taze bir umutla doldu. Birkaç saat geç ya da erken, soğuk ya da yünlü, bir aradık ve zorunlu dönüşümden ötürü en az benim kadar üzgündü. Ondan gittiğince uzaklaşır ve anlaşmazlıklarımız yığınla birikirken önmüzdü, tek bir duyuguyu ortakça hissetmenin birleştiriciliğiyle tekrar uzandırdım ona. Bütün gece hakkında verdiğim hükmü bozduğum o anda, benden önce söze girdi: Tavuk, et bacağıyla servis edilmez.

Her şey aynı fakat olması gerektiği gibi ilerledi. Hatalarını kabullenen bir kadının. Bunları düzeltmesini de bilirim. Et bacağının doğru kullanımını uygulamalı bir şekilde öğrendim. Sapladığım yer bugün bile net olarak aklımda değil. Muhtemelen bacaklarıma sıçrayan kandan hesaplanabilir. Öyle uyumlu takip takıştırmalardan pek anlamam ama, hatırladığım kadarıyla, bacağıma gerçekten yakışın bir kırmızıydı.

O Kuzeyli, hayatında belki de ilk defa, iradi bir şekilde olmasa da, sere serpe bir kadının kollanına bıraktı kendini. Bense bedenini pencerenin önüne çekip, perdeleri sonuna kadar açtım. Tavuğun derisinden ona yeni bir yüz yaptım. Utancından olmasa da bu sabah çıtır çıtır kızarcaktı yüzü.

Kalemi yonttum.
Yonttuktan sonra tuttum optimum.
Yazmasam deli olacaktım.

Sait Faik Abasıyanık

Yeken ol,
kürek ol,
dümen ol,
balk ol,
su ol,
Git gidebildiğin
yere...

orhan veli kanık

- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özbek
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Başar İnçe
- Editöryal Danışman: Haydar Ergülen
- Editörler: Burak Abay, Mustafa Kömür
- Sokak Ekibi: Can, Binali Aydın, Onur Tuncay, Selin Kalkan, Merve Bayra, Gizem Çitak, Meral Çinar
- Reklam ve İletişim: bavl@reklam@birgun.net, bavl@birgun.net
- Grafik İllustrasyon: Elthem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Başar Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavl@birgun.net
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Arvalı Diliği Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Baskı: UNİPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömeri Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159 Hadimköy Amavutluk 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks : +90 212 798 2063 - www.apa.com.tr
- Genel Dağıtım: DPP (0212) 622 2110
- ISSN: 2140-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

SOĞUK

Mektubu yazdı. Katlayıp zarfına koydu, yaladı, yapıştırdı. Kararlıydı.

Pencereler sabaha kadarısılk çaldı. Camlar titredi. Kendini bilmezce uludu köpekler, kimisi inledi. Cadde soğuk. Sığağa uzağıp gidiyor. Uzak. Sokak tenha. Yine de dolduran biri var sanki ortalığı. Bir yandan zihninde kâküllü, siyah saçlar, avuçların içinde yaseminler ve kırmızı iki ufak şeftali.

Uyanması zor olmadı sabah. Pek bir hevesliydi. Yazdığı yazılar gibi bütünlüğü olmayan hayatına, kapatmayıp yarım bıraktığı defterlere, o eksiği tamamlamaya artık kararlıydı. Parkasının iç cebine koydu mektubunu. Fırladı çıktı evden.

Zemherinin son günü. Ayazın bedenini to-kattlamasına aldırmadı. Yüzü kıpkırmızı. Hızlı adımlarla gitti işine. Böylece dakikaların da hızlı akacağına inanıyordu. Koşmak istedi, bir ara, bağırarak. Kimseyle konuşmadı. He-nüz erken. PTT bile açılmadı. Mektup onun yere basmasını sağlıyordu, sanki, üzerinden çıkardığı an havalanıp gidecek gibi bir his. Bir yandan hep yanında olsun bir yandan adresi-ne ulaşsın artık.

Ve zamanı geldi, öğle arasından hemen önce. Her şey koşar adım. Her şey hızlı. Posta dairesi kalabalık, sıranın uzunluğu saçma. Yaş ortala-ması altmış. Bir eli cebinde, bir elinde siga-rası. Volta atmaya bırakmış. Hepi topu yirmi dakika. İşte şimdi geldi vakti. Mektubu uzattı. Haff titreme. Pullandı. Ücretler ödendi. Bir lira mı ne, umurunda değil.

Hayatın cazibesini tekrar hissetmeye başladı böylece.

Zemherinin son günü, bedeninde ise güneş.

Siyah dumanlarıyla yükselen alev topu. Gök gürlemesini andıran ses. Kırılan camlar. Mide-sinde isli demir parçası saplı artık, kaburgaları tarumar. Yerde yatıyor. Gözlerinin kenarında kırmızı şeritler oluşmuş. PTT'ye bakar vaziyet-te uzanmış bir yandan bedenini yolkuyor. İyi. Bina fazla hasar almamış.

"Uzun zaman oldu. Değişmiş olabilirim. Eskiden de tam sevmezdin beni. Ancak gülerdin halle-rime. Arada şefkat gösterdiğin olurdu. Şimdi yollarımızın keşilebileceği bir yerde dursam, san-mıyorum ki sana bir şeyler hissettireyim.

Unutamadım işte. Seni düşünmediğimi san-dığım zamanlarda yarım yamalak yaşıy-dım. Rüyalarımı giriyordun. Bazen uyandığım-a ağ-lardım. Bazen işlerimi yoğun tutardım aklıma gelmeyiş diye. Uzun zaman oldu. Çocuklar öldü mesela, insanlar öldü suçsuz yere. Yok-sullaşan ailelerin sayısı arttı. Savaşlar bile çıktı hâlâ devam eden ve ben senin adını duyd-uğumda eski arkadaşlardan, seni seviyor ol-mak canım yanardı. Utanırdım, dert değildi benimkisi. Bulutlar kirlenmiş ben mecnunum.

Kanayan bir an vardı, karaydı.

Saldırı oldu. İnsanlar beşer onar öldü. Oradaydı. Nasıl olduğunu bilmiyordum. Ölümden bedime defalarca girdi çıktı. Arkadaşlardan haber gelene kadar sabırla beklesem de gidişinden beri sakla-dığım bir kaç gözyaşı yanaklarımda kayboldu.

-Yaşayacağız ama hayallerimizde kırıklar var-

Sırtımı rahatça dayayabileceğim ortak bir dostumuz şöyledi bunu. En çok senin için endi-

şelenmiş olmaktan suçluluk hissettim. Muhallif mahallelerin yangınlı eylemlerinde senin için çatıştım. Kişisel meselem, soracak hesabım var. Korkmuştun. Umudundan yaralamışlardı. Bunun hesabını sormaktı işte amacım.

Yüregimden sen akardın.

Sana alıp veremediğim hediyeleri sakladım hep. İhtiyacı olana verdim bazılarını. Bazılarına kıyamadım, zihnimdiki sana çok yakışıyordu. Bileklerinden aldığım kokuyla doldurdum içle-rini. Kokladım. Yetmedi, nefessiz kaldım. Sonra çiğermi yandı.

Olmadı.

Cülmeyi bilmezdim ben hatırlarsın belki. Şimdi fırsatını bulunca patlatıyorum kahkahayı. Nadir anlar oluyor. İçimden, derinden geliyor bu gülüşler. Ağırlaşmış bedenimi hafletiyor. Bence insanların vücutlarından atması gereken kahka-halar var. Zorunlu. Birikirse bunlar ağırlaştırıyor bedeni, hareket edemez oluyorsun. Bunu fark ettim. Kederli insanlarda fazlasıyla birikiyor. Ba-bam örneğin. Güldü mü yer gök inler. Bir iki defa anca denk geldim gerçi. Ona benziyorum artık.

Sesini duydum. Arkandan. Haberin yoktu.

Kahpece geldi yaptığım ama fena çarpmıştı, kalakaldım. Sensiz yakalamıştım seni, cadde-de, arkadaşınla konuşuyordun. Görmeden geçtim gittim yanından. Hesaplaşmalar kaldı bana. Hayalinle bile baş etmeyi yeni öğrenmiş-tim. Dağılırım diye resimlerine bakamıyordum. Şimdi ise sesini duymak sensiz kurduğum her şeyi ezdi, yıktı, ufaladı. Artık kandırmayacağım kendimi. İçimdesin."

Rifat Kırca

Yolladığınız öyküler bından böyle her ay bir yazımız seçiyor. Önümüzdeki sayı Evrim Kuran'ın seçeceği öyküyle yayımlanacaktır. Değerlendirilmesini istediğiniz 3000 vuruş civarı öykülerinizi Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://kitapci.org> adresine gönderiniz. Yazılarımız seçsin.

sizden
bavulunuz

